

Ino Nalawara Damaga Neturakki Mateo Ino Mappeafu Sitawa Leburu

Ino Nalawara Damaga Neturakki Mateo, ipakaammuna si i Jesusino Kristo a piniliyi Dios a matturay anna mangisalak sino Judyuwera, e kunna kappay amminino tolayira a mangurug sikwana. Ino kaodduwanira a nanurakkani Mateo, Judyuwera, antu gafuna, ita'dangnganke si ino nekariyi Dios sino tolena a Judyu sino Dadana Tulag, neyakkuruwira gafu ki Jesus.

Ipaita yawa turak si i Jesusino kapatiyana mesturuwa dinunduni Dios, antu gafuna, aneno kalintiyanna a mituldu sino anggama sapi-tannino lintiyi Dios anna manuldu mappeafu sino patturayanna. Ino kaodduwana netul-duna a neturak sitaw, naurnusira a metun-tul sino angganda a sapitan. Kunnayawino limeru a naurnusanna: 1) ino netulduwi Je-sus sin nagananna sino kulura mappeafu sino kabibiyag, tarabafu, kalintiyann, anna labu'neni mesapatira sino patturayani Dios (kapitulu 5-7); 2) ino netuni Jesus sino karadwera a adalanna sin nanundunanna sikwara a umang mibanyag (kapitulu 10); 3) ino amparyira mappeafu sino patturayani Dios (kapitulu 13); 4) ino netulduwi Jesus sino adalannera mappeafu sino aggang-wara andino kalintiyanda (kapitulu 18); anna 5) ino netulduwi Jesus mappeafu sino makwa

sino maddagguna aw andino gumamwanganino patturayani Dios (kapitulu 24-25).

Odduweno tulduwa sito leburu pelangino neturakkanda, kunnangke ino nannodoyuwanino nalaingira a mituldu sino anggama sapitanino bitunira sey Betlehem, ino nallakarani Pedro sino utunna danum, ino nappabattunoyani Jesus sino adwera a lappat, ino nangappani Jesus sino pappagara sino buwit sino wangi'na lamis, andino ampariyira mappeafu sino mattarabafuwa sino kaubasan, ino adwera a abbing, ino kasarneno abbingnga ari, andino tafuluwera a bafalatang.

Ino Bagga'na Yaw

Ino neturakkanino gagginafuwa i Jesus annino neyanakanna 1:1-2:23

Ino nanulduwani Juan a Gumabawtisar 3:1-12

Ino nappabawtisarani Jesus annino nanalodawani Ofagga nanutungung sikwana 3:13-4:11

Ino nanulduwani Jesus sey Galilea 4:12-18:35

Ino inangwa i Jesus nangiyafu sey Galilea kiyad sey Jerusalem 19:1-20:34

Ino kauddiyana awira i Jesus annino natayanna 21:1-27:66

Ino nangngangoliyani Jesus annino nappaddanna 28:1-20

Ino Gagginafuwa I Jesus

(Luc. 3:23-38)

¹ Antuyawino neturakkanneno gagginafuwa i Jesu Kristo a gaka i Ari David a gaka kappayi Abraham. ² I Abrahamino ama i Isaac a ama

i Jacob a ama payi Juda andino kakkola'ngera. ³ I Judeno amara Fares anni Zara, e i Tamarino inara. I Faresino ama i Esrom a ama i Aram. ⁴ I Aramino ama i Aminadab a ama i Naason a ama i Salmon. ⁵ I Salmonino ama i Boaz, e i Rahabino inana. I Boazino ama i Obed, e i Ruth ino inana. I Obedino ama i Jesse, ⁶ e i Jesse ino ama i Ari David.

I David ino ama i Solomon, e ino inana, atawa i Urias a inatawa i David. ⁷ I Solomonino ama i Roboam a ama i Abias a ama payi Asa. ⁸ I Aseno ama i Josafat a ama i Joram a ama i Ozias. ⁹ I Oziasino ama i Joatam a ama i Acaz a ama payi Ezekias. ¹⁰ I Ezekiasino ama i Manases a ama i Amon a ama payi Josias. ¹¹ I Josiasino ama i Jeconias andino kakkola'ngera sin neyangnganino Judyuwera sey Babilonia ta mearipannira.

¹² Wasin nasinduveno inanawanino Judyuwera sino lubbunda, neyanaki Salatiel a i Jeconiasino amana. I Salatielino ama i Zorobabel. ¹³ I Zorobabelino ama i Abiud a ama i Eliakim a ama payi Azor. ¹⁴ I Azorino ama i Sadoc a ama i Akim a ama payi Eliud. ¹⁵ I Eliud ino ama i Eleazar a ama i Matan a ama payi Jacob. ¹⁶ I Jacob ino ama i Jose, e i Jose ino atawa i Maria a ina i Jesus a maingnganan si Kristo.

¹⁷ Kunnantu, kara'appatira a gagginafuwi Jesu Kristo mangiyafu ki Abraham makkiyad ki Ari David. Kara'appatira kappay mangiyafu ki Ari David makkiyad sino inanawanino Judyuwera sino lubbunda ta mearipannira sey Babilonia. Kara'appatira kappay mangiyafu sino

inanawanda sino lubbunda makkiyad sino neyanakanino maingnganan si Kristo.

Ino Neyanakani Jesu Kristo

(Luc. 2:1-7)

¹⁸ Antuyawino istoriyeno neyanakani Jesu Kristo. Neturatuwi Maria a inana a meatawa ki Jose, udde sin liyera a matawa, naammuwan si mabussitin gafu sino pannakadamenno Espirituwi Dios. ¹⁹ I Jose a mangatawana sikwana, minakkurug sino lintiyi Moises, udde ammena anggama meyatatalli Maria. Antuweno dinandamma si ikatwena a awana makaammu.*

²⁰ Wasin aggadandammannenay, agyanino angheli Afu Dios a nappadda sikwana si tenap, e nassapit si, "Jose a gaka i David, ammeke mattalawa mangatawa ki Maria, se ino nabussitanna, naggabwat sino pannakadamenno Espirituwi Dios. ²¹ Lalakineno iyana'nga, e ingngananuna si Jesus, se antuneno misalak sino tolenera sino liwa'da."

²² Nakwa ammin yaw takesi meyakkuruwino nepasapiti Afu Dios sino tata a gumalabbunna a kunna si, ²³ "Mabussi'nenno tata a balatanga ammena kepay nasengged, e miyana'nga si lalakiya maingnganan si Emmanuel,"† anggama sapisitan, ana i Dios sikwatam.

²⁴ Wasin nafati Jose, kinurungngeno sinapitino anghel e inatawana i Maria, ²⁵ udde ammena

* **1:19** 1:19 Ino gagangena Judyu, nu wara netulaga mangatawa si balatang, nebilangin si atawana. Nu wara nakwa e dinandamma si ammena ituluy, maawag si a'danneno balatang si papela mangipakaammu si ikatwena. Maawaggappay si wara adwa a tistigu. † **1:23** 1:23 Isaias 7:14

dinuruwi Maria kiyad si ammena neyanakino abbingnga. E wasin neyanak, nginani Jose si Jesus.

2

Ino Naddayawanino Nalalaingira Ki Jesus

¹ Neyanaki Jesus sey Betlehem a lubbunna Judea sin natturayani Ari Herodes. Wasinoy, agyanino inangngira sey Jerusalem a naggabwat sino lattakanna sinag a nalalaingira a mituldu nu sanneno anggama sapitannino bitunira.

² Wasin ginamwangira sinay, nabbebutira a nassapit si, "Sintawino agyananino bawuwa neyanaka ariyeno Judyuwera? Se initamiyeno nappaddanino bituna senyalneno neyanakanna, e antuweno inangkami sitawa maddayaw sikwana."

³ Wasin diningngaggi Herodes inay, napelalotino dararanna, kunna kappayino korwanira a tolay sey Jerusalem. ⁴ Antu gafuna, nepaayangngeno pangafuwanirana padi andino mamnesturuwerana lintig, e nebebu'na sikwara nu sintawino keyanakanino Kristo. ⁵ "Sey Betlehem sito probinsiya a Judea," nesomba'da. "Se antuweno nepeturakki Dios sino gumalabbunna si'ina kunna si,

⁶ 'Ino Betlehem a sako'ma Judea, antuweno kapapatian sino madayawira a lubbunna Judea, se antuneno paggabwatanino matturaya mifuyut anna mimut sino tolekira a gakagaka i Israel.' **

* 2:6 2:6 Mikias 5:2

⁷ Wasinoy, nepaayi Herodes inayira a nalalainga mituldu sino anggama sapitannino bitunira takesi tatabbannera a ira pelang, e naammuwana sikwareno fustuwa tiyemponeno nappaddanino bitun. ⁸ Wasin naammuwannan, dinundunera sey Betlehem e sinapi'na si, "Umangkayu sinay, e tufukandaw si nalawad inaya kalu'bit. Nu sumpalandaw, mulikayuna sitaw ta itulduyu sikwak takesi umangngappaya maddayaw sikwana."

⁹⁻¹⁰ Wasin nabalina nattunino ari sikwara, ginikkatira, e nappelalotino aanganda, se initar kappayino bituna initar si'in. Nefuyu'nera makkiyad sino batunggenyo balaya agyananino kalu'bit, kasena nittud. ¹¹ Sinallungira sino balay, e initaro kalu'bit anni Maria a inana. Namaliturira a naddayaw sino kalu'bit, kasera nelawanino nakkakangina a neyangkalinda, e neya'dara sikwaneno rigalura a bulawan, bambanguwa insensuwa ngananda si frankinsens, anna mirra.

¹² Wasin manawiran, nepatenappi Dios sikwara si ammerana muli ki Herodes, antu gafuna, tangananino nallakaranda a nuli sino lubbunda.

Ino Nabbukalanda Jose A Umang Sey Egipto

¹³ Wasin inanawinnino nalalaingira, nappadda ki Jose ino tata a angheli Afu Dios si tenap, e sinapi'na sikwana si, "Gumabwakka, e ibukalnuweno kalu'bit annino inana ta umangkayu sey Egipto. Agyangkayu sinay kiyad si itulduk si mulikayu, se ino gakkaddi Herodes, paintufu'ngeno kalu'bit ta ipapatena."

14 Wasinoy, ginabwati Jose e neikka'нено kalu'bit annino inana si tangngana gafi ta umangngira sey Egipto. 15 Antuweno nagananda kiyad sino natayani Herodes. Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Afu Dios sino gumalabbunna a kunna si, "Inayangkuweno Abbingku a manaw sey Egipto."†

Ino Nappapapatayani Herodes Sino Kalu'bitira

16 Wasin nalasini Herodes a binalabaliyam-pelangino nalalaingira, nappelalotino bungu'na. E sinapi'na sino sindalunera ta umangngira mamapatay sino amminira a kalu'bita lalakiya maddawun kiyad si adwarun sey Betlehem anda sino wewe'nginna a lulubbun. Se ammuna si antuweno fustuwa kabayangngeno tiyempowa nappaddanino bitun se ammuna kinalyawanino sinapitino nalalaingira sikwana. 17 Gafu sinaya nakwa, neyakkuruwino nepasapiti Dios sino gumalabbunna a i Jeremias a kunna si,

18 "Madingngag sey Rameno nappelalota tangi'da gafu sino loneno nakanda. Tangitani Raquelino abbinggera. Ammena anggama mabambayan, nu ammuna lud aggetangatangit, se awaninnino abbinggera."‡

† 2:15 2:15 Oseas 11:1 ‡ 2:18 2:18 Jeremias 31:15 Sino nakammi Jeremias, i Raquelino mebilang si ineno ammuna Judyu, e ino abbinggera ino gakagakeno abbingira i Israel a naaffut anna nearipan sey Babilonia. I Mateo pay, usaranna i Raquel si ampariyino bafabbayira sey Betlehem a natayino abbintera.

Ino Inangnganda Jose Sey Nazaret A Naggabwat Sey Egipto

¹⁹ Wasin natayinni Herodes, nappaddeno tata a angheli Afu Dios ki Jose si tenap sin nagananda sey Egipto, ²⁰ e sinapi'na si, "Gumabwakka ta iyanomino kalu'bit annino inana ta mulikayu sey lubbundawa Israel, se natayinnino nassapit si mapapatayino kalu'bit." ²¹ Antu gafuna, ginikkatira e nuliya sey Israel.

²² Udde wasin diningngaggi Jose si nepataliyi Arkelao a abbingi Herodes a matturay sey Judea, mattalawa muli sinay. Nepatenakkappayi Afu Dios ki Jose ta umangngira magyan sey probinsiya a Galilea. ²³ Inangngira nagan sey Nazaret. Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Dios sino gumalabbunna mappeafu ki Kristo a kunna si, "Maingngananna si taga-Nazaret."§

3

Ino Nanulduwani Juan A Gumabawtisar
(*Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18; Jn. 1:19-28*)

¹ Wasin tiyempowa naganangkepera Jesus sey Nazaret, inangngi Juan a Gumabawtisar sino kalolowata sako'ma Judea, e nanuldu sino tolayira a inang naningngag sikwana. ² Sinapi'na si, "Iboboliyuweno liwa'daw, se ara'niyennino

§ **2:23** 2:23 Ino sapi'na Nazaret, awan sino Dadana Tulag, udde sino tiyempowi Jesus, bibissangngino lubbuna Nazaret anna pappoporayanino tolayira (itannu sino Jn. 1:46), antu gafuna, ino anggamm Mateo a sapitan, odduwersa a gumalabbuna nassapit si pappoporayanino tolayira i Jesus.

paturayani Dios.” ³ I Juanino sinapiti Isaias a gumalabbun sin nassapitanna si,

“Antuneno mikulakulawu sey kalolowata massapit si, ‘Idadandawino lakarannino Afuyu a gumamwang takesi nalawanneno dalana pallakaranna.’ ”*

⁴ Ino barawasiyi Juan, naangwa si du'du'na kamelyu anna gaddangino sintaronna. Ino a'akkananna, durun anna diyuna ayokan.

⁵ Inang sikwaneno tolayira a naggabwat sey Jerusalem anda sino ammينا lulubbunna Judea anda sino lulubbuna nassalidammang sino wawwanga Jordan. ⁶ Nepunnureno liwa'da, kaseyira binawtisarani Juan sino wawwanga Jordan.

⁷ Udde wasin naita i Juanino odduwera a Fariseo anda Saduceo a umang mappabawtisar sikwana, sinapi'na sikwara si, “Mayan umangkayuwa massalasangkun sitaw? Inyeno nassapit sikwayu si meli'wakayu sino kastiguwi Dios nu mabawtisarangkayu? ⁸ Ammena dama, nu ammeyu abbu ipaita sino aggangwayu si gakkuruwa neboloyuweno liwa'daw.

⁹ Ammeyu kappay nganan si meli'wakayu sino kastiguna se i Abrahamino gagginafuyu, se masiki iyawira a batu, dama i Dios a pabbalin si gakagaka i Abraham. ¹⁰ Inona kastiguwi Dios sikwayu, meyamparig si wataya nedadana paggabba si kayu, e kadda kayuwa ammena mammunga si nalawad, mefungalla magabba e masikkulan.”

* **3:3** 3:3 Isaias 40:3

11 Wasinoy, netuluyna a nassapit si, “Aneno metufara gumamwanga napatig amma sikwak. Gafu sinaya kinapatingnga, ammek meannunga mattammit sino sapatu'na.† Bawtisarantakayu pelang si danum ta mepaita si iboboliyuweno liwa'daw, udde sikwana, bawtisarannakayuna sino Espirituwi Dios anna si afuy. 12 Antuneno mangukum sino tolayira. Meyamparig si tolaya aneno miyawa pitta'ma sino apaya naaggik. E ino nabbagat, iyalangnga, udde ino pittapanna, itakkumma sino afuya ammena maaddap.”

Ino Nappabawtisarani Jesus

(Mar. 1:9-11; Luc. 3:21-22)

13 Sinoya tiyempowa namawtisarani Juan sino tolayira, ginamwangi Jesus a naggabwat sey Galilea e inang sino wawwanga Jordan ta map-pabawtisar ki Juan. 14 Udde amme anggammi Juan, e sinapi'na si, “Ikkana'ngaddino map-pabawtisar sikwam. Mayan ikkammangke ino umang mappabawtisar sikwak?”

15 Udde sinombati Jesus si, “Kadde, massiki akwanna, se antuweno meannunga akwanta takesi tuntulanta amminino anggammi Dios a makwa.” Wasinoy, binawtisarani Juan.

16 Wasin nasinduwa nabawtisarani Jesus, gina'dangin sino dappit, e kaka'meng kelanga nabukkatanino langit. E naitaneno Espirituwi

† **3:11** 3:11 Ino tata a tarabafuweno kaabbafawana aripan si'in, iyanggeno sapatu'nenno amungnga nu wara umangganna e ariyanna kappay nu muli anna sumallung sino balay. Antu gafuna, ino anggammi Juan a sapitan, ammena nebilangino baggina si meannunga masserbi si massiki aripanni Jesus.

Dios a naddassa kunnangke kalapatiya naffun sikwana. ¹⁷ E agyanino naddamit sey langita nasapit si, “Antuyawino iiddukangkuwa Abbingku, e maangammakungke gafu sikwana.”

4

Ino Nanalodawani Ofagga Nanutungung Ki Jesus

(Mar. 1:12-13; Luc. 4:1-13)

¹ Wasinoy, nefuyutino Espirituwi Diosi Jesus sino kalolowat takesi tutunggunani Ofag.

² Nagyan sinay si appatafuluwa aw anna gafiya awana nangapangngan, kasena gini'nenno bisinna. ³ Wasinoy, i Ofagga gumatutungung, inang sino agyananna e sinapi'na si, “Nu gakkuruwa ikkeno Abbingi Dios, sapitannu sitawira a batu ta mabbaliyera si maakkan.”

⁴ Udde sinombati Jesus si, “Ino neturakka sapiti Dios, kunna si, ‘Bakkampelanga maakkanino ikabiyangnga tolay, nu ammena kappelud ammina sapitanni Dios.’ ”*

⁵ Wasinoy, nefuyuti Ofag sino nadosana lubbuna Jerusalem, e nepata'dangnga sino kata'nangana partineno Templo. ⁶ E sinapi'na si, “Nu gakkuruwa ikkeno Abbingi Dios, mallattuka, se ino neturakka sapiti Dios, kunna si, ‘Tunanni Diosino anghelnera ta imutandaka. Tampayan-daka takesi ammeke makalowan, massiki ino takkim, ammena mabiyaran si batu.’ ”†

* **4:4** 4:4 Deuteronomio 8:3 † **4:6** 4:6 Salmo 91:11-12

⁷ Sinombati Jesus si, “On, udde kungkappayino neturakka sapiti Dios si, ‘Ammemmad dalo-dawanni Dios a Afum.’ ” ‡

⁸ Waso kunnenoy, nefuyuti Ofag sino ata'nangingke a kulud, e nepaitana sikwaneno ammina patturayan sito lubag andino kinaba'nanda. ⁹ Sinapiti Ofag sikwana si, “Iya'dak ammin yaw sikwam, nu mamalitugga a maddayaw sikwak.”

¹⁰ Udde sinombati Jesus si, “Manokan, Ofag! Se kunnino neturakka sapiti Dios si, ‘Dayawan-donaddi Dios a Afuyu, e antu nabbelangino passerbiyandaw.’ ” §

¹¹ Wasinoy, inanawi Ofag, e agyanino anghelira a ginamwanga nanuffun sikwana.

Ino Nangiyafuwani Jesus A Nanuldu
(*Mar. 1:14-15; Luc. 4:14-15*)

¹² Wasin diningngaggi Jesus si nabaluri Juan, nuli sey Galilea. ¹³ Udde ammena nagan sey Nazaret, nu ammena lud nagan sey Capernaum, tata a lubbun sino dappi'na bebaya Galilea a sako'meno Zabulon anni Neftali si'in. ¹⁴ Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Dios ki Isaias a gumalabbunna a kunna si,

¹⁵ “Ino Galilea a sakopanneno lubagga neya'da sino gakagakara Zabulon andino gakagakara Neftali, a agyan sino dappi'na bebay anna sino dammangngeno wawwanga Jordan, antuweno agyananino bakkannira a Judyu. ¹⁶ Ino tolayira sinay, kunnangke naganira si lammuk, e kunnangke ireno iturayanino katayan se awana

‡ 4:7 4:7 Deuteronomio 6:16 § 4:10 4:10 Deuteronomio 6:13

innanamanda. Udde sitoya, aneno itanda a natuyagga sirwat, se nappadda sikwareno mappabaggaw sino nakanda.”*

¹⁷ Mangiyafu sinoya tiyempo, neyafuwi Jesus a nanulduwa nassapit si, “Iboboliyuweno liwa'daw, se ara'niyennino patturayani Dios.”

Ino Nayani Jesus Sino Palunguwa Adalannera (Mar. 1:16-20; Luc. 5:1-11)

¹⁸ Wasin tata si awa malallakari Jesus sino dappi'na bebaya Galilea, initaneno adwera a makkolaka gumattafukul, da Simon a isamura si Pedro anni Andres. Iyattureno tafukulda sino bebay. ¹⁹ Sinapi'na sikwara si, “Mebulungkayu sikwak takesi pabbalintakayu si kunnangke gumattafukul si tolay.” ²⁰ Inanawandanino tafukulda e nebulunira sikwana.

²¹ Sin aggelakalakarira sino dappi'na bebay, inita kappayi Jesusino adwera a makkolaka da Santiago anni Juan a abbingira i Zebedeo. Aggatakayira andino amara sino abanda a mamiyangay sino tafukulda. Inayanira i Jesus, ²² e inanawandanino abanda annino amara, e nebulunira pay ki Jesus.

Ino Nanulduwan, Nangibanyan, Anna Nappabattunoyani Jesus Sino Matakitera (Luc. 6:17-19)

²³ Nannodoyuwi Jesus sino ammina probinsiya a Galilea. Nanuldu sino sinagogera a nangibanyag sino nalawara damag mappeafu sino patturayani Dios, anna nepabbattunoyneno naddadaruma a takitino tolayira annino dya'na

* **4:16** 4:16 Isaias 9:1-2

baggira. ²⁴ Naddinnamino inangangwa i Jesus kiyad sino ammina sakopanna Siria, antuwno inang sikwaneno ammina matakitira anna madyatanira a kakunneno naunagganira si narakkatta espiritu, ino makkoldatira, andino paralitikuwera, e nepabbattunoynera ammin. ²⁵ Antu gafuna, odduweno tolayira a dinandan sikwana a naggabwat sey Galilea, sino Tafuluwera a Lubbun, sey Jerusalem anda sino korwana lubbunna Judea, anna sino dammangngeno wawwanga Jordan.

5

Ino Netulduwi Jesus Sin Nagyananna Sino Kulud

¹ Wasin inita i Jesusino odduwera a tolay, nanu'du sino kulud* e nattuttud sinay. Wasin nakkakarampattino adalannera sino agyananna, ² sinulduwannera. Sinapi'na si,

Ino Nagasatira A Tolay (Luc. 6:20-23)

³ “Nagasatino tolayira a nangammu si pobiriyera si pannakadama a mangwa sino panggamani Dios nu awana duffunna, se ireno mesapat sino patturayanna.

⁴ “Nagasatino tolayira a aggalowino nakanda gafu sino liwa'da, se bambayanira i Dios.

* **5:1** 5:1 Ino anggama sapitan sino dami'na Griego, bakkanna tata a ata'nanga kulud, nu ammena lurino kakuluran onnu kamukaggan. Odduweno kulura ara'ni sino bebaya Galilea.

5 “Nagasatino tolayira a tagatulutuluk sino urayi Dios, se appandeno ammuna nekariyi Dios.

6 “Nagasatino tolayira a kabbatandangke a mangwa sino panggammani Dios, se duffunan-nera ta damara a akwan.

7 “Nagasatino tolayira a naallak si korwana tolay, se allakkannira payi Dios.

8 “Nagasatino tolayira a pittatandeno nakanda sino panggammani Dios, se iraneno mita sikwana.

9 “Nagasatino tolayira a mappalawad sino abbafulunino kasittolerera, se ireno mebilang si abbingi Dios.

10 “Nagasatino tolayira a melopalopet gafu sino pangwanda sino panggammani Dios, se ireno mesapat sino patturayani Dios.

11 “Nagasakkayu nu atatallandakayu anna ilopalope'dakayu anna massisiriya a massapit si narakkat mappeafu sikwayu gafu sino nanguruwandaw sikwak. 12 Nappelalo'naddino aangandaw, se nedadumeno labuta neyimfuni Dios para sikwayu sey langit. Se ino akwanda sikwayu, kunna kappayino nakwa sino gumal-abbunira si'in.”

Ino Mapeafu Sino Asin Annino Sirwat

(Mar. 9:50; Luc. 14:34-35; Mar. 4:21-23; Luc. 8:16-18)

13 Netuluyi Jesus a nanuldu, e sinapi'na si, “Ikkayuwa mangurug sikwak, meyampariggayu si asin sino tolayira sito lubag. Udde nu dumantakino asin, ammenan dama a pulinino pe'na. Awaninna serbina, e metakkubbelang, e pappipi'nakkanino tolayira.

14 “Meyampariggayu kappay si sirwata mawwaldag sino nakammino tolayira sito lubag. Dandammandonad si nu wara lubbun sino munsu'nga kulud, maitengke. ¹⁵ Awangkappay misigi si lampara, kasena abbugan si angngoran, nu ammena lud itappat takesi itan amminino taabbalayireno akwanda. ¹⁶ Kunna kappay sikwayu, ammeyu nad ilefangngino angnguruddaw, nu ammekayu lud massirwat sino ammina tolay takesi itandeno nalawara aggangwayu e dayawandana i Dios a Amayu sey langit.”

Ino Mapeafu Sino Lintiyi Moises

¹⁷ Wasinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Ammeyu nad dandamman si inangngak sitawa mappaiibat sino lintiyi Moises andino neturakkino gumalabbunira, nu ammek lud inang sitaw takesi iyakkuruggu amminino sinapi'da.† ¹⁸ Sapitangku gakkurug sikwayu, makkiyad si ana kepay yo lubag anna langit, awaningke a maawan sino ana sino lintiyi Dios, massiki ino kaabbafawana sapit onnu ino tata a tulnak, kiyad si makwa amminino gakkaddi Dios. ¹⁹ Antu gafuna, nu wara ammena mangurug sino massiki kalalam-pawana lintiyi Dios anna antu kappayino itulduna sino korwanira, mebilang si kaabbafawan sino patturayani Dios. Udde ino mangurug sino lintig e itulduna pay sino korwanira, mebilang si napatig sino patturayani Dios. ²⁰ Udde ino

† **5:17** 5:17 Ino tata kappaya anggama sapitan sino dami'na Griego: ...nu ammek lud inang sitaw takesi ipakaammukino fustuwa angganda a sapitan.

sapitangku sikwayu, nu ammena nalawarino an-nuntuldaw sino lintiyi Dios amma sino Fariseow-
era andino mamnesturuwerana lintig, ammeyu
dama a mesapat sino patturayanna.”

Ino Mapeafu Sino Bungut

²¹ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Diningngad-
dawino lintiya netuldu sino gagginafutamira
si'ina kunna si, ‘Ammeyu nad mamapatay, se
nu wara mamapatay, maukum anna makastigu.’

” ²² Udde sapitangku sikwayu si massiki ino
mabbungut sino bulunna, maukum. Ino kappay
tolaya miyatatal sino bulunna a massapit si
“Awana serbim,” medarum sino pangafuwanira.
E ino kappay tolaya massapit sino bulunna si
“Abulka,” meannunga metakkub sino afuy sey
infiyernu. ²³ Antu gafuna, nu wara iwa'la'nu
ki Dios sino Templo, e madandammu si wara
pabbungutanino bulunnu sikwam, ²⁴ anawannu
naddino iwa'la'nu ta umangka abbu mappakoli
sikwana, kaseka muliya miwa'lat sino iya'dam ki
Dios.

²⁵ “Nu wara manggamma midarum sikwam,
malangka nadda umang sikwana ta makitatab-
bagga si nalawad. Se nu ammem akwan inay,
idarundaka sino huwes, iyalawa'daka sino pulis,
e mabalugga. ²⁶ Sapitangku gakkurug sikwam
si ammekeka makalawan sino abbaluran kiyad si
mapagan amminino multam.”

Ino Mapeafu Sino Makibulun

²⁷ “Diningngaddokappayino netuldu sikwara
si'ina kunna si, ‘Ammekayu nad makibulun.’

²⁸ Udde sapitangku sikwayu si ino lalakiya aggatulang si tata a bafay e imallanna, nakibulunin sino nakamma. ²⁹ Antu gafuna, nu ino diwanana matamino paggabwatanino palliwatannu, tuke-tannu ta itakkummu. Se tawwareno makuranganino baggim si tata a partina amma sino awana kurangnga, e metakkugga sey infiyernu. ³⁰ E nu ino kappay diwanana kama'nuweno paggabwatanino palliwatannu, ga'bungannu ta itakkummu. Se tawwareno makuranganino baggim si tata a partina amma sino awana kurangnga, e metakkugga sey infiyernu.”

*Ino Mapeafu Sino Mikatway Sino Atawana
(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luc. 16:18)*

³¹ “Aneno netuldu kappay si'ina kunna si, ‘Nu ikatwayino lalakiyeno atawana, wara nad iya'dana si turakka pangitan si nakkatwayira.’

³² Udde sapitangku sikwayu si ino lalakiya mikatway sino atawana a bakkanna gafu sino akkibulunino bafay, malliwat. Liwa'na se pabbalineno bafay si makibulun nu mangatawa kappay. E ino kappay lalakiya mangatawa si bafaya nekatway, makaliwakkappay si makibulun.”

*Ino Mapeafu Sino Massapata
(Sant. 5:12)*

³³ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Diningngaddokappayino netuldu sino gagginafutamira si'ina kunna si, ‘Ammeyu nad talekkuranino nekariyu, nu ammeyu lud akwanino nesapatayu ki Afu Dios.’ ³⁴ Udde sapitangku sikwayu si ammekayungke nad massapata. Ammeyu nad passapateno langit, se antuweno pattutturani

Dios a matturay. ³⁵ Ammeyu naggappay passapateno lubag, se antuweno pitappatanna sino takkina, onnu sey Jerusalem, se antuweno lubunino madandayawa Ari. ³⁶ Massiki ino uluyu, ammeyu nad passapata, se ammeyu dama a mapafuraw onnu mapangisitino massiki tata a abuk. ³⁷ Unoyнено sapitandopelang si 'On' onnu 'Awan' nu gakkuruwino ikarim, a ammeyu dagganan si sapata. Se massiki sanna a idaggayu, maggabwat ki Satanas."

*Ino Mapeafu Sino Mabbalat
(Luc. 6:29-30)*

³⁸ "Diningngaddokappayino netuldu sikwara si'ina kunna si, 'Nu wara tolaya manaral sino mateno bulunna, madaral kappenaddino matana, e ino tolaya manammu sino ngipanneno bulunna, matammu kappenaddino ngipanna.' ³⁹ Udde sapitangku sikwayu si ammeyu nad mabbalat sino tolaya mangwa si narakkat sikwayu, nu ammekayu lud mangwa si kunyaw. Nu wara manipang sino diwanana paringilnu, purayannu ta sipangganna kappayino tafik. ⁴⁰ Nu wara kappay midarum sikwam e pammultandaka si barawasi, nalawad nu iya'dangkappayino tafalnu. ⁴¹ E nu wara mipatut sikwama mattu sino iggamma si takilometro, massiki nu attunnu si adwa a kilometro. ⁴² Nu wara marang sikwam, a'dannu, e nu wara kappay takkawanda sikwam, ipatakkom."

*Ino Agganggam Si Kakkalinga
(Luc. 6:27-28, 32-35)*

⁴³ “Diningngaddawino netuldu sikwara si'ina konna si, ‘Anggammandonaddino bafulundawira, e kababannaddawino kakkalingayuwera.’ ⁴⁴ Udde sapitangku sikwayu si anggammandonaddino kakkalingayuwera anna ikararandonaddino milopalopetira sikwayu ⁴⁵ takesi maita si gakkuruwa abbindakayuwi Dios a Amayu sey langit. Se i Dios, pawwaldanneno sinag sino ammina tolay, massiki narakkat onnu nalawad. E purananna kappay sino lubangngeno naggaddangnga tolay anna sino lubangngeno bakkanna naggaddang. ⁴⁶ Nu ino pelang manggam sikwayuweno anggammandaw, wara kad labu'daw ki Dios? Massiki ino naingapira a gumattuki si buwit, damara a mangwa si kunnenoy. ⁴⁷ E nu ino pelang bafulundawireno pannakammandaw, sanna kaddino kedumandaw sino korwanira? Se massiki ino ammera nangammu ki Dios, akwanda kappay. ⁴⁸ Kunnantu, maawag si awaningke nad pakkuranganino kinalawaddaw a kakunna i Dios a Amayu sey langita awaningke pakkuranganna.”

6

Ino Annuffun Sino Mekakallakkira

¹ Netuluyi Jesus a nanuldu, e sinapi'na si, “Itandaw ta nu mangwakayu si nalawad, ammeyu ipaita si korwana tolay ta dayawandakayu. Se nu kunnenoyino akwandaw, awanna a labut si appandaw sino Amayu sey langit.

² “Antu gafuna, nu manga'dakayu si duffun sino mekakallakkira, ammeyu nad ipaita anna padidingngag sino odduwera a tolay a kunneno akwanino massasannakammira sino pad-dayawanda anna sino dalan takesi medayawira. Sapitangku gakkurug sikwayu, inapparanino labu'da. ³ Antuweno nu wara iya'dayuwa duffun sino mekakallakkira, ammeyu nad ipakaammu massiki sino kadikkattana bulundaw ⁴ takesi awana makaammu. E ino Amayuwa mita sino akwandawa amme maammuwanna korwan, antuneno mallabut sikwayu.”

*Ino Mapeafu Sino Kararag
(Luc. 11:2-4)*

⁵ Sinapikkappayi Jesus si, “Nu makkararag-gayu, ammeyu nad tuntulannino aggangweno massasannakammira, se angganda a matta'dagga makkararag sino paddayawanda anna sino paddarambalanna dalan takesi itanireno tolayira. Sapitangku gakkurug sikwayu, inapparanino labu'da. ⁶ Udde nu makkararagga, sumallungka si kwartuwa ikka pelang e iyaku'nu, kaseka makkararag ki Dios a Amama ammena maita. E ino Amama mita sino akwannuwa amme maammuwanna korwan, antuneno mallabut sikwam.

⁷ “Sino kararaddaw, ammeyu nad musar si odduwa sapit a ammeyu dandammannino anggamma sapitan a kunneno aggangweno tolayira a amme nangammu ki Dios. Kunnayino akwanda se aridda si madingngaggino kararadda gafu sino kasoddangnga. ⁸ Ammeyu tuntulannino akkararadda, se ino Amayu sey

langit, ammunanino awandaw liyeyuwa arangngan. ⁹ Kunna nad yawino akkararaddaw.

'Amamiya ana sey langit, madayonaddino ngannu. ¹⁰ Gumamwangngaddino patturayannu takesi maangweno panggammannu sito lubag a kunna pay sey langit. ¹¹ Iya'dam sikwamiyeno makkana awammi sitawa aw. ¹² Pakomannuweno liwa'mi se pakomammi kappayino nakaliwatira sikwami. ¹³ Duffunandakami ta ammekami matutunggungan e meli'wakami si narakkat.*

¹⁴ "Pakomandonaddino malliwatira sikwayu, se nu pakomandawira, pakomandakayu kappayino Amayu sey langit. ¹⁵ Udde nu ammeyu- era pakoman, amme kappay pakomanino Amayu sey langitino liwa'daw."

Ino Mapeafu Sino Mallantanga Mangngan

¹⁶ Wasinoy, netuluyi Jesus a nassapit si, "Nu mallantangkayuwa mangngan, ammeyu nad ipaita si malowino nakandaw a kunneno aggangweno massasannakammira. Se angganda a maammuwano tolayira si mallantangira a mangngan, antuweno ammera lawarannino baggira. Sapitangku gakkurug sikwayu, inapparano labu'da. ¹⁷ Antuweno nu mallantangkayuwa mangngan, mimutungkayu nad anna mallagguggayu ¹⁸ takesi awana mangammu si mallantangkayuwa mangngan, nu

* **6:13** 6:13 Ino tata kappaya anggama sapitan sino dami'na Griego: ...meli'wakami sino Diablo.

bakkampelanghi Dios a Amayuwa ammena maita. Se itanneno akwandawa amme maammuwanna korwan, e antuneno mallabut sikwayu.”

*Ino Mapeafu Sino Kinaba'nang Sey Langit
(Luc. 12:33-34)*

¹⁹ “Ammekayu mampat si kinaba'nang sito lubag, se ino kukwayu sitaw, naladda a darallanna anay anna lati,[†] e aneno tolayira a sumalunga mattakaw. ²⁰ Antu nad ampattandawino kinaba'nandaw sey langit, se awaningke a anay anna latiya manaral, e awangkappaya makatalunga mattakaw. ²¹ Se ino kakuruwanna, ino agyananino kinaba'nandaw, antu kappayino agyananino nakandaw.”

*Ino Mapeafu Sino Gumansirwa'na Baggi
(Luc. 11:34-36)*

²² “Ino mata, antuweno gumansirwa'na baggi. Antu gafuna, nu nalawarino angngitama mittata ki Dios, mabbaggawino nakammu. ²³ Udde nu narakkattino angngitam, lammuk kepayino nakammu. Nu sapitannu si nabaggawino nakammu gampade lammuk kena, gakkuruwingke a lammuk kepay.”

*Ino Aggimuti Dios Sino Manalakkira Sikwana
(Luc. 16:13; 12:22-31)*

²⁴ “Ammena dama nu adweno amungngeno tata a aripan, se anggammanneno tata e ka'ganneno tata. Ipatingnga kappayino tata e

[†] **6:19** 6:19 Sino dami'na Griego, odduwa keusaranino sapi'na lati. Ino anggamma sapitan, massiki sanna a mangngan onnu manaral a kunnangke lati, akad, ballaingan, anna bu'buk.

balawanneno tata. Antu gafuna, nu pirakino aggadandammandaw, ammeyu dama a mangwa sino panggammani Dios.

²⁵ “Antuwenayino gafuna a sapitangku sikwayu, ammekayu nad maddararan mapeafu sino akkanan, inuman, anna barawasiya maawaddaw sitawa biyag. Ammena kad napatiyino biyag anna baggiyu amma sino akkanan anna barawasi? Gafu se i Diosino nanga'da sino biyag anna baggiyu, antu kappayino manga'da sino maawaddaw.

²⁶ Dandammandonaddino mammanukira. Ammera mabbini, ammera ke maggani, awangkappay alanda a pimfunan sino akkananda, udde ammera mabisinan, se iya'deno Amayu sey langitino akkananda. Ammekayu kad napatig amma sino mammanukira?

²⁷ Ino tata kappay, massiki nu makadaradararangkayu, ammeyu dama a pasoddannino biyaddaw si massiki taorappelang.

²⁸ “Mayan maddararangkayu kappay mapeafu sino pabbarawasiyu? Itandawino addokallino sabungira sino danak. Ammera mattarabafu anna massinnun, ²⁹ udde sapitangku sikwayu, massiki i Ari Solomon a naba'nangngingke, awana barawasina a mekunna sino kinalawarirenaya sabung.

³⁰ Nu kunnenayino kinalawara iya'da i Dios sino kaddattira sino danaka mabiyayira pelang si tata si aw e masikkulanira si kadarama'na, ammena kaggappay manga'da sino barawasiya awandaw? Mayan kurang

kepayino annala'daw sikwana? ³¹ Antu gafuna, ammekayu nad maddararana massapit si, 'Sintomatino pappammi sino akkanammi anna inumammi andino pabbarawasimi?' ³² Se antuweno kabbatannino tolayira a amme nangammu ki Dios. Udde sikwayu, ammuweno Amayu sey langit si awandawira ammin inay. ³³ Antu gafuna, pittatandonaddino nakandawa maddandam sino patturayani Dios andino annuntuldaw sino naggaddangnga pakwana sikwayu, e iya'danana ammin inaya awandaw. ³⁴ Kunnantu, ammeyu nad paddararananino makwa nu daramat. Se ino makwa nu daramat, kaseyuna dandamman sinoy. Se fustuwennino dyata lawumandaw kadda aw, e ammeyu nad dadagganan."

7

Ino Angngukum Sino Bafuluntamira (Luc. 6:37-38, 41-42)

¹ Netuluyi Jesus a nanulduwa nassapit si, "Ammeyu nad ukumannino bafulundawira takesi ammerakayu pay ukumanni Dios a makastigu. ² Se ino angngukundaw sino bafulundawira, kunna kappeneno angngukumi Dios sikwayu. Nu awana alla'daw sikwara, ammerakayu pay allakkanni Dios. ³ Kunnangke aggitannuweno bibissangnga ana sino mateno bulunnu, a ammem magi'nenno dokalla ana sino matam. ⁴ Ansannu massapit sino bulunnu si ariyanuweno ana sino matana a ammem maiteno ana sitan matam? ⁵ Ikka a massasannakam, ariyan-nubbuweno ana sino matam takesi nalawarino

angngitam, kasem dama a ariyanino ana sino mateno bulunnu.”

⁶ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ammeyu ipatuta manuldu sino tolayira a mangayoyung sino nadiosana sapiti Dios se ammera anggama dingngagan. Meyampariyira si atu onnu bafuy, se massiki nu nangingeno iya'dam sino nabunguta atu, katandaka kepay, e massiki nu perlasino itakkummu sino bafuy, pappipi'nakkanna pelang.”

Ino Mapeafu Sino Aggarantam Ki Dios
(*Luc. 11:9-13*)

⁷ Sinapikkappayi Jesus si, “Kanayungkayu nadda marang ki Dios, e iya'dana sikwayuweno arangngandaw. Ituluydokappaya mintufuk sikwana sino awandaw, e sumpalandaw. Itulutuluydokappaya mattottok, e mabukkatanino sawang ta makatallungkayu.

⁸ Se massiki inyeno marang ki Dios, maa'dan. Massiki inyeno mintufuk, makasumpal, e massiki inyeno mattottok, mabukkatanino sawang para sikwana.

⁹ Dandammandaw, ikkayuwa mapparanak, nu tinapayino arangngannino abbindaw, a'dandokad si batu?

¹⁰ Onnu nu bilisino arangnganna, a'dandokad si ulag? ¹¹ Ikkayuwa narakkatta tolay, ammuyuwu manga'da si nalawad sino abbindaw. Mannanotinna ki Dios a Amayu sey langit, nalawanneno iya'dana sikwara a marang sikwana.

¹² “Kunnantu, akwandonad sino kasittoleyuweno anggandawa akwanda sikwayu, se antuweno anggama sapitannino

ammına lintiyi Moises andino tulduweno gumalabbunira.”

Ino Bibissangnga Lamwangan

(Luc. 13:24-25)

¹³ “Sumallungkayu nad sino bibissangnga lamwangan, se nalaweno lamwangan annino dalana umang sey infiyernu, e odduweno sumalung anna mallakad sinay. ¹⁴ Udde bibissangngino lamwangan anna madyatino dalana umang sino biyaya mannayun, e bisangngira ke a makasumpal.”

Ino Kayu Andino Bungana

(Luc. 6:43-44)

¹⁵ “Palanandawino massisiriya a gumalabbuna gumamwang sikwayu, se nannakammino kaitanda a kunnangke karnero, udde ino gakkuruwa aggangwara, manarallira a kunnangke sumarona atu. ¹⁶ Ino pimunuwandaw sikwara, ino aggangwara, a kakunneno kayu, ino bungareno kaimunuwanda. Se ino uway, ammena mammunga si ubas, e ino anifung, ammena mammunga si igos. ¹⁷ Ino nalawara kayu, nalawabbayino bungana, udde ino narakkatta kayu, narakkakkappepayino bungana. ¹⁸ Se ammena dama a mammungeno nalawara kayu si narakkat, e ammena kappay dama a mammungeno narakkatta kayu si nalawad. ¹⁹ Ammina kayuwa narakkatino bungara, meyamfungallira a magabba takesi metunguwa. ²⁰ Kunnantu, damayuwa maimunuwanino massisiriya a gumalabbun gafu sino aggangwara.”

*Ino Ammera Mesapat Sino Patturayani Dios
(Luc. 13:24-27)*

²¹ “Ino mesapatirana sino patturayani Dios, bakkanna amminira a mingngan sikwak si Afura, nu bakkampelangino mangwera sino panggammani Ama sey langit. ²² Nanu mada'nganeno awa pangukumani Dios sino tolayira, odduneno massapit sikwak si, ‘Afu, Afu, isapa'dakami nad sino patturayannu se nanuldukami sino mappeafu sikwam, anna inusarmi kappayino ngannuwa nappaanaw si narakkatta espiritu anda sino nangwammi si odduwa kakka'baw.’ ²³ Udde ino itabbaguna sikwara, ‘Ammetakayu inammu. Manokayu sitaw, ikkayuwa nangwa si narakkat.’ ”

*Ino Adwera A Namata'dag Si Balay
(Luc. 6:47-49)*

²⁴ “Amminira a tolaya maningngag anna mangurug sinaya sinapikku, meyampariyira si nalainga tolaya namata'dag si balay sino utunna batu. ²⁵ Wasinoy, nattalannab, naddokallino wawwang, e natuyaggappayino bayabbag, udde ammena naanseno balay, se nafundasiyon si batu. ²⁶ Udde ino tolaya naningngag sinaya sinapikku e ammena kuruwan, meyamparig si pangababulana tolaya namata'dag si balay sino karatan. ²⁷ Wasin nuran, naddokallino wawwang anna natuyaggino bayabbag, nalet-warino balay e nadaral.”

²⁸ Wasin nasinduwi Jesus a sinapit ammin inay sino tolayira a nakkakarampat, nakka'bawira

sino annulduna, ²⁹ se ino nepanulduna, mait-engke si wara turena, a bakkanna kakunveno annulduweno mamnesturuwerana lintig.

8

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Tolaya Nakkutal

(Mar. 1:40-45; Luc. 5:12-16)

¹ Wasin maddawuti Jesus sino kulud, odd-uweno tolaya dinandan sikwana. ² Agyanino lalakiya nakkutalla inara'ni sikwana. Namalitud sino a'langnga a nakiggimallak sikwana si, "Afu, nu anggammu, damaraka pabbattunoyan."

³ Inappangani Jesusino nakkutal, kasena sinapit si, "On, anggangku si mabbattunoykan. Maariyen yan kotalnu." E kaka'meng kelanga naariyeno kotalna. ⁴ E sinapikkappayi Jesus si, "Ammem sapitan yaw si massiki sanna a tolai, nu ammem lud umang mappaita sino padi ta itanna nu naariyennino kotalnu. Kasem iya'da sikwaneno netuni Moises si'ina mewa'lat ki Dios takesi wara pangammuwanino tolaiyira si gakkuruwa nabbattunoykan."

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Aripannino Kapitan

(Luc. 7:1-10)

⁵ Wasin ginamwangi Jesus sey Capernaum, agyanino kapitanna sindaluwa taga-Roma a inang nanambal sikwana. Nakiggimallak sikwana a nassapit si, ⁶ "Afu, aneno aripangku sey balaya nabayinna matakit. Ammena makaanikkad e madyataningke."

7 “Umangngetam mantu ta pabbattunoyangu,” kunni Jesus.

8 Udde sinapitino kapitan si, “Massiki ammekan umang, Afu, se ammena meannunga sumallungka sino balek. Sapitannumpelang si mabbattunoyin, e amruk si mabbattunoyinino aripangu. 9 Se massiki ikkanak, aneno mangituray sikwak, e ana payino sindalukira a iturayangku. Nu sapitangu sino tata si ‘Umangka,’ umang, e nu sapitangu kappay sino tata si ‘Gumamwangka sitaw,’ gumamwang, e nu sapitangu kappay sino aripangu si ‘Akwannu yaw,’ akwanna.”

10 Nakka'bawi Jesus sino naningngagganna sinay, e sinapi'na sino tolayira a dinandan sikwana si, “Gakkurug yo sapitangu sikwayu, awana dinambalkuwa tolay sikwayuwa gaka-gaka i Israel a kunnenoyino kinatuyangngeno angngurungnga. 11 Dandammandaw yaw, odduneno bakkannira a Judyu a mesapat sino patturayani Dios a maggabwat si palulubbun, e makia'langirana a mangngan sikwara Abraham, Isaac, anni Jacob. 12 Udde ino Judyuwera a mesapa'nad sino patturayani Dios, metakkufirana sino kalamukana aroyu sikwana, e mattatarangitirana anna mangngarangaritamirana.”

13 Wasinoy, sinapiti Jesus sino kapitan si, “Umanokan, se ino kinurungnguwa makwa, nakwen.” Nabbattunoyinnino aripanno kapitan sinoyingke a orat.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Odduwera A Tolay

(Mar. 1:29-34; Luc. 4:38-41)

¹⁴ Wasin tata si aw, inangngi Jesus sino balera Pedro, e initaneno katuwangani Pedro a bafaya aggaidda se mababannag. ¹⁵ Inappanganneno kamattino bafay, e kaka'meng kelanga naariyeno babannangnga. Ginabwat e pinakkanna i Jesus.

¹⁶ Wasin maggafiyen, neyanda ki Jesusino odduwera a naassaddan. E nepaanoneno narakkatira a espiritu sino sapi'na pelang, e nepabbattunoyнено amminira a matakit. ¹⁷ Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Dios ki Isaias a gumalabbunna a kunna si, "Antuwengkepayino nari sino dya'nenno baggitam annino takittam."*

Ino Kadyatanino Mebulunira Ki Jesus

(Luc. 9:57-62)

¹⁸ Wasin tata si fuwab, inita i Jesusino odduwera a tolaya inaribumbung sikwana, e sinapi'na sino adalannera si, "Maddammangtam." ¹⁹ Udde inara'niyeno tata a mesturuna lintig e sinapi'na si, "Afu mesturu, mebulunak sikwam massiki sintawino umangngannu."

²⁰ Sinombati Jesus a nassapit si, "Massiki ino amutitira, aneno agwefa pabbalayanda, andino mammanukira, aneno umu'dera, udde ikkanaka Abbingnga Tolay, awana fustu si pagyanangku."

²¹ Agyangkappayino adalanna a nassapit si, "Afu, mebulunak sikwam, udde mattarongka, ta umangku abbu itanammi amak."

* **8:17** 8:17 Isaias 53:4

22 “Mebulungkan sikwak,” kunni Jesus. “Purayannuweno natay ta itanammino bulunnera a kunnangke natayira kappay se ammera mangu-rug sikwak.”

Ino Nappasiyanakkani Jesus Sino Kalipappag Andino Palung

(*Mar. 4:35-41; Luc. 8:22-25*)

23 Wasinoy, natakayi Jesus andino adalan-nera si abang e ginikkatira. 24 Nada'nganira si kalipappag sino tangngana bebay, e luman-nannaddino abanda gafu sino palunga medal-adaluyak sikwara. Udde i Jesus, aggakaturug. 25 Inanda inafat, e sinapi'da si, “Afu, isala'dakami, se malimattetamun!”

26 Wasinoy, “Mayan mattalokayu? Mayan kurang kepayino annala'daw sikwak?” kunna. Ginabwat e nepassiyana'ngeno kalipappag andino palung, e nassiyanakkiran.

27 Nakka'bawirangke ammin, e sinapi'da si, “Sanneno katolena yaw? Massiki ino kalipappag andino palung, kuruwandeno sapitanna.”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Adwera A Lallakiya Naunaggan

(*Mar. 5:1-20; Luc. 8:26-39*)

28 Wasin naddammanda Jesus, gina'dangira sino sakopanna Gadarenowera. Agyanino adwera a lallakiya naunaggan si narakkatta es-pirituwa naggabwat sino attanammana nanambal sikwana. Kattalatalawira se nappelalotino tansi'da, antuweno awaninna makaturira mallakad sinay. 29 Pa'lata initara i Jesus, nakkulawuwera a nassapit si, “Ikka a Abbingi Dios,

sanneno gakkannu sikwami? Inangka sitawa mappaidam sikwami massiki ammena kepay nada'ngeno fustuwa kaukumammi?"

³⁰ Ammena kura aroyu sino agyananda, agyanino odduwera a bafuya maddukiruk.

³¹ Antuweno nappekakallakkino narakkattira a espiritu ki Jesus a nassapit si, "Nu paanawandakami sitawira a tolay, purayandakamiya mu-nag sinayira a bafuy."

³² "Kadde, umangkayu," kunni Jesus. Kun-nantu, inanawandeno lallakiyera e inangngira inunag sino bafuyira. Kaka'meng kelanga naddadaraddaggino bafuyira a naddawut, nangawwatira sino dabba'ngeno bebay, nadara'nira, e nalimattira ammin.

³³ Ino mindaggira sino bafuy, nabfafukalira a inang sino kaara'niyana lubbun, e nepadamadda sino tolayira ammin inaya nakwa, pati ino nakwa sino lallakiyera a naunaggan sino narakkattira a espiritu. ³⁴ Antu gafuna, ino amminira a tolay sinaya lubbun, inangngira ki Jesus ta tatabbanda. Wasin initara i Jesus, nakiggimallakkira sikwana ta anawanneno lubbunda.

9

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Tolaya Par-alitiku

(Mar. 2:1-12; Luc. 5:17-26)

¹ Wasinoy, natakera Jesus sino abang e naddammangira sino lubbunna. ² Waso kunnenoy, agyanino niyangngira sikwana si tolaya par-alitikuwa aggaidda. Inita i Jesusino tala'da

sikwana, e sinapi'na sino paralitiku si, “Ikka a kolakku, pattuyagannuveno nakammu, se napakomaninnino liwa'nu.”

³ Wasinoy, ino mammesturuwerana lintiya nagyan sinay, kunda sino nakanakanda si, “Iyana tolay, ikunnananino baggina ki Dios.”

⁴ Udde ammuwi Jesusino ana sino nakanda, e sinapi'na si, “Mayan narakkattino dandammandaw? ⁵ Naladda ma'lura massapit si ‘Napakomanino liwa'nu’ amma sino ‘Gumabwakka ta umanokan.’ ⁶ Udde nu kunnenoy, sapitangku mantuveno madyat takesi ipaitak si ikkanakino Abbingnga Tolaya aneno kalintiyanna sito lubagga mamakoma si liwat.” E sinapi'na sino paralitiku si, “Gumabwakka, appannu yan iddam, ta umanokan.” ⁷ E ginabwatino tolay, e inanawin. ⁸ Nakatalawino tolayira a nita sinay, e dinayora i Dios gafu se neya'dana si tolayino kalintiyana mangwa si kunnenoy.

*Ino Nayani Jesus Ki Mateo
(Mar. 2:13-17; Luc. 5:27-32)*

⁹ Nanawi Jesus sinay, e wasin aggelakalakad, initaneno gumattuki si buwita mingngan si Mateo a aggatuttud sino ofisinana. “Mebulungka sikwak,” kunni Jesus. Ginabwati Mateo e nebulun sikwana.

¹⁰ Wasin agegekakkanda Jesus andino adalanera sey balera Mateo, odduweno ginamwangira a gumattuki si buwit annino korwanira a minaliwata tolay, e nakikkanira.

11 Wasin initeno Fariseowereno inangwana, sinapi'da sino adalannera si, "Ansanna lang makikkanino mesturuyu sino gumattukiyera si buwit andino korwanira a minalliwata tolay?"

12 Udde diningngaggi Jesusino nebebu'da, e sinapi'na a niyamparig si, "Inyeno mawag si doktor, nu bakkampelangino matakit? 13 Ammek inang sitawa mayag sino naggaddangngira a tolay, nu ammena lurino malliwatira. Umandonad adalannino fustuwa anggama saptannino nepeturakki Dios a kunna si, 'Aang-gangkuweno aggikalla'daw sino bafulundawira amma sino iwa'la'daw sikwak.' "*"

*Ino Mapeafu Sino Pallantangana Mangngan
(Mar. 2:18-22; Luc. 5:33-39)*

14 Wasinoy, inangngino adalanira i Juan a Gumabawtisar ki Jesus, e sinapi'da si, "Ikkami andino Fariseowera, aneno awa mallantangkamiya mangngan. Udde ino adalannuwera, ammera akwan. Sanneno gafuna?"

15 Sinabbira i Jesus a niyamparig si, "Nu wara makkasar, kundokad si amme makikkanino bafulunino mangatawa a inayanna? Udde duma'nganeno tiyempowa meanaw sikwareno mangatawa, kaserana mallantanga mangngan."

16 Sinapikkappayi Jesus a niyamparig si, "Awana tolaya miyappit si bawu sino gamita sinnun. Se makkassannino bawu e ilabben-neno de'na, e maampapissayino naappitan. 17 Awangkappaya miyekwa si talifawu sino

* 9:13 9:13 Oseas 6:6

dadana sinan anganga gaddang,† se battakanna. Mesayukino tayug anna madaral kappayino gaddang. Ino bawuwa tayug, bawu kappenaddino gaddanga keyekwanna takesi mabbalanayunira a adwa.”

*Ino Abbingino Turay Andino Bafaya Nanengged Sino Barawasiyi Jesus
(Mar. 5:21-43; Luc. 8:40-56)*

¹⁸ Wasin aggesapasapiti Jesus sikwara, ginamwangino tata a turena Judyu. Namalitud sino a'langnga e sinapi'na si, “Pappateneno abbingkuwa bafay, udde umangngu abbu appangan ta mabiyag.” ¹⁹ Nebuluni Jesus sikwana e dinandangkappayino adalannera.

²⁰ Agyanino tata a bafay sinaya aggedada si karadwa si run. Inara'ni sino likuri Jesus, e sinenggenneno barawasina. ²¹ Se kunna sino nakamma si, “Massiki nu senggerangku nabbelangino barawasina, mabbattunoyakun.”

²² Nabbaliwiti Jesus, initaneno bafay, e sinapi'na sikwana si, “Ikka a abbingku, patuyaggannuweno nakammu. Gafu sino angngurungngu sikwak, nabbattunoykan.” E nabbattunoyin gakkurug.

²³ Wasin ginamwanda Jesus sino baleneno turay, initaneno mamalyotira andino nakkakarampattira a tolaya makkanawakaw, ²⁴ e sinapi'na si, “Umanokayu sitan, se ammena natay yan balatang, naturubbelang.” Kinakkatawanino tolayira i Jesus.

† **9:17** 9:17 Ino piyekwanna Judyu si diyuna ubas, gaddangnga galding.

²⁵ Wasin nepallowannera, sinallung sino agyananino balatang, e iniggammanneno kama'na. E ginabwatin. ²⁶ Antu gafuna, naddinnamag inaya inangwa i Jesus sino ammina wewe'nginna lulubbun.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Adwera A Lappat

²⁷ Wasin inanawi Jesus sinaya balay, dinandanino adwera a lallakiya lappat, e nekulawura a nassapit si, “Ikka a Gaka i David,‡ allakkanakami!” ²⁸ Wasin sinallungi Jesus sino balay, sinallungira kappay. E nebebu'na sikwara si, “Kuruwandaw si damaka ariyanino lappa'daw?” “On, Afu,” kunda sikwana.

²⁹ Wasinoy, sinukkalli Jesusino matara e sinapi'na si, “Gafu sino angnguruddaw sikwak, makwennino anggandaw.” ³⁰ E makaiteran. Sinutunnerangke a nassapit si, “Ammeyu sapasapitan si massiki sanna a tolayino nakwa sikwayu!” ³¹ Udde wasin inanawira, neyanannera a sinapasapit inaya inangwa i Jesus si ammina wewe'nginnenaya lubbun.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Lalakiya Ammena Makadamit

³² Wasin umanawiran, agyanino niyamwangira sino agyanani Jesus si lalakiya ammena makadamit se naunaggan si narakkatta espiritu. ³³ Nepaanawi Jesusino narakkatta

‡ 9:27 9:27 Gaka i Davirino titiluneno Kristo a aggataronanda, antu gafuna, ino nepingganino lappattira ki Jesus si kunnenoy, pipaitanda si kuruwanda si antuweno Kristo onnu Mesias a dinotukani Dios a matturay.

espiritu sikwana, e nakadamitinnino lalaki. Nakka'bawingke ino tolayira e sinapi'da si, "Awangkepaya initamiya kunnenoy sino ammina lulubbun sito Israel."

³⁴ Udde agyanino Fariseowera a nassapit si, "Ino afafuweno narakkattira a espiritu ino nanga'da sikwana sinaya pannakadamana a mappaanaw si narakkatta espiritu."

Ino Nallakkani Jesus Sino Tolayira

³⁵ Nannodoyuwi Jesus sino lulubbuna manuldu sino sinagogarera a mibanyag sino nalawara damag mapeafu sino patturayani Dios. Nappabattunoy kappay sino matakitira, massiki sanneno takit anna dya'nenno baggira.

³⁶ Wasin inita i Jesusino odduwera a tolay, inalla'ngera, se kakallakkira anna awana pappaduffunanda a kundangke karnerowa awana mimut sikwara. ³⁷ Antuweno sinapi'na sino adalannera si, "Meyamparig si apayino tolayira a mawag si manuldu sikwara. Odduwen naddino magani, udde bisangngira ke ino maggani. ³⁸ Arangngandonad ki Dios a makwan apay ta manundun si korwanira a manulduwa meyamparig si maggani."

10

Ino Nanundunani Jesus Sino Karadwera A Adalanna

(Mar. 3:13-19; 6:7-13; Luc. 6:12-16; 9:1-6)

¹ Wasin tata si aw, inayani Jesusino karadwera a adalanna, e nakkakarampattira. Neyadana sikwareno kalintiyana mappaanaw si narakkatta

espiritu anna mari si ammina klasena takit anna dya'na baggi. ² Irayawino nganganino karadwera a apostol: ino palungu, i Simon a nginali'na si Pedro, e ana kappayi Andres a kola'nga, da Santiago anni Juan a abbingira i Zebedeo, ³ da Felipe anni Bartolome, da Tomas anni Mateo a gumattuki si buwit, i Santiago a abbingi Alfeo anni Tadeo, ⁴ i Simon a ngananda si Patriota se ikaloneno lubbunna, anna i Judas Iscariote a antuneno mallaku ki Jesus.

⁵ Dinunduni Jesus inayira a karadwa a adalanna, e sinunnera a nassapit si, "Ammekayu umang sino lulubbunino bakkannira a Judyu. Ammekayu kappay umang sino lulubbun sey Samaria, ⁶ nu ammekayu lud umang sino bafuluntamira a gakagaka i Israel a kundangke naawana karnero. ⁷ Kadda umangngandaw, ibanyaddaw si ara'niyennino patturayani Dios. ⁸ Pabbattunoyandawino matakitira anna pangngangolindawino natayira. Pabbattunoyandokappayino nakkutallira anna paanawandawino narakkattira a espiritu. Awana pinagandaw sinaya pannakadama a neya'dak sikwayu, antuweno ammeyu naggappay ipapageno duffundaw. ⁹ Ammekayu miyangkalin si dokalla pirak onnu massiki dipilata. ¹⁰ Ammekayu kappay miyangkalin si pasiking, pamataliyandaw si barawasi anna sapatut, anna tokud. Ino duffunandaw, ireno mimut sikwayu, se ino matarabafu, meannunga maa'dan si ikatolena.

¹¹ "Kadda lubbuna umangngandaw, mintufukkayu si tolaya manggamma mappadilot sik-

wayu, e antu naddino pagyanandaw kiyad si umanokayu sinaya lubbun. ¹² Nu maddilokkayu sino balay, sapitandaw si 'Bindisiyonandakayu naddi Dios.' ¹³ Nu nalawarino appadilo'da sikwayu, gakkuruwa mabindisiyonanira, udde nu ammera meannunga mabindisiyonan, ammena makwa. ¹⁴ Nu gumamwangkayu si tata a lubbun onnu balay, e ammerakayu pad-dilotan anna ammera kappay anggama dingngaggannino sapitandaw, tattakandawino lafuk sino takkiyu sino anawandaw sinay ta antuweno pangammuwanda si ireno makammu sino kakastiguwanda. ¹⁵ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nanu mada'ngeno pangukumanu Dios si ammina tolay, nadamma'nenokastiguweno tolayira sinay amma sino kastiguweno taga-Sodamera andino taga-Gomorrera."

*Ino Tiyempona Dyat Sino Maddagguna Aw
(Mar. 13:9-13; Luc. 21:12-17)*

¹⁶ Netuluyi Jesus a nassapit si, "Dingngaggandaw yaw. Dundunantakayu sino narakkattira a tolay a kundawingke ino karnerowa umang sino agyananino kattalatalawira a sumarona atu. Antu gafuna, palanandonaddino akwanda sikwayu e awangkappenad balawanda sikwayu. ¹⁷ Mappalangkayu nad, se do'mandakayu anna idarundakayu, e siwa'wattandakayu sino sinagogarera. ¹⁸ Gafu sino angnguruddaw sikwak, medarungkayu kappay sino gubernadorira anda sino ariyera, e antuneno wayayuwa mipakaammu sino nalawara damag sikwara anda sino iturayandera a bakkanna Judyu. ¹⁹ Nu

imbistigarandakayu, ammeyu paddararananino isomba'daw annino sapitandaw, se sinoyna a orat, mepakaammu sikwayuweno fustuwa sapitandaw. ²⁰ Se bakkanna ikkayuweno paggabwatanna, nu amme lud ipadandammino Espirituwi Dios a Amayu ino sapitandaw.

²¹ “Sinoyna a tiyempo, ananeno midarumira si kola'da sino tatturayira ta papatayanda. Kunna kappayino akwanneno mapparanakira sino abbinda. Inona kappay aanakira, kon tarandeno mapparana'dera ta ipapaterera. ²² Amminna a tolay, kababannaddakayu gafu sino kesapatandaw sikwak. Udde nu matta-laginaggayuwa mangurug kiyad si mada'ngeno uddina, mesalakkayu. ²³ Nu ilopalope'dakayu si tata a lubbun, mabbukalkayuwa umang si korwan. Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nanu muliyaka Abbingnga Tolay, ammeyu kepay binalinino nepangwak sikwayuwa umang man- uldu sino ammina lulubbunna Israel.

²⁴ “Awana madala napatig amma sino mesturuna. Awangkappaya aripanna naturay amma sino amungnga. ²⁵ Kunnantu, maanggam-maddino madal nu mekunneno lawumanna sino mesturuna, e kunna kappay sino aripan, nu mekunna sino amungnga. Ikkanakino afuyu, e gafu se ilopalope'dakino tolayira a massapit si ikkanaki Beelzebub a afafuna narakkattira a es- piritu, kumaralla narakkattingkeneno sapitanda mappeafu sikwayuwa kataabbalayanku.”

*Ino Nad Pattalawannino Tolayira
(Luc. 12:2-7)*

26 “Antu gafuna, ammekayu mattalaw si tolay, se ammina neyimad anna ammena naammuwan sito ingkein, mepaita anna maamuwananna so maddagguna aw. 27 Ino sapitangku sikwayuwa ikkayu pelang, ipakaammuyu nad si ammina tolay. Ino sapitangku sikwayuwa awana korwana makadingngag, ikokwayu nadda sapitan ta dingngaggan ammina tolay. 28 Ammekayu nad mattalaw sino tolayira a manggamma mamapatay sikwayu, nu ammekayu lud mattalaw ki Dios. Se ino tolayira, damara a mamapatay si baggi, udde ammera dama a papatayannino kararuwa, udde i Dios, damana a mangastigu si baggi anna kararuwa sey infiyernu. 29 Udde dandammandonaggappayino aggangwa i Dios a Amayu sino dinattira. Damayu pelanga gatanggannino adwaggiya dinnat si sentabo. Udde awana massiki tata sikwara a matay anna mada'nag nu ammena purayan. 30 Mannanotinna sikwayuwa tolay. Se massiki ino abu'daw, ammuneno bilangnga. 31 Antu gafuna, ammekayu nad mattalaw, se ipatingngeno kadda tata sikwayu amma sino dinnattira.”

Ino Massapit Si Mangurug Andino Miyimad Ki Jesus

(Luc. 12:8-9)

32 “Massiki sanna a tolaya massapit sino a'langino tolayira si mangurug sikwak, antu kappayino ita'daggu sino a'langi Ama sey langit. 33 Udde ino tolaya miyimad si mangurug sikwak sino a'langino tolayira, kunna kappayino sapitangku sino a'langi Ama sey langit.”

Ino Akkakontara A Maggabwat Sino Anggurug Ki Jesus

(Luc. 12:51-53; 14:26-27; 9:24)

³⁴ Sinapikkappayi Jesus si, “Ammeyu nad nganan si ino inangngangku sito lubag ino mappaibbat si pakkakontaranino tolayira. Se ino kakuruwanna, antuweno dumaggattanneno pattatarukkiyanda anna pakkakarawatwayanda.

³⁵ Gafu se ammera ammina mangurug sikwak, makkakontaraneno matatamera andino masasina, e massiki ino makkatuwanganira.

³⁶ Inona kalingeno tolay, maggabwatira sino kataabbalayannangkepay.

³⁷ “Massiki sanna a tolaya dodokkallino agganggamma sino mapparana'ngera amma sino agganggamma sikwak, ammena meannunga mebilang si adalangku. Kunna kappayino tolaya dodokkallino agganggamma sino abbingngera amma sino agganggamma sikwak, ammena kappay meannunga mebilang si adalangku. ³⁸ E massiki sanna kappaya tolaya ammena makattamma madyatan anna matay gafu sino anngurungnga sikwak, ammena kappay meannunga mebilang si adalangku.* ³⁹ Se ino tolaya mikalow sino biyangnga, matekappena. Udde ino tolaya matay gafu sino anngurungnga sikwak, ananeno biyaya manayuna iya'da i Dios sikwana.”

Ino Labuta Iya'da I Dios
(Mar. 9:41)

* **10:38** 10:38 Ino sapitanna sino dami'na Griego: ...tolaya ammena mabbuttung sino krusna e mebulun sikwak...

⁴⁰ “Massiki sanna a tolaya mangawat sikwayu, ikkanakino inawa'na, e ino mangawat sikwak, inawa'na kappayino nanundun sikwak. ⁴¹ Nu wara mappadilot sino manuldu sino sapiti Dios gafu se ibilangnga si pannakabaggiyi Dios, parefuneno appanna a labut sino labuta appannino manuldu. Ino kappay mappadilot sino nag-gaddangnga tolay gafu se ibilangnga si tolayi Dios, parefuneno appanna a labut sino labuta appannino naggaddangnga tolay. ⁴² E massiki ino mappainum si tatasa a danum sino kaab-bafawana adalanku gafu se adalanku, sapi-tangku si gakkuruwingke a malabutan.”

11

Ino Sinapiti Jesus Sino Dinundunira I Juan (Luc. 7:18-23)

¹ Wasin nasinduwi Jesus a nattun sino karad-wera a adalanna, inanaw sinay e inang nanuldu anna nangibanyag sino wewe'nginna lulubbun.

² I Juan a Gumabawtisar, aggabaluggepay sinoya tiyempo. Wasin diningngangngeno inang-gangwa i Kristo, dinundunneo korwanira a adalanna ³ ta umanda bebutan ki Jesus si, “Ikkeno nekariyi Dios a gumamwang onnu wara kepay korwan si taronantam?”

⁴ Sinombati Jesus si, “Mulikayu ki Juan ta umandaw sapitan sikwaneno inita anna din-ingngaddaw, ⁵ ino lappat, makaitera, ino pilay, makalakarira, ino nakkutal, nabbattunoyira, ino bangngag, makadingngaggira, ino natay, nangngangoliyera, e ino nalawara damag, mebanyag

sino mekakallakkira. ⁶ Itulduyu kappay sikwana si nagasatino tolaya awana daladudwana mappeafu sikwak.”

*Ino Sinapiti Jesus Mapeafu Ki Juan
(Luc. 7:24-35)*

⁷ Wasin manawinnino adalanira i Juan, agyanino sinapiti Jesus sino tolayira sinay mappeafu ki Juan. Kunna si, “Sin inangngandaw sino agyanani Juan sey kalolowat, sanneno ginakkad-dawa inita? Tata kadda tolaya kunnangke sikalla ipapallelenna bayabbag? ⁸ Nu bakkan, sanna mantuweno inandaw inita? Tata kadda tolaya nalawaringke ino barawasina? Bakkan, se ino mabbarawasiyera si kunnenay, ino balena ariyeno agyananda. ⁹ Sanna mat antuweno gakkuruwa inandaw inita? Tata kadda gumalabbun? On, gakkurug, tata a gumalabbun, udde ino kakuruwanna, nangatu amma si gumalabbun. ¹⁰ Se i Juanino sapitannino neturakka sapiti Dios a kunna si, ‘Ananeno dundunanguwa maunta sikwama midadan sino pallakarannu.’”^{*} ¹¹ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, awana tolaya neyanak sito lubagga nangatu amma ki Juan, udde massiki nu kunnenoy, ino kaabbafawana tolaya mesapat sino patturayani Dios, nangatu amma sikwana. ¹² Mangiyafu sino nanulduwani Juan kiyad sito ingkein, anera a mipatuta mangibanyag mappeafu sino patturayani Dios, e anera kappaya

* **11:10** 11:10 Malakias 3:1

mipatuta mesapat sinaya patturayanna.† 13 Se ino neturakkino gumalabbunira andino lintiyi Moises, nelabbunira ammin mappeafu sino patturayani Dios, kase ginamwangi Juan e neyafuwa neyakkuruwino nelabbunda. 14 E nu anggandawa kuruwannino sinapitino tata sikwara, maawatandaw si i Juan, antuwi Elias a nelabbunna a muli.‡ 15 Ikkayuwa maningngag, dandammandonaddino diningngaddaw.”

16 Sinapikkappayi Jesus si, “Sannadeno kekunnanino tolayira sito ingkein? Mekunnera si abbinga aggatuttud sino a'langino allakuwana ayanino bulundera a makkarayam. Kunnino bulundera si, 17 ‘Massiki sanneno akwammi, ammekayu medagga. Nanontakkami, udde ammekayu nanalip. Nababbinungakami, udde ammekayu nattangit.’ 18 Ireo kekunnandaw, se awaningke a anggandawa dingngagan. Se i Juan, nallantanga mangngan anna ammena ninum, e sinapi'daw si, ‘Naunaggan si narakkatta espiritu.’ 19 E ikkanaka Abbingnga Tolay, nakikkan anna nakiinumak sikwayu, e sinapi'daw si, ‘Itandaw inaya tolay! Malawot anna minabbobok anna mebumbulun sino gumattukiyera si buwit andino korwanira a minaliwat!’ Udde massiki nu kunnenoyino sapitandaw, maita si gakkuruwa naggabwat ki Diosino

† **11:12** 11:12 Aneno adwera kappaya anggama sapitan yaw: 1) ...anera a matuluya makkontara sino patturayani Dios, anna anera kappaya natansita miyallanggad sino mesapatira sinay; 2) ...anera a matalaginara mangibanyag sino patturayani Dios, anna anera kappaya natansita miyallanggad sino mesapatira sinay.

‡ **11:14** 11:14 Malakias 4:5

tuldumi anni Juan gafu sino salinunu'na sino biyayino manguruwira.”

*Ino Nibuyani Jesus Sino Ammerera Nabboboli
(Luc. 10:13-15)*

²⁰ Wasinoy, nebuya i Jesusino tolayira a nagan sino lulubbuna nangwana si oodduwa kakka'baw, se ammera nabboboli sino liwa'da. ²¹ Sinapi'na si, “Kakallakkayuna a taga-Corazin anna taga-Betsaida! Se oodduweno kakka'bawa inangwak sino lubbundaw, udde ammekayu nabboboli sino liwa'daw. Nannud sey Tiro anna sey Sidonino nangwangku sinayira a kakka'baw, nabayiran nadda nabbarawasi si nakarumisanga sinnun anna nabburayit si lallang sino ulura a mangipaita si nabboboliyera. ²² Sapitangku sikwayu si nalamponeno kastiguweno taga-Tirowera andino taga-Sidonira amma sikwayu naso awa pangukumani Dios sino tolayira. ²³ Ikkayu kappaya taga-Capernaum, ariddonakuy si meyantokayu kiyad sey langit. Gampade madyadyatangayuna a kunnangke metakkuggayu sey infiyernu. Se oodduweno kakka'bawa inangwak sino lubbundaw, udde ammekayu nabboboli sino liwa'daw. Nannud sey Sodomeno nangwangku sinayira a kakka'baw, nabboboliyera nad, e agyangkepenaddino lubbunda sito ingkein. ²⁴ Sapitangku sikwayu si nalampomeno kastiguweno taga-Sodamera amma sikwayu naso awa pangukumani Dios sino tolayira.”

*Ino Pimwanganino Umangngira Ki Jesus
(Luc. 10:21-22)*

²⁵ Sinoya tiyempo, nakkarari Jesus a nassapit si, “Ama, ikka a Afu sey langit anna sito lubag, mappasalamatak sikwam, se ino kakuruwan mapeafu sikwaka ammem nepakaammu sino nalaingira anna diyadalira a tolay, antuweno nepakaammum sino awana adalda. ²⁶ Mappasalamatak sikwam, Ama, sinaya nakwa, se antuweno pangammannu.”

²⁷ Wasinoy, sinapiti Jesus sino tolayira si, “Ikkanakino nitalakkani Ama si amammin. Awana makaammu sikwak nu bakkanni Ama, e awangkappaya makaammu ki Ama nu bakkannappelanga Abbingnga andino tolayira a pilingkuwa pangipakaammuwan.

²⁸ “Ikkayu ammينا naayang anna madyatan, umangkayu sikwak ta pimwangantakayu. ²⁹ Tuntulandawino sapitangku anna mappatuldukayu sikwak ta massiyanakkino nakandaw, se nannakammak anna ammek iyantawino baggik. ³⁰ Ammekayu madyatana mangwa sino ipaangwak sikwayu se ammetakayu padyatan.”

12

Ino Mapeafu Sino Awna Aggimwangan (Mar. 2:23-28; Luc. 6:1-5)

¹ Wasin tata a Sabadu a aggimwanganino Judyuwera, nallakadda Jesus sino aggumana namulan si trigo. Nabisinanino adalannera, antuweno nangappera sino dawana trigo e binula'da. ² Udde nagyanino Fariseowera a nangita sino inangwara e sinapi'da ki Jesus

si, “Itannuweno akwanino adalannuwera, kon-tarandeno lintiddama kammarallino maggani sino awna aggimwangan.”

³ Sinabbira i Jesus si, “Ammeyu kad binaseno inangwa i Ari David andino bafulunnera sin nabisininira? ⁴ Sinallungi David sino balayi Dios e inappaneno tinapaya newa'lat ki Dios a kunnino lintig si ino pelang padiyeno mangngan sinay. Udde nakkanna kepay anna nangngangkappayino bafulunnera. ⁵ Dandammandonaggappayino neturak sino lintiyi Moises a kunna si ino padiyera a mattarabafu sino Templo sino awna aggimwangan, kon-tarandeno lintig, udde bakkanna liwa'da. ⁶ Sapitangku sikwayu si sito ingkein, ana sitawino napatig amma sino Templo. ⁷ Aneno nepeturakki Dios a kunna si, ‘Aanggangkuweno aggikalla'daw sino bafulundawira amma sino iwa'la'daw sikwak.’* Nannud naawatandawino anggama sapitan inay, ammeyu nad nepaliwatino awana liwa'na. ⁸ Se ikkanaka Abbingnga Tolayino ana kalintiyanna a massapit sino damana a maangwa sino awna aggimwangan.”

Ino Lalakiya Pilayino Tata A Kama'na
(*Mar. 3:1-6; Luc. 6:6-11*)

⁹ Wasin inanawi Jesus sinay, inang sino tata a sinagoga. ¹⁰ Agyan sinayino lalakiya pilayino tata a kama'na. Agyangkappayino tolayira a

* **12:7** 12:7 Oseas 6:6

manggam si wara pidarumanda ki Jesus, antuweno nassapitanda si, “Damana kad sino lintiddama mappabattunoy si matakit sino awna aggimwangan?”

¹¹ Sinombati Jesus a nassapit si, “Nu wara sikwayuwa mada'nino karnerona si bitu sino awna aggimwangan, ammena kad umang appan? ¹² Nabalorino tolay amma sino karnero, antu gafuna, damana sino lintiddama manuffun sino bafuluntamira sino awna aggimwangan.” ¹³ E sinapi'na sino lalakiya pilayino kama'na si, “So'yarannu yan kama'nu.” Sino'yanna e nappiyen a kunneno tafika kama'na. ¹⁴ Udde inanawino Fariseowera ta umanda pattataraban nu ansandeno mamapatay ki Jesus.

I Jesusino Aripanna Piniliyi Dios

¹⁵ Ammuwi Jesusino gakkadda, antuweno inanaw sinay. Odduweno tolayira a dinandan sikwana, e nepabbattunoyнено amminira a matakit. ¹⁶ Udde sinunnera si ammera sapasapitannino mapeafu sikwana. ¹⁷ Inangwanenay takesi meyakuruwino nepeturakki Dios ki Isaias a kunna si,

¹⁸ “Antuyawino aripanguwa pinilik. Antuweno iiddukanku anna mappaanggam sikwak.

Dundunanguweno Espirituk a magyan sikwana takesi ipakaammuneno kinagaddanku sino bakkannira a Judyu si palulubbun.

¹⁹ Ammena makisosombat anna ammena ikokweno dami'na. Ammena kappay ikokweno sapitanna sino padaladalan. ²⁰ Ammena ga'bungannino napattuta sikal anna ammena

addappannino gaaaddappa lampara, anggama
 sapitan, ammena purayanino tolaya nadismaya
 onnu talekkuranino tolaya nakafuyino
 angngurungnga, nu ammena lud duffunan.
 Akwanna ammin inay kiyad si meyakkuruwino
 naggaddangnga urek. ²¹ E antuweno
 innanaman ammina tolai si kesalakanda.”†

I Jesus Anni Beelzebub

(*Mar. 3:20-30; Luc. 11:14-23*)

²² Wasin namitta, agyanino niyangngira ki Je-
 sus si lalakiya lappat anna ammena makadamit
 se naunaggan si narakkatta espiritu. Nepaanawi
 Jesusino narakkatta espiritu, e makaiten anna
 makadamitinnino lalaki. ²³ Nakka'bawino to-
 layira, e sinapi'da si, “Antuwen nakuy yawino
 gaka i Ari David a aggataronantam?”

²⁴ Udde wasin diningngaggino Fariseowera,
 sinapi'da si, “Bakkangkena! Ino pan-
 nakadamana a mappaanaw sino narakkattira a
 espiritu, awana korwan si nanga'da sikwana nu
 bakkanni Beelzebub a afafuna narakkattira a
 espiritu.”

²⁵ Udde ammuwi Jesusino ana sino nakanda,
 antuweno nassapitanna sikwara si, “Nu magga-
 garunutino tolaiyira sino tata a lubbun, madar-
 alnenaya lubbun. Kunna kappay sino taabbal-
 ayira onnu talubbunira, nu massasarombatira,
 makkakarawayira. ²⁶ Kunna kappay ki Satanas.
 Nu paanawanneno bafulunnera a narakkatta es-
 piritu, kontaranneno bagginangkepay, e gaku-
 ruwa madarallino patturayanna. ²⁷ Kundaw si

† **12:21** 12:21 Isaias 42:1-4

i Beelzebub ino nanga'da sino pannakadamaka mappaanaw si narakkatta espiritu. Nu gakkuruwinay, ino adalandawira a mappaanokappay si narakkatta espiritu, inya mantuveno naggabwatanino pannakadamara? Ira kappayino mipakurug si nabbakabakkannino sapitandaw. ²⁸ Se ino kakuruwana, ino Espirituwi Diosino nanga'da sino pannakadamaka mappaanaw si narakkatta espiritu, e antuveno pangammuwandaw si anen sikwayuveno patturayani Dios.

²⁹ “Awana makatallung sino balayino natuyagga tolay ta takawanneno kukwana nu ammena abbu baluran, kasena dama a ibukalino kukwana. Gakkuruwa natuyaggi Satanas, udde inaffukkun, e antuveno damaka paanawannino narakkatta espiritu.

³⁰ “Ino ammena mebulun sikwak, ireno kumontara sikwak, e ino ammena manuffuna mampat sino tolayira sikwak, ireno mapakakaraway. ³¹ Kunnantu, sapitangku sikwayu si massiki sanna a liwatino tolay anna massiki sanna a sapitanda a narakkat mappeafu si korwan, dama i Dios a pakoman, fera pelang sino massapit si narakkat mappeafu sino Espirituwi Dios. ³² Massiki ino massapit si narakkat mappeafu sikwaka Abbingnga Tolay, dama a mapakoman inay, udde ino massapit si narakkat mappeafu sino Espirituwi Dios, ammena dama a mapakoman inaya liwa'na si makkikiyad.”

*Ino Kayu Andino Bungana
(Luc. 6:43-45)*

³³ Sinapikkappayi Jesus a niyamparig si, “Pakkunnandonaddino angngitayu sino kayu andino bungana. Nu ibilandaw si nalawarino tata a kayu, nalawannaggappayino bungana sino angngitayu. Nu ibilandokappay si narakkattino tata a kayu, narakka'naggappayino bungana sino angngitayu. Se ino bunganeno kaimunuwanino kayu. ³⁴ Ikkayuwa massalasangkun, ansanandawino massapit si nalawad a narakkakkayuwa tolay? Se ino sapitanna tolay, maggabwap-pelang sino nakamma. ³⁵ Ino nalawara tolay, nalawarino sapitanna, se nalawallurino ana sino nakamma. Udde ino narakkatta tolay, narakkakkappayino sapitanna, se narakkattino ana sino nakamma. ³⁶ Dandammandaw yawa sapitangku sikwayu. Naso awa pangukumani Dios sino tolayira, irangkepeneno manombat sino ammina sinapi'da a awana serbina. ³⁷ Se ino sapitannino kadde tata sikwayu, antuneno usaranni Dios a mangukum sikwayu, e iraneno mangipaita si nalliwayu onnu awan.”

Ino Narangnganda Ki Jesus Si Kakka'bawa Senyal

(Mar. 8:11-12; Luc. 11:29-32)

³⁸ Wasinoy, sinapitino korwanira a mames-turuwerana lintig andino Fariseowera si, “Afu mesturu, mangipaitaka nad si kakka'bawa senyal ta pangammuwammi si naggabwat ki Diosino pannakadamam.”

³⁹ Udde nesombati Jesus si, “Narakkattingke ino tolayira sito ingkein se sinalekkurandeno gakkuruwa Dios. Patutandaka mipaita si

kakka'bawa senyal, udde awana mepaitak nu bakkampelangino senyal a kunneno nakwa ki Jonas a gumalabbun si'in. ⁴⁰ Se i Jonas, nagan sino kuyungngeno dokalla lamis si tallu aw anna tallu gafi, e kunna kappay sikwaka Abbingnga Tolay, magyanak kappay sino tanangku‡ si tallu aw anna tallu gafi. § ⁴¹ Nu mada'nganeno awa pangukumani Dios sino tolayira, paliwatan-dakayuneno taga-Nineveyira, se nebobolireno liwa'da sin diningngaddeno tulduwi Jonas, udde ikkayu, massiki anen sikwayuweno napatig amma ki Jonas, ammekayu kepay mangurug. ⁴² Ino kappay bafaya ari sey Seba si'in, paliwatandakayuna kappay sinaya aw, se naggab-wat si aroyuwengke a lubbuna inang naningngag sino kinalainga netulduwi Ari Solomon. Udde ikkayu, massiki anen sikwayuweno napatig amma ki Solomon, ammeyu anggama dingngaggannino tulduna.”

Ino Pulihanino Narakkatta Espiritu
(*Luc. 11:24-26*)

⁴³ Netuluyi Jesus a niyamparig si, “Nu man-awino narakkatta espirituwa nunag si tolay, umang mannodoyug sino kalolowata awana

‡ **12:40** 12:40 Ino sapitanna sino dami'na Griego: ...magyanak kappay sino dolammeno lubag. Ino tata kappaya anggama a sapitan, sino agyananino natayira sey Hades. § **12:40** 12:40 Ino naganani Jesus sino tanamma, kappatafulu si annamma orappelang, udde ino gagangena Judyu, massiki parti pelangga aw onnu gafi, ibilanda si tata si aw. Antu gafuna, nu maawatan-tamino pibilanganna Judyu si aw, fustu kepayino sapitanna sitaw mappeafu si tallu aw anna tallu gafi.

danumma a mintufuk si pimwanganna. E nu awana sumpalanna, ⁴⁴ kunna sino nakamma si, 'Muliyak sino balaya naggabwatanku.' Muli, e mada'nganeno balaya awangkepay nepatali sikwana e nadalusan anna nalawad amma si'in. ⁴⁵ E umang mayag si pituwa espirituwa narakkat amma sikwana takesi makiagyanira sikwana. Kakallakkingke inaya tolay amma sino palunguwa katolena. Kunna kappeneno makwa sino narakkattira a tolay sito ingkein."

Ino Ina I Jesus Andino Kakkola'ngera
(*Mar. 3:31-35; Luc. 8:19-21*)

⁴⁶ Wasin aggedamadamikkepayi Jesus sino tolayira, ginamwangino inana andino kakkola'ngera sino balaya agyananna, e sinaronanda sino lawan se angganda a tatabban.

⁴⁷ Agyanino nassapit sikwana si, "Anara inam andino kakkola'nguwera sino lawan, e ana kanuweno angganda a sapitan sikwam."

⁴⁸ Sinapiti Jesus si, "On lud, udde ana kap-payino korwanira a ibilangku si inak anda kakkolakku." ⁴⁹ E netulda'ngeno adalannera e sinapi'na si, "Ira yanino inak andino kakkolakkuwera, ⁵⁰ se ino mangwa sino panggammani Ama sey langit, ireno ibilangku si inak anda kakkolakku."

13

Ino Amparig Mapeafu Sino Inang Nawwarit
(*Mar. 4:1-9; Luc. 8:4-8*)

¹ Sinoya aw, nanawi Jesus sino balay e inang sino dappi'na bebay. ² Gafu se odduweno

tolaya inaribumbung sikwana, inang nattuttud si abang sino utunna danum e nagyanino tolayira sino ga'dang. ³ Odduveno netulduna sikwara si amparig. Sinapi'na sikwara si, "Aneno tolaya inang nawwarit si aggik. ⁴ Wasin aggewarawarit, naddattuveno korwana aggik sino dammingnga dalan, e ina'namino mammanukira. ⁵ Ino korwana newari'na, naddattu sino kabatuwana bisangkeno lubangnga. Gafu se naimpitino lubangnga, nalanira a nattufu. ⁶ Udde wasin nasinaniran, nalelayira, se awana naggamutanda. ⁷ Ino korwangkappay, naddattu sino kasasitan, e neyindanino asita nattufu e ilintu'danino mula. ⁸ Udde ino korwana newari'na, naddattuwera si nalawara lubag, nattufuwera e nammungeran. Aneno nammunga si tatut, ana kappayino nammunga si annammafulu, e ana kappayino nammunga si tallufulu." ⁹ E inabambutani Jesus a sinapit si, "Ikkayuwa maningngag sitawa ampariggu, dandammandonaddino dinginggaddaw."

Ino Anggamma Sapitannino Amparig Mappeafu Sino Inang Nawwarit

(Mar. 4:10-20; Luc. 8:9-15)

¹⁰ Wasinoy, inara'niyeno adalanira i Jesus sikwana, e nebebu'da si, "Mayan passibelanga ampariyino usarannuwa manuldu sino tolayira?"

¹¹ Sinombati Jesus si, "Ipakaammuwi Dios sikwayuweno ammena nepakaammu si'in mappeafu sino patturayanna, udde ammena nepakaammu sino korwanira a tolay. ¹² Se ino tolaya manggamma mangwa

sino diningngangnga, madadagannano anggawa'na, udde ino tolaya ammena mangwa sino diningngangnga, massiki ino bissangnga ammuna, maawanna. ¹³ Antu gafuna, ampariyino usarangkuwa manuldu sikwara, se massiki nu aggitanda, ammera maimunuwan, anna massiki nu dingngagganda, ammera maawatan. ¹⁴ Ireo keyakkuruwanino nepeturakki Dios ki Isaias a gumalabbuna kunna si,

'Massiki nu aggadingngagganda, ammera maawatan. E massiki nu aggitanda, ammera maimunuwan. ¹⁵ Se nataggatinnino ulura. Ammutandeno layadda anna makki'dammira. Se nu ammera kunninoy, tantaro nu makaitera, makadingngaggira, anna makaawatira, e muliyera sikwak ta pabbattunoyangkuwera.' ”*

¹⁶ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Udde ikkayu, nagasakkayu se makaita anna makadingngaggayu.

¹⁷ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, odduwenin gumalabbunira anna naggaddangngira a tolaya nanggamma mita sino initayu, udde ammera naita, e angganda kappaya dingngaggannino diningngaddaw, udde ammera nadingngag.

¹⁸ “Dingngaggandawino anggamma sapitan-nino amparig mappeafu sino inang nawwarit si aggik. ¹⁹ Ino bukalla naddattu sino dalan, antuweno ampariyino tolayira a maningngag sino tuldu mappeafu sino patturayani Dios

* **13:15** 13:15 Isaias 6:9-10

udde ammera maawatan, kase gumamwangi Ofag e ariyanna sino nakandeno dinginggadda. ²⁰ Ino naddattu sino kabatuwan, ireno tolaya manggamma mangurug sino dinginggadda a tuldu. ²¹ Udde ammena sumallung sino nakandeno sapit, antu gafuna, nu wara gumamwang si dya'da onnu nu madyatanira gafu sino anggurudda sinaya sapit, talekkurandeno anggurudda. ²² Ino kappay bukalla naddattu sino kasasitan, ireno tolaya maningngag sino sapiti Dios, udde nakungkulino nakanda gafu sino paddararananda sino maawadda sino biyadda andino buma'nangnganda, e antuweno mabung sino sapita dinginggadda, e awana ketupakkanna. ²³ Ino kappay naddattu sino nalawara lubag, ireno tolaya maningngag sino sapiti Dios e maawatanda, e aneno pattupakkanna sino biyadda. Mekunnera sino mula a mammunga si tatut, annammafulu, onnu tallufulu.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Kaddat

²⁴ Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nasapit si, “Ino makwa sino patturayani Dios, kunnangke ino makwa sino tolaya nawwarit si nalawara bukal sino umana. ²⁵ Wasin tata si gafiya aggakaturuwira, inangngino kalingana a nawwarit si bukalla kaddat sino uma a namulan sino nalawara bukal.† ²⁶ Dinarokallira kiyad si nammungera, kasena naimunuwan si wara kaddat. ²⁷ Inangngino aripannino makwan

† **13:25** 13:25 Ino klasena kaddatta nemula, kunnangke apayino kaitanna kiyad si mallawanino bungana, kasena maimunuwan si bakkanna apay, nu ammena lud tata klasena kaddatta ammena makkan.

uma sikwana e sinapi'da si, 'Afu, ammena kad nalawarino bukalla newari'nu sino umam? Sintawino naggabwatanino kaddat?'

²⁸ " 'Aneno kalingaka nangwa sinay,' sinapitino makwan uma.

" 'Anggammu ta umammiya fi'dutannino kaddat?' kunda sikwana.

²⁹ " 'Ammeyu, se tafi'du'donalangino apay,' sinapi'na sikwara. ³⁰ 'Purayandaw ta dumarokkallira kiyad sino kaganiyanna. It-ultu'nga sino magganiyera ta palungunda a fi'dutannino kaddat e rappattanda ta sikkulanda, kasera ganinino apay e umanda iyekwa sino alanku.' "

*Ino Amparig Mapeafu Sino Bukalla Mustasa
(Mar. 4:30-32; Luc. 13:18-19)*

³¹ Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nassapit si, "Ino patturayani Dios, meyamparig si tata a bukalla mustasa a nemuleno tolay sino umana.

³² Antuweno kabibissangngana bukal sino ammina bukal, udde nu mattufu e dumokallin, antuweno kadodokkallana mula sino gardin a kunnangke kallakayuweno kata'nangnga, e damana mammanuka pumukanino tangatangana."‡

*Ino Amparig Mapeafu Sino Lebadura
(Luc. 13:20-21)*

³³ Wasinoy, niyampariggappayi Jesus si, "Ino patturayani Dios, meyamparig si lebadura a ilamurino bafay si odduwa arina, e massiki

‡ **13:32** 13:32 Ino klasena mustasa a nemula sino lubbunna judyu, dodokkal amma sino memula sitaw. Ino kata'nangnga, inang si appata metro.

bisangke, palattagganna amminino arina a kelamuranna.”

Ino Nusarani Jesus Si Amparig

(Mar. 4:33-34)

³⁴ Passiya amparyino inusari Jesus sino nanulduwanna sino tolayira. Awana sinapi'na sikwara nu ammena nusar si amparig. ³⁵ Antuweno inangwana sino nanulduwanna sikwara ta meyakkuruwino nepasapiti Dios sino gumalab-bunna si'ina kunna si,

“Amparingngeno usarangkuwa manuldu sikwara. Ituldu'nga sikwareno ammena nepakaammu nangiyafu sin napatuwan yo lubag.”§

Ino Anggamma Sapitannino Amparig Mapeafu Sino Kaddat

³⁶ Wasinoy, inanawani Jesusino tolayira e sinalung sino balay. Dinandanino adalannera e sinapi'da si, “Ituldum sikwamiyeno anggamma sapitannino amparig mapeafu sino kaddatta nattufu sino uma.”

³⁷ Sinapiti Jesus si, “Ino nawwarit sino nalawara bukal, ikkanaka Abbingnga Tolay, ³⁸ e ino uma, antu yo lubag. Ino nalawara bukal, ireno tolaya mesapat sino patturayani Dios, e ino kaddat, ireno tolayi Ofag. ³⁹ Ino kalingaka nawwarit sino bukalla kaddat, antuwi Ofag. Ino pagganiyan, antuweno uddina aw, e ino nagganiyera, ino anghelira. ⁴⁰ Ino narrappattanda sino kaddat ta masikkulan, kunna kappeneno

§ 13:35 13:35 Salmo 78:2

makwa sino uddina aw, ⁴¹ se ikkanaka Abbingnga Tolay, dundunangkuneno anghelkuwera ta ampattanda anna ariyandeno ammina tolaya mangwa si palliwatanino bafulundera andino mangwera si narakkat. ⁴² Itakkudderana sino afuya ammena maaddap, e mattatarangitirana anna mangngarangaritammirana. ⁴³ Udde ino naggaddangngira a tolayi Dios, mangngilikilitirana sino patturayanino Amara a kunnangke sinag. Ikkayuwa maningngag sitaw, dandammandonaddino diningngaddaw.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Nekokkofa Kinaba'nang

⁴⁴ Netuluyi Jesus a niyamparig si, “Ino patturayani Dios, meyamparig si kinaba'nangnga nekokkob si uma. Sinumpalanino tata a tolay, e maanggammingke. Sinabbunanna kappay, e inangnga nelaku amminino kukwana ta iyatangnga sinaya lubag.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Perlas

⁴⁵ Sinapikkappayi Jesus si, “Ino tata kappaya ampariyino patturayani Dios, kakunnaneno gumallakuwa mintufuk si kalalawarana perlas. ⁴⁶ Wasin initaneno tata a nabaloringke, inanaw e nelakuna amminino kukwana ta wara iyatangnga sinaya perlas.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Tafukul

⁴⁷⁻⁴⁸ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ino patturayani Dios, meyampariggappay si tafukula itakkufino manafukulira sino bebay e makanna

amminino naddadaruma a lamis. Wasin napan-nuwen, nelabbedda sino dappit e nattutturira a mamimpili sino kinannara. Ino nalawara mesira, neyekwara sino aggekwanda, udde ino narakkattira, netakkudda. ⁴⁹ Kunna kappene-
 neno makwa sino uddina aw. Gumamwangino anghelira a umang mipassig sino narakkattira a tolay sino naggaddanggira. ⁵⁰ Itakkuddaneno narakkattira sino afuya ammena maaddap, e mattatarangitirana anna mangngarangeritam-mirana. ⁵¹ Maawatandaw ammin inay?" kunni Jesus sikwara.

"On," kunnino adalannera.

⁵² E sinapikkappayi Jesus si, "Nu kunnenoy, maawatandonaggappay si ino mesturuna lintiyi Moises a manguruggappay sino itulduk map-peafu sino patturayani Dios, mekunna si makwan balaya ammuna a usarannino dadan annino bawuwa neyimfunna."

Ino Ammera Nangingaggan Ki Jesus Sey Nazaret

(Mar. 6:1-6; Luc. 4:16-30)

⁵³ Wasin nasinduwi Jesus a nituldu sinayira a amparig, inanaw sinaya lubbun, ⁵⁴ e nuli sino lubbuna dinokallanna. Inang nanuldu sino sinagogara, e nakka'bawino nangingaggira sikwana. E sinapi'da si, "Sintawino nangappanna sinaya kinalaingnga annino pannakadamana a mangwa si kakka'baw? ⁵⁵ Bakkangkad yanino abbingino kalapanteru? Bakkangkaddi Maria ino inana, e da Santiago, Jose, Simon, anni Judasino kakkola'ngera? ⁵⁶ Amme

kappekad magyanino kakkola'ngera a bafab-bay sitaw? Sintomantuveno nappanna ammin sinaya kinalaingnga anna pannakadamana?"⁵⁷ Antuveno ammera anggama maningngag sikwana e ammera kuruwan.

Antu gafuna, sinapiti Jesus sikwara si, "Massiki sintawa lubbuna umangnganino gumalabbun, dayawannino tolayira, fera pelang sino kalub-bunannera andino kataabbalayannera."⁵⁸ Gafu se awana angngurudda sikwana, awana oddu si kakka'bawa inangwana sinay.

14

Ino Natayani Juan A Gumabawtisar (*Mar. 6:14-29; Luc. 9:7-9*)

¹ Sinoya tiyempo, naammuwani Herodes a turay* sey Galilea ino inangangwa i Jesus,² e sinapi'na sino kaduffunannera si, "Antuwi Juan a Gumabawtisar a nangngangoli. Antu gafuna, aneno pannakadamana a mangwa si kakka'baw."

³⁻⁴ Antuwenayino sinapiti Herodes gafu sino nakwa si'in. Se nepado'mana i Juan e nepa-balunna a nakadenan, gafu sino nallangngani Juan sikwana. Se i Herodes, inatawaneno ipangnga a i Herodias a ataweno kola'nga a i Felipe. E namipidya a sinapiti Juan sikwana si mekontara sino lintig nu atawanteno ataweno

* **14:1** 14:1 Iyawa Herodes, Herodes Antipas a abbingi Herodes a ari sin kakalu'biti Jesus. Ino fustuwa tituluna, tetrarko, udde kunnangke gubernadorino saanna.

kolatta. ⁵ Antuweno anggammī Herodes a papapatayi Juan, udde nattalaw sino tolayira, se ibilanda i Juan a gumalabbun.

⁶ Udde wasin nada'ngeno awa neyanakani Herodes, nassaleno balatanga abbingi Herodias sino a'langino ammina inayanna a makilanggak. Nappelalotino langgaki Herodes sino nassalanna. ⁷ Antu gafuna, nassapata a nakkari sino balatang si iya'dana sikwaneno massiki sanna a anggamma.

⁸ Wasinoy, sinuntulino balatangingo netunino inana, e sinapi'na ki Herodes si, "Ino angganku, iya'dam sikwak sito ingkeinino uluwi Juan a Gumabawtisar a neyekwa si duyug."

⁹ Malowino nakammi Ari Herodes sin dingngangngenay, udde gafu se nassapata sino a'langino inayannera, sinapi'na si makweno arangngannino balatang, ¹⁰ e nepafutulna i Juan sino abbaluran. ¹¹ Neyekwareno uluna si duyug, e neyanda sino balatang, e neya'dana sino inana. ¹² Wasin naammuwanino adalanira i Juanino nakwa sikwana, inanda inappeno baggina e netananda, kasera inang netuldu ki Jesus.

Ino Namakkanani Jesus Sino Nasuruk Si Li-marifuwera A Tolay

(Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17; Jn. 6:1-15)

¹³ Wasin naammuwani Jesusino nakwa, nanaw sinay e natakay si abanga inang sino awana matotolay ta mittata sinay. Udde wasin naammuwanino tolayira sino lulubbuna inanaw, ginikkatira e nallakarira a dinandan sikwana.

¹⁴ Wasin gina'dangi Jesus, initaneno odduwa tolay, e inalla'ngera, e nepabbattunoyнено matak-itira.

¹⁵ Wasin maffuwafin, inangngino adalannera sikwana, e sinapi'da si, “Fuwafin, gampade awana bafalay sitaw. Panawannuweno tolayira ta umangngira maggatang si akkananda sino kaara'niyanira a lubbun.”

¹⁶ Sinapiti Jesus sikwara si, “Massiki ammeran umanaw. Ikkayunnino mamakkan sikwara.”

¹⁷ E sinapi'da sikwana si, “Lima ke a tinapay anna adwaggiya tinapeno ana sitaw.”

¹⁸ “Iyandaw taw,” kunni Jesus.
¹⁹ Nepattuttunnenno tolayira sino kakaddattan. E inappaneno lima a tinapay andino adwaggiya tinapa, kasena sinangaw sey langita mappasalamat ki Dios. Ginaradwaneno tinapay e neya'dana sino adalannera e neyannera sino tolayira. ²⁰ Nangnganira ammin e nabattuwira. Inampattino adalannereno nabuna a tinapaya ginaradwa i Jesus, e napannuweno karadwera a basket. ²¹ Ino kaodduweno lallakiyera a nangngan, limarifuwera, fereno bafabbayira andino aanakira.

*Ino Nallakarani Jesus Sino Utunna Danum
 (Mar. 6:45-52; Jn. 6:16-21)*

²² Wasinoy, nepattakayi Jesusino adalannera sino abang ta mauntera nadda maddammang, e nataka mappaikkat sino tolayira. ²³ Wasin nepaikka'neran, nittata a nanu'du sino kulud ta makkararag. Wasin lammukin, agyangkepay

sinay, ²⁴ udde ino abanga nattakayanino adalan-nera, agyanin sino tangnganeno bebay. Miki-ikiyino abang gafu sino palung se dambalandeno bayabbag.

²⁵ Wasi marrifarifaddin, dinandananira i Jesus a nallakad sino utunna danum. ²⁶ Udde wasin naiteno adalannera a mallakad sino utunna danum, nakatalawira. Nakkulawuwera gafu sino talora, se aridda si banig.

²⁷ Udde nalani Jesus a naddamit sikwara e sinapi'na si, "Ammekayu mattalaw! Ikkanak yaw."

²⁸ Wasinoy, sinapiti Pedro si, "Afu, nu gakkuruwa ikka yan, ayandak ta umangngak sitana mallakad sino utunna danum."

²⁹ "Umangka taw," kunni Jesus.

Naddassi Pedro sino abang e nallakad sino utunna danuma inang ki Jesus. ³⁰ Udde wasin initaneno palung gafu sino tuyangngeno bayabbag, nakatalaw e lumannaddin nad. Nakkulawuwa nassapit si, "Afu, isalakannak!"

³¹ Kinangkamani Jesus a ginafutino kamatti Pedro. "Mayan kurang kepayino annala'ngu sikwak? Mayan naddaladudwaka?" kunna sikwana.

³² Wasinoy, nattakayira sino abang, e ilammattino bayabbag. ³³ Dinayawino nattakayira sino abangi Jesus, e sinapi'da si, "Gakkuruwa ikkeno Abbingi Dios."

*Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Matakitira
Sey Genesaret
(Mar. 6:53-56)*

³⁴ Wasin nakadammangiran, ginamwangira sey Genesaret, ³⁵ e naimunuwanino tolaiyira i Jesus. Nepaayaddeno matakitira sino ammina wewe'nginna lulubbun ta iyandera sikwana. ³⁶ Nakiggimallakkira si senggeran naddino matakitireno leleneno barawasina. E amminira a nanengged, nabbattunoyira.

15

Ino Nedumanneno Aggangwana Fariseowera Sino Lintiyi Dios
(*Mar. 7:1-13*)

¹ Wasin tata si aw, agyanino Fariseowera andino mammeturuwerana lintiya naggabwat sey Jerusalem a inang ki Jesus. ² Nabbebutira sikwana si, "Mayan kontaranino adalannuwereno gagangaya inillalupattam sino gagginafutamira? Se mangnganira a ammera tuntulannino fustuwa ammaggu."

³ Sinombati Jesus a nassapit si, "Massiki ikkayu, kontarandawino lintiyi Dios ta tuntu-landawino gagangaya aggangwayu. ⁴ Se ino lintiyi Dios, kunna si 'Dayawannura amam anni inam,' anna 'Nu wara massapit si narakkat sino amana onnu sino inana, mapapatenad.' ⁵ Udde tangananino itulduyu. Se sapitandaw si nu wara iduffun naddino tolai sino amana onnu inana, massiki nu ammena iya'da. Damana a irason sikwara a massapit si, 'Ino iduffungku nad sikwayu, nekarikunna iwa'lat ki Dios.' ⁶ E sapitandaw si nu kunnenoyino akwana, massiki nu ammena iya'da sino mapparana'ngereno

iya'dana nad sikwara. Gafu sinaya aggangwayu, pataliyandawino sapiti Dios sino tulduyungkepay. ⁷ Ikkayuwa massannakam! Gakkuruwino nepelabbuni Dios ki Isaias mappeafu sikwayuwa kunna si,

⁸ 'Iyawira a tolay, bifidda pelangino paddayora sikwak, udde aroyuweno nakanda sikwak.

⁹ Awana serbineno paddayawanda sikwak, se ituldureno lintiya inangwana tolay, e sapitanda si antuweno lintiggu.' **

*Ino Mappadakkut Si Tolay Sino A'langi Dios
(Mar. 7:14-23)*

¹⁰ Wasinoy, nepara'niyi Jesusino odduwera a tolay e sinapi'na sikwara si, "Dingngaggandaw yaw takesi maawatandaw. ¹¹ Bakkannino ipaunangnga tolay sino wangi'nenno mappadakkut sikwana sino a'langi Dios, nu ammena lurino narakkatta sapita maggabwat sino bifingnga."

¹² Inara'niyeno adalannera sikwana e sinapi'da si, "Ammengkad inammu si malowino nakammino Fariseowera sino sinapi'nu?"

¹³ Sinombati Jesus a niyamparig si, "Ammina mula a amme nemula i Ama a ana sey langit, mafi'dutirana. ¹⁴ Ammekayu maburuburung sikwara. Kakunnareno lappatta mifuyut sino kasillappa'da. E nu ifuyutino lappattino kasillappa'na, mada'nira a adwa sino dabbak."

¹⁵ Wasinoy, sinapiti Pedro si, "Ituldum sikwamiyeno anggamma sapitannino sinapi'nu mappeafu sino mappadakkut si tolay sino a'langi Dios."

* **15:9** 15:9 Isaias 29:13

16 Sinapiti Jesus si, “Massiki ikkayu, am-meyu kepay maawatan? 17 Ammeyu kad ammu si massiki sanna a ipaunangnga tolay sino wangi'na, umang sino kuyungnga, kasena kappay mallawan? 18 Udde ino ipalawanna sino wangi'na, maggabwat sino nakamma, e antuweno mappadakkut sikwana. 19 Se ino nakamma tolayino paggabwatanino am-mina narakkatta dinandamma a metupak si narakkatta aggangwa a kunnayaw: ino mama-patay, ino makibulun, ino makidurug sino bakkanna atawana, ino mattakaw, ino mas-sisiri, annino mamaraparal. 20 Irayawino map-padakkut si tolay sino a'langi Dios. Udde ino pangngananna tolaya ammena tuntulannino fustuwa ammaggu, bakkan inayino mappadakkut sikwana.”

Ino Angnguruwino Tata A Bafaya Taga-Canaan
(Mar. 7:24-30)

21 Wasinoy, inanora Jesus sinay, e inangngira sino sakopanna Tiro anna Sidon. 22 Agyanino tata a bafaya bakkanna Judyu a taga-Canaan a nagyan sinay. Inara'ni ki Jesus e nakiggimallak sikwana si, “Afuwa gaka i David, allakkannak. Se madyataningke ino balatanga abbingkuwa naunaggan si narakkatta espiritu.”

23 Udde amme sinombatani Jesus. Antu gafuna, inara'niyeno adalannera sikwana e sinapi'da si, “Akwannuweno anggama ta panawannun, ta ammenan dumaladandana mappalingag.”

24 Udde sinapiti Jesus si, “Awana korwan si nandunani Dios sikwak, nu bakkampelang sino gakagakera i Israel a meyamparig si naawana karnero.”

25 Udde inang kappayino bafaya namalitud sino a'langnga. “Afu, duffunandak abbu,” kunna.

26 E sinabbi Jesus a niyamparig si, “Amena fustu nu fulattanteno akkananna abbing e iya'data sino atu.”

27 “On lud, Afu,” kunnino bafay, “udde massiki ino atuwera, akkanandeno butta a madara'nag sino pangngananino afura.”

28 E sinapiti Jesus si, “Natuyag gakkuruwino angngurungngu sikwak. Makweno arangngannu.” E kaka'meng kelanga nabbattunoyino balatanga abbingnga.

Ino Nappabattunoyani Jesus Si Odduwera A Matakit

29 Wasinoy, inanawi Jesus e inang sino dappi'na bebaya Galilea. Nanu'du sino kulud e nattuttud sinay. 30 Odduweno tolayira a inang sikwana a nibulun sino matakitira. Agyanino pilayira, ino lappattira, ino ammera makalakad, ino ammera makadamit, andino korwanira. Newaggarera sino a'langi Jesus, e nepabbattunoynera ammin. 31 Gafu sinoy, nakka'bawino tolayira sin initareno ammera makadamita madamitiran, ino ammera makalakara mallakariran, ino pilayira a nabbattunoyiran, annino lappattira a makaiteran. E dinayora i Dios a Diosino gakagakera i Israel.

*Ino Namakkanani Jesus Sino Nasuruk Si Ap-
patarifuwa Tolay*

(Mar. 8:1-10)

³² Wasinoy, inayani Jesusino adalannera e sinapi'na si, "Maallakkanak sitawira a tol原因, se ka'lu awina naganira sikwatam, e naam-butinnino akkananda. Ammekira anggama panawan nu ammera kepay nangngan, tantaro nu maffunawira sino dalan."

³³ "On lud," kunnino adalannera sikwana, "udde sintawino pangappantam si akkanan sito kalolowata makabalin sino kunnayawa kaod-dura?"

³⁴ "Pidyeno tinapeyu sitan?" kunni Jesus.

"Pitu ke," kunda, "e ana kappayino bisangnga tinapa."

³⁵ Wasinoy, nepattuturi Jesusino odduwera a tol原因. ³⁶ Inappaneno pituwa tinapay annino tinapa, e nappasalamat ki Dios, kasena gin-aradwa e neya'dana sino adalannera, e neyan-nera sino tol原因ira. ³⁷ Nangnganira ammin e nabattuwira. Wasin nasinduwera, inampa'deno nabuna, e pituwa basketino pinannura sino nabuna. ³⁸ Ino bilangino nangnganira, appatar-ifuwera a lallaki, fereno bafabbayira andino aanakira.

³⁹ Wasinoy, nepaanawi Jesusino tol原因ira, kasena natakay si abanga umang sino sakopanna Magadan.

16

Ino Narangnganino Fariseowera Andino Saduceowera Si Senyal

(Mar. 8:11-13; Luc. 12:54-56)

¹ Agyanino Fariseowera andino Saduceowera a inang ki Jesus, se angganda a dalodawan. Antu gafuna, inaranda si mipaita si kakka'bawa senyal sey langit ta pangammuwanda si gakkuruwa i Diosino nanundun sikwana. ² Udde sinabbi Jesus si, "Nu sumallappino sinag e malidaga sey langit, sapitandaw si, 'Awana uran nu daramat.'" ³ Si kagigi'ba'na kappay, nu mallibaga sey langit e madduladulam, sapitandaw si, 'Muran nakuy.' Damayuwa distun nu muran onnu awan nu itandawino langit, udde ammeyu kena ammuweno anggama sapitanino senyala ipaita i Dios sino makwa sito ingkein. ⁴ Narakkattingke ino tolayira sito ingkein se sinalekkurandeno gakkuruwa Dios. Patutandaka mipaita si kakka'bawa senyal, udde awana mepaitak nu bakkampelangino senyal a kunneno nakwa ki Jonas si'in." Sinapiti Jesus inay, kasenera inanawan.

Ino Niyampariyani Jesus Sino Tulduweno Fariseowera Andino Saduceowera Si Lebadura

(Mar. 8:14-21)

⁵ Wasin nakadammanda Jesus sino bebay, dinandammino adalannera si nakalyawanda a nabbalibal si tinapay. ⁶ Sinapiti Jesus sikwara si, "Palanandawino lebadureno Fariseowera andino Saduceowera."

⁷ Wasin diningngaddeno sinapi'na, nattatarabbanda si, "Ino nassapitanna sinay, se ammetam nabbalibal si tinapay."

⁸ Ammuwi Jesusino pattatarabbanda, antuweno kunna sikwara si, "Sandolang padararananino awana tinapeyu? Kurang kepayino annala'daw sikwak! ⁹ Ammeyu kepay maawatanino pannakadamak? Nakalyawan-dawinnino lima a tinapaya nakabalin sino limarifuwera a tolay? Pidya a basketino pinannuyu sino nabuna? ¹⁰ Onnu ino pituwa tinapaya nakabalin sino appatarifuwera a tolay, pidya a basketino pinannuyu sino nabuna? ¹¹ Mayan ammeyu kepay maawatan si bakkanna tinapayino sapitangku sikwayu? Ino sinapikku, palanan-donaddino lebadureno Fariseowera andino Saduceowera."

¹² Wasinoy, naawatanda si ino sapitanni Jesus si palananda, bakkannino lebadurana tinapay, nu ammena lurino tulduweno Fariseowera andino Saduceowera.

*Ino Nassapitani Pedro Sino Katotolayi Jesus
(Mar. 8:27-30; Luc. 9:18-21)*

¹³ Wasin ginamwanda Jesus sino sakopanna Cesarea Filipos, nebebu'na sino adalannera si, "Sanneno sapitannino tolayira mappeafu sikwak?"

¹⁴ "Aneno massapitira si ikka i Juan a Gumabawtisar. Kunnino korwanira si ikka i Elias, e kungkappayino korwanira si ikka i Jeremias onnu korwana gumalabbun si'in," kunda sikwana.

15 “Udde ikkayu pay,” sinapiti Jesus, “sanneno kundaw mappeafu sikwak?”

16 Sinabbi Pedro si, “Ikkeno Kristo a Abbingino aggabiyaya Dios.”

17 Sinapiti Jesus si, “Nagasakka, Simon a abbingi Jonas, se bakkanna tolayino nipakaammu sikwam sinay, nu ammena luri Ama sey langit.

18 Antu gafuna, kunnayawino sapitangku sikwam. Nginalittaka si Pedro, ino anggama sapitan, batu. Iyawa batuveno pamata'daggangku sino balek a ireno ammina manguruwirana sikwak, e massiki ino pannakadamana katayan,* ammenerana maaffut. 19 Iya'da'nga sikwamino kalintiyannu a meyamparig si tulbika† pabbukkat sino patturayani Dios. Massiki sanneno iyallangngu sito lubag, iyallang kappayi Dios a ana sey langit, e massiki sanneno purayannu sito lubag, purayangkappayi Dios a ana sey langit.”‡

20 Wasinoy, sinutuningke i Jesusino adalannera si ammera nad ituldu si massiki sanna a tolay si antuveno Kristo.

Ino Nilabbunani Jesus Sino Katayanna Annino Panggangoliyanna

(Mar. 8:31-33; Luc. 9:22)

* **16:18** 16:18 pannakadamana katayan Ino sapitanna sino dami'na Griego, lamwangana sumallungan sey Hades a pagyananino natayira. Ino anggama sapitannino lamwangan, pannakadama. † **16:19** 16:19 Ino anggama sapitannino *tulbik*, kalintyan. ‡ **16:19** 16:19 Ino tata kappaya anggama sapitan sino dami'na Griego: ...massiki sanneno iyallangngu sito lubag, neyallangginni Dios sey langit, e massiki sanneno purayannu sito lubag, nepurayinni Dios sey langit.

²¹ Mangiyafu sinoya tiyempo, nepakaammuwi Jesus sino adalannereno makwana sikwana so maddagguna aw. Sinapi'na si, “Maawa umangngak sey Jerusalem e padyatanda'ngeno pangafuwanirana padi, ino mammetsturuwerana lintig, andino korwanira a pangafuwan. Papapatera'nga, udde pangngangolinda'nga i Dios sino mekatalluwa aw.”

²² Wasinoy, nebakkangi Pedro e nebuyana a nassapit si, “Ammeka nad massapit si kunnenoy! Amme purayani Dios a makwa sikwam inay.”

²³ Nabbaliwiti Jesus e sinapi'na ki Pedro si, “Aroyuwannak, Satanas! Talantanandak, se ino dandammannu, bakkannino panggammani Dios, nu ammena lurino panggammana tolay.”

Ino Biyayino Mesapat Ki Jesus
(*Mar. 8:34–9:1; Luc. 9:23-27*)

²⁴ Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Ino manggamma mesapat sikwak, talekkuranna naddino urengkepays. Kunnangke buttunganna naddino krusna, se inona urekino tuntulanna, massiki antuweno ipatena. § ²⁵ Se ino mikalow sino biyangnga, matekappena. Udde ino matay gafu sino angngurungnga sikwak, ananeno biyaya mannayuna iya'da i Dios sikwana. ²⁶ Se sanna kaddino pallawaranneno tolay nu akwana amminino kinaba'nang sito

§ **16:24** 16:24 Sinoya tiyempo, nu wara tolaya melansana si krus, mapatuta mabbuttung sino krus kiyad sino pilansanda sikwana. Antu gafuna, ino sapitanni Jesus, nu wara manggamma mesapat sikwana, ibilangnga naddino baggina a natayin takesi ino pelang tuntulanna ino urayi Jesus.

lubag, e matena e makastigu si makkikiyad? Awan! Se awana kinaba' nangnga damana a italyat sino biyangnga ki Dios. ²⁷ Se ikkanak Abbingnga Tolay, muliya' nga a kebulunanino anghelkuwera a mangipaita sino kedayawani Ama, kasek labutanino kadda tolaya meannung sino inangangwana. ²⁸ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, aneno korwanira sikwayu sitawa amera matay makkiyad si itandaka Abbingnga Tolaya mangiyafuwa matturay.”

17

Ino Nangkakwanino Baggiyi Jesus

(Mar. 9:2-13; Luc. 9:28-36)

¹ Wasin nalla'wutino annamma aw, inayani Jesus da Pedro andino makkolakira a da Santiago anni Juan, e ira pelangino nanu'du sino tata a ata'nanga kulud. ² Wasin agyananda sinay, initareno nangkakwanino baggiyi Jesus. Ino mutungnga, mangngilikilita kunnangke sinag, e ino barawasina, karririyeno furona.

³ Wasinoy, nappaddara Moises anni Elias, e makitatabbira ki Jesus. ⁴ Naddamippayi Pedro e kunna si, “Afu, nalawad se ayawetam sitaw. Nu anggammu, mangwak si talluwa bawi sitaw ta akwamino tata, akwa i Moisesino tata, anna akwa i Eliasino tata.”

⁵ Wasin aggedadamamikkepay, nakulmutanira ammin si karririya dulam. E agyanino damita naggabwat sino dulamma nassapit si, “Antuyawino iiddukangkuwa Abbingku e maanggamakungke gafu sikwana. Dingngaggandon-addino sapitanna.”

⁶ Wasin naningngagganino adalanira i Jesus sinaya damit, nassakabbira gafu sino talora. ⁷ Inara'niyanira i Jesus e inappanggannera, e sinapi'na si, “Gumabwakkayu. Ammekayu mat-talaw.” ⁸ Wasin sinangawira, awana korwan si initara, nu bakkampelangi Jesus.

⁹ Wasin aggedawadawutira sino kulura nagananda, netuni Jesus sikwara si, “Ammeyu itutulduwenaya nepaita sikwayu si massiki sanna a tolay makkiyad si mangngangoliyaka Abbingnga Tolay.”

¹⁰ Wasinoy, nebebutino adalannera si, “Mayan sapitan mantuweno mammesturuwerana lintig si muli nad abbuwi Elias a gumalabbun si'in, kasena gumamwangino Kristo a nekariyi Dios?”

¹¹ “Gakkuruwa muli abbuwi Elias ta idadanna ammin,” nesombati Jesus sikwara. ¹² “Udde sapitangku sikwayu si ginamwanginni Elias, udde ammera naimunuwan, nu ammena lud ingkelamangino inangwara sikwana. Kunna kappeneno appadya'da sikwaka Abbingnga Tolay.”

¹³ Gafu sinaya sinapiti Jesus, naawataninnino adalannera si i Juan a Gumabawtisarino sapitanna.

Ino Nappaanawani Jesus Sino Narakkatta Espirituwa Nunag Sino Abbing

(Mar. 9:14-29; Luc. 9:37-43)

¹⁴ Wasin ginamwanganda sino kaodduwanna tolay, agyanino tata a lalaki sikwara a inara'ni ki Jesus e namalitud sino a'langnga. ¹⁵ Sinapi'na si, “Afu, allakkannu abbu yo abbingkuwa makkoldat. Nu makkoldat, madyataningke, se namipidyena naletwad sino afuy anna sino

danum. ¹⁶ Neyangkun sino adalannuwera udde ammera a mapabattunoy.”

¹⁷ “Ikkayuwa tolay sito ingkein, awaningke angnguruddaw anna ammekayu matulduwan!” kunni Jesus sikwara. “Naansa matino pangu-ruwandawa nabayakunna nakiigyan sikwayu? Makapidyak kepaya manus sikwayu? Iyandaw sikwakino abbing.” ¹⁸ E sinapi'na sino narakkatta espiritu si umanaw, e inanawanenaya abbing, e kaka'meng kelanga nabbat-tunoy.

¹⁹ Wasin inowimpelang adalannera, inangn-gira nabbebut ki Jesus si, “Mayan ammemi mapaanaw inaya nunag sikwana?”

²⁰ “Gafu se kurang kepayino annala'daw sik-wak,” netabbi Jesus. “Gakkurug yo sapi-tangku sikwayu, massiki nu wara angngurud-daw a mekunna sino kabibissangngana bukalla mustasa, damayuwa sapitan sitawa kulud si ‘Malikka,’ e gakkuruwa malit. Awaningke a ammena dama sikwayu. ²¹ Udde ino kun-nenaya narakkatta espiritu, ammena umanaw nu ino mappaanaw sikwana, ammena mallan-tanga mangngan anna aggekarakararag.”*

Ino Nipidwani Jesus A Nilabbun Sino Katayanna Annino Panggangoliyanna (Mar. 9:30-32; Luc. 9:43-45)

²² Wasin tata si awa nakkakarampa'da Je-sus andino adalannera sey Galilea, sinapiti Je-sus sikwara si, “Ikkanaka Abbingnga Tolay,

* **17:21** 17:21 Iyawa bersikulu, awan sino kaodduwana manuskritu sino dami'na Griego, udde agyan sino Mar. 9:29.

ara'niyenna meyalawatak sino tolayira ²³ e papatayandak, udde pangngangolinda'nga i Dios sino mekatalluwa aw." Wasin dinginggagginno adalannerenay, malowingke ino nakanda.

Ino Nappagani Jesus Sino Buwi'na Templo

²⁴ Wasin ginamwanda Jesus andino adalanera sey Capernaum, inangngino gumattukiyera si buwi'na Templo ki Pedro e nebebu'da si, "Pagampayino mesturuyuweno buwi'na Templo?"

²⁵ "One," kunni Pedro.

Wasin sinallungi Pedro sino balaya agyanani Jesus, naunta i Jesus a naddamit e sinapi'na si, "Simon, sanneno masapi'nu? Inyeno papapaganino ariyera sito lubag si buwit? Ino abbindangkepay onnu ino korwana tolay?"

²⁶ "Ino korwana tolay," kunni Pedro.

Sinapikkappayi Jesus si, "Nu kunnenoy, ammena antu maawag si mappageno abbinda. ²⁷ Udde ammetammad mangwa sino kalowanino nakanda sikwatam, antu gafuna, umangka mananwet sino bebay. Ino palunguwa banwetannu, pagangngangannu, e maitamino dipilata a damata a ipaga a adwa. Appannu ta umangngu iya'da sikwara ta mapaganino buwitta."

18

Inyeno Kapatiyan?

(*Mar. 9:33-37; Luc. 9:46-48*)

¹ Sinoya tiyempo, inangngino adalanira i Jesus sikwana e sinapi'da si, "Inya sikwamiyeno kapatiyan sino patturayani Dios?"

² Antuweno nayi Jesus si abbing e nepata'dangnga sino nara'langanda. ³ E sinapi'na si, "Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu ammeyu angkakwanino nakandaw ta mekunnakayu si abbing, ammeyu dama a mesapat sino patturayani Dios. ⁴ Ino kapatayan sino patturayani Dios, antuweno mipaabbafaw sino baggina ta mekunna sitawa abbing. ⁵ E massiki inyeno mawat si abba'fawa tolai a kakunna yawa abbing gafu sino angngurungnga sikwak, ikkanakino inawa'na."

Ino Paggafuwanna Palliwatan
(*Mar. 9:42-48; Luc. 17:1-2*)

⁶ "Udde ino manutungung ta malliwatino tata a abba'fawa tolai mangurug sikwaka mekunna si abbing, tawwaren nu meyakad sino bu'loneno dokalla aggilingana batu ta malimat sino bebay amma sino ituluyneno manutungung. ⁷ Kakallakkino tolaiyira sito lubag gafu sino odduwa katutungunganda. Ammena dama a maari inay, udde kakallakkingke ino tolai manutungung. ⁸ Antuweno nu kama'nu onnu ino takkimino paggafuwano palliwatannu, ga'bungannu ta itakkummu. Se tawwareno naga'bunganino tata a kama'nu onnu takkim e mabiyagga si makkikiyad amma sino sikkakamakka anna sittatakkika a metubba sino afuy sey infiyernu. ⁹ E nu ino matangkappayino paggafuwano palliwatannu, tuketannu ta itakkummu. Se tawwareno tafiyangka si mata e mabiyagga si makkikiyad amma sino

nadduwammangino matama metubba sino afuy sey infiyernu.”

*Ino Amparig Mapeafu Sino Naawana Karnero
(Luc. 15:3-7)*

¹⁰ “Itandaw ta ammeyu pappoporayanino mas-siki tata a abba fawa tolaya kakunnana yawa abbing. Se gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino anghelira a mimut sikwara, kanayunira a uma'lang ki Ama sey langit. ¹¹ Se ikkanak Abbingnga Tolay, ino inangngangku sito lubag, takesi isalakkuweno minalliwatira a kunnangke natantangira.*

¹² “Sanneno masapi'daw? Nu wara tolaya makangkwa si tatuta karnero e naawanino taggi, sanna nakuyino akwanna? Gakkuruwa anawanneno asamafulu si asama maggarab sino kakuluran ta umangnga tufukannino naawana karnero. ¹³ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu da'nganneno taggiya naawan, dodokkallino aangamma sikwana amma sino asamafuluwera e asama ammena naawan. ¹⁴ Kunna kappay sino Amayu sey langit, ammena anggam si mekatwayino massiki tata sino kaabbafawana tolay sikwana.”

Ino Kolak Si Angnguruwa Nakaliwat

¹⁵ “Nu wara kola'ngu si angnguruwa nakaliwat sikwam, umangka a makitatabbag sikwana a ikkayu pelang ta ituldum sikwaneno liwa'na. Nu dingngagganneno sapitannu, nalawad se

* **18:11** 18:11 Iyawa bersikulu, awan sino kaodduwana manuskritu sino dami'na Griego.

muliyeno abbafarulundaw. ¹⁶ Udde nu ammena anggama dingngaggan, mayagga si tata onnu adwa a bulunnu takesi wara adwa onnu talluwa mana'dag sino pattatabbandaw. ¹⁷ Nu ammena kepay maningngag, ipakaammum sino bafulunuwera a mangurug nu makkakarampakkayu ammin. E nu ammena kepay dingngagganino sapitandaw, ibilandawin si tolaya amme nangammu ki Dios onnu narakkatta kunnangke gumattuki si buwit.

¹⁸ “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, massiki sanneno iyallandaw sito lubag, iyallang kappayi Dios a ana sey langit, e massiki sanneno purayandaw sito lubag, purayangkappayi Dios a ana sey langit.

¹⁹ “Sapitangku kappay sikwayu, nu wara massiki adwa sikwayuwa mittata si nakam sino parangnganda ki Ama sey langit, gakkuruwa akwanneno arangnganda. ²⁰ Se massiki nu adwa onnu talluweno makkakarampat gafu sino angngurudda sikwak, agyanak sinaya mebulun sikwara.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Ofisiyala Awana Alla'nga Sino Bulunna

²¹ Wasinoy, inangngi Pedro ki Jesus e sinapi'na si, “Afu, mamipidyanguwa pakomanino bulungkuwa aggeliwaliwat sikwak? Makkiyad si mamippitu?”

²² “Bakkampelanga mamippitu, nu ammena

lud mamippitufulu e pitu,”† kunni Jesus. ²³ “Se ino makwa sino patturayani Dios, meyamparig si kunnayaw. Aneno tata a ariya nanandam si mappapaga sino gatutino ofisiyalnera.‡ ²⁴ Wasin neyafunana mappapaga, neyanda sikwaneno tata ofisiyalna a nakagatut si parifurifuwa pirak.§ ²⁵ Ammena makapaga inaya ofisiyal, antuweno sinapitino ari si melakuweno ammina kukwana, anna melaku kappay, pati sino atawana andino abbingngera ta mearipannira ammin takesi mapaganino gatu'na. ²⁶ Udde namaliturino ofisiyal sino a'langino ariya nakiggimallakka nassapit si, ‘Afu, allakkannak! Anusandak abbu ta pagangkuna ammin.’ ²⁷ Gafu sino kunnenoy, naallakkino ari, ammenan nepapageno gatu'na, e nepaanonan.

²⁸ “Wasin nallawanin inaya ofisiyal, dinambalneno bulunna a ofisiyala nakagatut sikwana si tatut.* Pinattalna e sinapi'na sikwana si, ‘Pagannuweno gatu'nu!’

²⁹ “Namaliturino bulunna e nakiggimallakka nassapit si, ‘Allakkannak! Anusandak abbu ta

† **18:22** 18:22 Ino sapitannino korwanira a manuskritu sino dami'na Griego, mamippitufuluweno pitu. Ino anggama sapitan, namipidya a awana kiyanna. ‡ **18:23** 18:23 Ino sapitanna sino dami'na Griego, *aripan*, udde ino anggama sapitan, ino napatiya ofisiyala makammu si odduwa pirak. § **18:24** 18:24 Ino sapitanna sino dami'na Griego, tafulurifuwa talentu. Ino tata a talentu, nabbalor si annamarifuwa dinariyu, ino tata a dinariyu, nabbalor si tandan si tata si aw. Antu gafuna, iyawa gatut, nabbalor si tandan si annamma milyon si aw. * **18:28** 18:28 Ino sapitanna sino dami'na Griego, tatuta dinariyu.

pagangkuna ammin.’ ³⁰ Udde ammena inallak e nepabalunna makkiyad si mapaganino gatu'na. ³¹ Wasin initeno bulundera a ofisiyalino inangwana, malowino nakanda, e inanda netuldu sino ariyeno nakwa.

³² “Wasin naammuwanino ari, nepaayangngeno ofisiyala nakagatut sikwana e sinapi'na si, ‘Narakkattingke ino aggangwam! Ammek nepapageno gatu'nu sin nakiggimallakka sikwak. ³³ Inallattaka. Mayan ammem inallakkino bulunnuwa kunna payino inangwak sikwam?’ ³⁴ Gafu se nappelalotino bungutino ari, nepabalunna ta madyatan makkiyad si mapaganna ammina gatu'na.”

³⁵ Wasinoy, neyabambuti Jesus a nassapit si, “Kunna kappenenayino akwani Ama sey langit sino kadda tata sikwayu, nu ammeyu gakkuruwa pakomanino kasittoleyu.”

19

Ino Mapeafu Sino Makkatwaya Matawa (Mar. 10:1-12)

¹ Wasin nasinduwi Jesus a sinapit ammin inay, nanaw sey Galilea, e inang sino sako'ma Judea sino dammangngeno wawwanga Jordan.

² Odduweno dinandan sikwana e nepabbat-tunoyнено matakitira sinay.

³ Agyangkappayino Fariseowera a inang ki Jesus ta kakkapanda a balabaliyan, e nebebu'da si, “Sino lintiddam, damana kadda ikatwayino lalakiyeno atawana, massiki sanneno gafuna?”

⁴ Nesombati Jesus si, “Ammeyu kad binaseno neturakka sapiti Dios mappeafu sino nama-ratuwanna si tolay? Ino neturak, kunna si ino inangweno namaratu sin gafugafuna, nangwa si lalaki anna bafay. ⁵ E sinapi'na si, ‘Antu gafuna, anawanino lalakiyeno mapparana'ngera takesi makikofung sino atawana, e mabbaliy-
era si tata.’* ⁶ Antuweno ammerana adwa, nu ammerallud nittata. Kunnantu, amme nad pakkatwayanna tolayino nepamungi Dios.”

⁷ “Udde mayan kunnino lintiyi Dios si manga'deno lalaki sino atawana si turakka pangitan si nakkatwayira, kasena panawan?” kungkappayino Fariseowera.

⁸ Sinabbi Jesus si, “Gafu pelang sino ki-nataggatino uluyu, antuweno nepurayi Moises si ikatweyuweno atawayu, udde sin gafuna, bakkanna kunnenoy. ⁹ Antuweno sapitangku sikwayu, ino lalakiya mikatway sino atawana, fera pelang nu millalaki, kasena mangatawa si korwan, makibulun se atawana kepayino palunguwa atawana.”

¹⁰ Wasinoy, sinapitino adalanira i Jesus sikwana si, “Nu kunnenaya ammena dama a makkatwayino matawa, tawwarennino ammetam mangatawa.”

¹¹ Sinapikkappayi Jesus si, “Gakkurug inaya sinapi'daw, udde bakkanna ammina tolay e damara a attammanino ammena mangatawa, ino pelang nanga'dani Dios si pannakadamara a miyattam. ¹² Naddadarumeno gafuna a

* **19:5** 19:5 Genesis 2:24

amme mangataweno lallakiyera. Ino korwan, neyanakira a kurangino kinalalakira, ino korwan, gafu se nalassitanira, e ino korwanira kappay, ammera mangatawa takesi pittatandeno nakanda sino passerbiyanda ki Dios sino patturayanna. Ino makattamma mangwa si kunenoy, akwanna nad.”

Ino Namindisiyonani Jesus Sino Anakira

(Mar. 10:13-16; Luc. 18:15-17)

¹³ Wasin tata si aw, agyanino tolayira a niyang sino ana'dera ki Jesus takesi itappa'nenokama'na sikwara anna ikararannera. Inallangnganino adalannera, ¹⁴ udde sinapiti Jesus si, “Purayandawino anakira ta umangngira sikwak, e ammeyuwera allangngan. Se ino kakunnara, ireno dama a mesapat sino patturayani Dios.” ¹⁵ E netappa'nenokama'na a mamindisiyon sikwara, kasena inanaw.

Ino Ba'nannga Buwanak

(Mar. 10:17-31; Luc. 18:18-30)

¹⁶ Wasinoy, agyanino buwanaka inang ki Jesus. “Afu mesturu, sanneno nalawara akwangku takesi maappakino biyaya mannayun?” kunna.

¹⁷ Sinapiti Jesus sikwana si, “Mayan bebutannu sikwak nu sanneno nalawad? Se i Dios pelangino nalawad. Nu anggammuwa maa'dan si biyaya mannayun, kuruwannu naddino lintiyi Dios.”

¹⁸ “Sannenaya lintig?” kungkappayino buwanak.

“Ammeka mamapatay, ammekekakibulun, ammekekattakaw, ammekekamanistigu si bakkanna gakkurug, ¹⁹ dayawannuweno

mapparana'nguwera, anna anggammannuweno kasittolema konna payino aggangammu sino baggim," kunni Jesus.

²⁰ Sinapikkappayino buwanak si, "Kinuruggu ammin inaya lintig. Sanna kepayino maawa akwangku?"

²¹ Sinapiti Jesus si, "Nu anggammu si awana pakkurangannu, umangngu ilaku amminino kukwam ta iya'dam sino pobiriyereno pal-lakuwannu, ta ananeno kinaba'nanngu sey lan-git. Nu inangwamunnenay, kaseka muli sitaw e mebulungka sikwak." ²² Wasin diningngaggino buwanakino sinapi'na, kaka'ganna a inanaw, gafu se ba'nanngingke.

²³ Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, "Gakkurug yo sapitangku sikwayu, madyata mesapatino ba'nannga tolay sino patturayani Dios. ²⁴ Sapitangku kappay si mas naladdeno attaffutino kamelyu sino abbu'na bilat amma sino kesapatanino ba'nannga tolay sino pat-turayani Dios."

²⁵ Nappelalotino ka'bawino adalannera sin diningngaddenay, e sinapi'da si, "Nu kunnenoy, inya ma'nenno mesalakan?"

²⁶ Sinulangnganira i Jesus, e sinapi'na si, "Ino tolay, awana damana a akwana misalak sino bagginangkepay. Udde i Dios, damana akwan ammin."

²⁷ Wasinoy, sinapiti Pedro si, "Ikkami map-paye? Se inanawamminnino amammimmi ta mebulungkami sikwam. Sannaneno labu'mi?"

²⁸ "Gakkurug yo sapitangku sikwayu," kunni Jesus, "nu mapabawuna yo lubag, maiteno

kedayawangkuwa Abbingnga Tolay, se mattutura'nga sino tronoka matturay. E ikkayuwa adalanku, mattuttuggayuna kappay si karadwa a tronowa makituray sikwak sino tolekira a mekunnera sino gakagakeno karadwa a abbingi Israel. ²⁹ Massiki inya a manganaw sino balena, ino kakkola'ngera, ino mapparana'ngera, ino ana'ngera andino lubangnga gafu sikwak, oodduneno appanna amma sino inanawanna, e maa'dangkappay si biyaya manayun. ³⁰ Udde odduweno meyantaw sito ingkeina metabbafana, e odduwera kappaya ab-bafaw sito ingkein a meyantona.”

20

Ino Amparig Mapeafu Sino Mattarabafuwera Sino Kaubasan

¹ Sinapiti Jesus si, “Ino makwa sino patturayani Dios, meyamparig si kunnayaw. Aneno makwan kaubasana naggi'batta inang nintufuk si tandananna a mattarabafu sino kaubasanna.

² Agyanireno dina'ngana e nakitulag sikwara si paganneno innawanino kadda tata sikwara, kasenera dinunduna mattarabafu.

³ “Wasin alas nuwebe si gigi'bat, nallawangkappayino makwan lubag, e initaneno gitutturaira sino allakuwan. ⁴ Sinapi'na

sikwara si, ‘Umangkayu pay mattarabafu sino kaubasangku ta tandanantakayu si fustu.’ ⁵ E inangngira.

“Wasi tangnganaw anna alas tres, kunna kappayino inangweno makwan lubag. ⁶ Wasin maffuwafin, inang kappay sino allakuwan e ana

kappayino initana sinaya gitutturannya kappay. Sinapi'na sikwara si, 'Mayan mappatatokayu pelanga aggatuttud?'

⁷ " 'Awan lura pakitandanammi,' kunda sikwana.

"E sinapitino makwan lubag si, 'Umangkayu mantu mattarabafu sino kaubasangku.'

⁸ "Wasin massilappin, sinapitino makwan lubag sino katala'nga si, 'Ayannuweno mattarabafuwera ta iya'damino tandanda. Iyafum sino nauddiyera a inang nattarabafu kiyad sino nauntera.'

⁹ "Waso kunnenoy, ginamwangino nangiyafuwera a nattarabafu si fuwab, e natan-dananira si innawan. ¹⁰ Antu gafuna, wasin ginamwangino nauntera a nattarabafu, aridda si oodduweno tandanda, gampade nekunna kappekena a innawanino neya'da sikwara. ¹¹ Wasin inapparenaya tandanda, narririyera sino makwan lubag e sinapi'da si, ¹² 'Ino nauddiyera, taorappelangino nattarabafuwanda, udde ikkami, nappafufuwaggamiya nattarabafu e nasinasinangkami. Mayan nekunnamino tandammi?'

¹³ "Udde sinapitino makwan lubag sino tata sikwara si, 'Kolak, ammetaka dinarogat, se natabbanta si innawanino annandangku sikwam.

¹⁴ Appannuweno tandannu e umanokan. Nekunakino tandanino nauddiyera sino tandandaw se antuweno anggangkuwa akwan. ¹⁵ Awangkadda kalintiyangkuwa mangwa sino anggangku sino pirakkungkepay? Onnu umimalka gafu se inal-lakuwera?' "

¹⁶ Wasinoy, neyabambuti Jesus a sinapit si, “Kunnenayino amparingngeno sinapikkuwa ino abba fawira sito ingkein, meyantawirana, e ino meyantawira sito ingkein, metabbaferana.”*

Ino Meka'luwa Nilabbunani Jesus Sino Katayanna Annino Pangngangoliyanna
(Mar. 10:32-34; Luc. 18:31-34)

¹⁷ Sinoya umangnganda Jesus sey Jerusalem, nebakngngeno karadwa a adalanna ta tatabbannera a ira pelang, e sinapi'na si, ¹⁸ “Dingngaggandaw. Sitoya, umangngeta sey Jerusalem. Nanu gumamwangetam sinay, ikkanaka Abbingnga Tolay, meyalawata'nga sino pangafuwanirana padi andino mamnesturuw-erana lintig. Sentensiyanda'nga a mapapatay, ¹⁹ iyalawa'dak sino bakkannira a Judyu ta pappoporayandak anna siwa'wattandak, kaserak ilansa sino krus. Udde sino mekatalluwa aw, pangngangolinda'nga i Dios.”

Ino Inarangngino Inara Santiago Anni Juan
(Mar. 10:35-45)

²⁰ Wasinoy, inang ki Jesusino atawa i Zebedeo andino adwera a abbingnga, e namalitud sino a'langnga a marang.

²¹ “Sanneno anggammu?” kunni Jesus.

“Nu mada'ngeno patturayannu, purayannu nad yo adwera a abbingkuwa makituttud sikwam, tata sino padiwanannu, tata sino padawim,” kunna sikwana.

* **20:16** 20:16 Ino tata kappaya anggama sapitan: ...ino uddiyera sito ingkein, mapalunguwerana, e ino mapalunguwerana sito ingkein, mauddiyerana.

²² Udde sinabbi Jesus si, “Ammeyu ammuweno arangngandaw. Damayu kadda attammanino lawumangkuna a dyat?”

“On, damami,” kunda.

²³ Sinapikkappayi Jesus si, “Gakkuruwa mady-atangkayuna a kunna kappayino kadyatangku. Udde ino mattutturira sino padiwanangku anna sino padawik, awana kalintiyangkuwa mamili, se piniliyenni Ameno mattutturira sinay.”

²⁴ Wasin diningngaggino tafuluwera a bulundenay, nabbungutira sino adwera a makkolak.

²⁵ Gafu sino kunnenoy, inamungira ammini Jesus, e sinapi'na si, “Ammuyu si ino mat-turayira sito lubag, ipatu'deno panggammanda sino iturayanda, e ino kappay pangafuwanira, ipaitareno kinaturera. ²⁶ Udde ammena nad kunninoyino akwandaw. Se nu wara sikwayuwa manggamma medayaw, passerbiyanna naddino bafulunnera. ²⁷ E ino manggamma mabbali si kapatian, paaripanna naddino baggina sino bafulunnera. ²⁸ Tuntulanda'ngadda Abbingnga Tolay, se ammek inang sito lubagga mappaserbi, nu ammena lud ta masserbiyak sino tolayira anna takesi iya'dakino biyagguwa panubbut sino kaodduwan.”

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Adwera A Lappat

(Mar. 10:46-52; Luc. 18:35-43)

²⁹ Wasin umanawanda Jesus sey Jerico, odd-uwa tolaya dinandan sikwana. ³⁰ Agyanino adwera a lappatta aggatuttud sino dammingino dalan. Wasin diningngadda si matta'lifi Jesus,

nekokwara a nassapit si, “Ikka a gaka i David, allakkandakami!”

³¹ Inallangnganireno odduwa tolay ta suminakkira nad, udde neyangkakokwara lura nassapit si, “Afu, ikka a gaka i David, allakkandakami!”

³² Wasinoy, nitturi Jesus e inayannera e nebebu'na si, “Sanneno anggandawa akwangku sikwayu?”

³³ “Afu, anggammiya makaita,” kunda sikwana.

³⁴ Naallakki Jesus sikwara e sinukkalneno matara. Kaka'meng kelanga makaitera e dinandanira sikwana.

21

Ino Nanayawanda Ki Jesus Sin Ginamwanganna Sey Jerusalem

(Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Wasin makkataminda Jesus sey Jerusalem, ara'niyeran sey Betfage sino kulura Olivo. Nepauntaneno adwera a adalanna ² a sinapi'na si, “Umangkayu sino madompaka lubbun. Adatandaw sinay, maitayuneno neyakadda asno annino ubbunna. Uttarandaw ta iyandaw sikwak. ³ Nu wara mabbebut sinaya akwandaw, sapitandaw si, ‘Awannino Afutam,’ e purayanana a appandawira.”

⁴ Nakwenay takesi meyakkuruwino nepasapiti Dios sino gumalabbunna a kunna si,

5 “Ituldum sino talubbuna Jerusalem, ‘Itandaw, gumamwanginnino Ariyuwa nipaabbafaw sino baggina a mattakay si ubbunna asno.’ ”*

6 Wasinoy, inangngino adwera a adalan e inangwareno netuni Jesus sikwara. 7 Neyandeno asno annino ubbunna ki Jesus, e neyekwareno tafalda sino darurura, kase nattakayi Jesus. 8 Ino odduwera a tolay sinay, neyafa'deno tafalda sino dalan. Ino korwanira, nangappera si simi'na kayu e neyafa'da kappay sino dalana mangipaita sino angngiyatalda ki Jesus. 9 Ino tolayira sino katamanna andino dumandanira sikwana, nekokwara a nassapit si, “Madandayawino gaka i David! Madandayokappenaddino dinunduni Afu Dios si pannakabaggina! Madandayawi Dios sey langit!”

10 Wasin ginamwangi Jesus sey Jerusalem, nakungkul amminino tolayira sinay e sinapi'da si, “Inyada yaw?”

11 “Antuwi Jesus a gumalabbuna naggabwat sey Nazaret sino probinsiya a Galilea,” nesombatino tolayira a nebumbulun ki Jesus.

Ino Nappaanawani Jesus Sino Malallakuwera Sino Templo

(Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

12 Wasinoy, sinallungi Jesus sino Templo,† e nepaanona amminino mallakuwera andino maggatangira sinay. Iletwanneno lamisaanino

* **21:5** 21:5 Zacarias 9:9 † **21:12** 21:12 Ino agyanani Jesus, bakkan sino dolamma Templo, nu ammena lud sino lasinna a nagananino tolayira sin naddayawanda ki Dios.

gumatalyatira si pirak, kunna kappay sino tuturino gumalakuwera si kalapati. ¹³ Sinapi'na sikwara si, "Neturak sino sapiti Dios si 'Ino balek, maingnganan si pakkararan ammina tolay.' Udde ino inangwayu, nepabbaliyu si pad-darogatandaw sino kasittoleyu."[‡]

¹⁴ Wasinoy, agyanino lappattira andino pi-layira a inang ki Jesus sino Templo, e nepab-battunoynera. ¹⁵ Udde nabbungutino panga-fuwanirana padi andino mammesturuwerana lintig sin naitereno kakka'bawa inangwa i Jesus andino abbingira a mikakkulawuwa massapit si, "Madandayawino gaka i David!"

¹⁶ Antuweno sinapi'da sikwana si, "Ma, am-mem madingngaggino sapitanda?"

"On, madingngaggu," kunni Jesus. "Am-meyu kad binaseno neturakka sapiti Dios a kunna si, 'Sinulduwani Diosino abbingira andino kalu'bitira a maddayaw si fustu sikwana?' "

¹⁷ Wasinoy, inanawannera sinaya lubbun, e inang sey Betania ta midda sinay.

Ino Kayuwa Igos a Awana Bungana
(Mar. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Wasi kadarama'na a mulira Jesus sino lub-bun, nabisinan. ¹⁹ Initaneno kayuwa igos sino dammingnga dalan e inara'niyanna, udde awana initana si bungana, ino pelang adonnera. An-tuweno nassapitanna sino kayu si, "Ammekanna mammunga." E kaka'meng kelanga nagan-guweno kayu.

[‡] **21:13** 21:13 Isaias 56:7; Jeremias 7:11

20 Wasin initeno adalannerenaya nakwa, nakka'bwira e sinapi'da si, "Mayan naganguwengkelang inaya kayuwa igos?"

21 Sinabbi Jesus si, "Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu natalanggaddino angnguruddaw ki Dios a ammekayu maddaladudwa, damayuwa akwan inaya inangwak sino kayu. Bakkampelang inay, nu ammeyu lud dama a sapitan sito kulud si 'Meyalikka e meyassagga sino bebay,' e gakkuruwa makwa. 22 Massiki sanneno arangngandaw ki Dios, appandaw, nu natalanggaddino angnguruddaw sikwana."

Ino Nabbebutanda Mapeafu Sino Kalintiyani Jesus

(Mar. 11:27-33; Luc. 20:1-8)

23 Wasinoy, nuliyi Jesus sino Templo. Sin aggetutulduwanna, inang sikwaneno pangafuwani-rana padi andino korwanira a pangafuwanna Judyu. Nebebu'da si, "Sanneno kalintiyannuwa mangwa sino inangwamira? Inyeno naggabwatanna yana kalintiyannu?"

24 Sinabbi Jesus sikwara si, "Ana payino ibebukku abbu sikwayu. Nu sombatandaw, kaseppay itulduweno naggabwatanino kalintiyanguwa mangwa sito inangwakira. 25 Antuyawino ibebukku. Inyeno naggabwatanino kalintiyani Juan a mamawtisar? Ki Dios onnu si tolays?"

Wasinoy, nakkakibikibebutira a nassapit si, "Sanneno isombattam? Nu kuntam si i Diosino naggabwatanino kalintiyanna, tantaro nu sapitanna sikwatam si 'Nu kunnenoy, mayan

ammekayu nangurug sikwana?' ²⁶ Udde nu kuntam si tolepelangino naggabwatanna, kattalataloneno akwanino tolayasa sikwatam, se kuruwanda ammin si gumalabbuni Juan." ²⁷ Antuweno sinapi'da ki Jesus si, "Ammemi inammu."

"Nu kunnenoy," kunni Jesus, "ammeppe-mantu sapitan sikwayu nu inyeno naggab-watanino kalintiyangkuwa mangwa sitawira a akwangku."

Ino Amparig Mapeafu Sino Adwera A Abbing

²⁸ Wasinoy, netuluyi Jesusino sapitanna sikwara a niyamparig si, "Agyanino tolaya adwereno abbingnga a lallaki. Wasi tata si aw, sinapi'na sino palungu si, 'Umangka matarabafu sino kaubasan.'

²⁹ " 'Ammek,' kunna, udde naddadandam, e inang kappelang.

³⁰ "Wasinoy, inang kappayino amana sino udiya abbingnga e parefuweno sinapi'na sikwana. 'On, umangngak,' kunna, udde ammena karud inang." ³¹ E kunni Jesus si, "Inya sikwara a adweno nangwa sino panggammanino amara?"

"Ino palungu," kunda.

"Gakkurug yan," kunni Jesus, "e gakkuruggap-payino sapitangku sikwayu si ino minalliwatira a tolaya kakunnenno gumattukiyera si buwit andino maayotira a bafabbay, maunterana sikwayuwa mesapat sino patturayani Dios. ³² Se inang sitawi Juan a Gumabawtisar e netulduna sikwayuweno akwandonad takesi maggaddangkayu ki Dios, udde ammeyu kinurug. Udde

ino gumattukiyera si buwit andino maayotira a bafabbay, ireno nangurug. E massiki sin initayuweno inangwara, ammekayu kepay naboboli ta kuruwandopayino tulduna.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Narakkattira A Makikasamak Sino Kaubasan
(Mar. 12:1-12; Luc. 20:9-19)

³³ Sinapikkappayi Jesus si, “Dingngaggan-dokappayino tata a amparig. Agyanino tata tolaya nakamulamula si ubas sino lubangnga. In-alasangngeno nammulanna, nangwa si pamappattanna sino bungana, e namata'dag si garita a pagyananino pindagganna. Wasin nabalinin inoy, nepaimu'na sino makikasamakkira, e inang nagan si aroyuwa lubbun.

³⁴ “Wasin nada'ngeno abbafulwat si ubas, dinundunino makwan lubaggino aripannera a umang sino makikasamakkira a mappa sino balena. ³⁵ Udde wasin ginamwangira, dino'manino makikasamakkira e siniwasiwa'wattandeno tata, pinapatereno tata, e ilapalappaddeno tata kiyad si natay. ³⁶ Wasinoy, nandadundungkappayino makwan lubag si oodduwa aripanna amma sino palunguwera, udde kunna kappayino inangweno makikasamakkira sikwara. ³⁷ Ino kauddiyana dinundunna sikwara ino abbingngangkepay, se kunna sino nakamma si 'Ammuk si iyatalda yaw se abbingku.'

³⁸ “Udde wasin initeno makikasamakireno abbingnga, sinapi'da si, 'Antuwen yawino milalupat sito lubag. Papatayantam ta akwata-munnino illalupattanna nad.' ³⁹ Dino'manda e nelawanda sino kaubasan, kasera pinapatay.

⁴⁰ “Nu kunnenoy,” kunni Jesus, “nu muliyeno makwan lubag, sannadeno akwanna sino makikasamakkira?”

⁴¹ “Kattalataloneno ammapatena sikwara a narakkatta tolay, kasena ipabalattino lubangnga si korwana tolaya matalakka manga'da sino ballena nu abbafuwat,” nesomba'da.

⁴² Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Ammeyu kepekad binasa yawa nepeturakki Dios a kunna si,

'Ino batuwa inamayino mamata'daggira si balay, antuweno nepabbaliyi Dios si kapatiyana batuwa mappatuyag sino balay. Antuweno inangwa i Dios, e kakka'bawingke sikwatam.'§

⁴³ Antu gafuna, sapitangku sikwayu si bakkaninna ikkayuwa Judyuweno iturayani Dios, nu ammena lurino tolayira a mangwa sino panggammanna. ⁴⁴ Ino tolaya mada'nag sitawa batu, makarattu, udde ino tolaya kada'nanino batu, mama'makka mabbali si lafuk.”

⁴⁵ Wasin diningngaggino pangafuwanirana padi andino Fariseowera inayira a amparyi Jesus, naammuwanda si ireno sapitanna, ⁴⁶ e angganda a do'man. Udde mattalawira sino tolayira, se nebilanda i Jesus si tata a gumalabbun.

22

Ino Amparig Mapeafu Sino Naayanira A Makikasar
(Luc. 14:15-24)

§ 21:42 21:42 Salmo 118:22-23

1 Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nassapit si, 2 “Ino makwa sino patturayani Dios, meyamparig si kunnayaw. Agyanino tata a ariya naddadana mappakasar sino abbingnga a lalaki. 3 Wasin nadadanin ammin, dinundunveno korwana aripanna ta umanda ayanino inayannera a makikasar. Udde ino inayannera, ammera inang. 4 Antuweno nanundungkappay sino korwana aripanna a umang mayag sikwara ta sapitanda si, ‘Umangnetam makikasar se nadadanin ammin. Napartiyennino nepatafanera a baka e nalutuwen ammin.’ 5 Udde ino inayannera, ammerera nepilingalinga, nu ammera lud netuluyino akwanda. Ino tata, inang sino umana, ino tata kappay, inang sino allakuwana. 6 Ino korwanira, dino'mandeno aripannera e pinadyatandera, kaserera pinapatay.

7 “Nabbungubungutino ari e dinundunveno sindalunera a umang mamapatay sino namapatayira sino aripannera anna massikkul sino lubbunda. 8 E sinapitino ari sino korwanira a aripanna si, ‘Nadadaninnino kasar, udde ino tolayira a inyangku, ammera meannunga umang. 9 Umangkayu nad sino daladalana kaodduwana tolay e ayandawino ammina itandaw sinay.’ 10 Inangngino aripannera e inayanda amminino naitara a tolay, ino nalawad anna massiki ino narakkattira. E napannuweno pakkasaran sino balena ari.

11 “Wasinoy, sinallungino ariya makitatabbag sino makikasarira, e initaneno tata a ammena nabbarawasi si meannung si kasar. 12 ‘Kolak,’ kunna sikwana, ‘mayan inangka sitawa ammeke

nabbarawasi si meannung si kasar?’ Udde ammena nakadamit. ¹³ Antuweno sinapitino ari sino aripannera si, ‘Balurandawino kama'na anna takkina ta itakkuddaw sino kalamlukan sino lasin ta makatangatangit anna mangngarangaritamma sinay.’ ” ¹⁴ E neyabambuti Jesus a nassapit si, “Odduweno ayanira i Dios, udde bisangke ino pilinna a mesapat sino pat-turayanna.”

Ino Nebebu'da Mappeafu Sino Pappaganda Si Buwit

(Mar. 12:13-17; Luc. 20:20-26)

¹⁵ Wasinoy, inanawino Fariseowera e inanda nattatarabban nu sanneno ibebu'da ki Jesus, tantaro nu mabalabaliyan e massapit si kedarmanna. ¹⁶ Dinundundeno adalanderanda andino korwanira a buyuti Herodes a umang ki Jesus. Wasin dina'ngara, sinapi'da si, “Afu, ammumi si gakkurug ammuna sapitannu, e gakkuruggappayino ituldum mappeafu sino panggammani Dios. Ammumi kappay si awana padumannu si tolay, massiki nu wara turera, nu ammena lud nakkakarunneno ituldum sikwara. ¹⁷ Kunnantu, sanneno dandammannu mappeafu sitaw? Kontara sino lintiddama Judyu nu pagammiyeno buwit sino Emperador sey Roma?”

¹⁸ Udde ammuwi Jesusino narakkatta gakkadda, antuweno sinapi'na sikwara si, “Ikkayuwa massasannakam, mayan kalakannandak? ¹⁹ Paitayu mantu sikwakino piraka ipagayu sino buwit.” Wasin nepaitara sikwana, ²⁰ nebebu'na sikwara si, “Inyeno makwan letratu anna angan sitaw?”

²¹ “Ino Emperador,” kunda sikwana.

“Nu kunnenoy,” kunni Jesus, “ino akweno Emperador, iya'dayu sikwana, e ino akwa i Dios, iya'dayu pay ki Dios.” ²² Sin naningngagganda sinay, nakka'bawira, e inanawanda.

Ino Nebebu'da Mapeafu Sino Nataya Mangngangoli

(Mar. 12:18-27; Luc. 20:27-40)

²³ Sinoy kappaya aw, ana kappayino Sa-duceowera a inang ki Jesus. Ireo tata a buyu'na Judyu a massapit si ammena mangngangoliyeno natayira. ²⁴ Sinapi'da sikwana si, “Afu mesturu, sapitannino lintiyi Moises si, ‘Nu matayino lalakiya awana abbingnga, atawan naddino kola'ngeno balu takesi nu wara abbinda, antuneno guman abbingino natay.’” ²⁵ Agyanino pituwera a makkakarolaka lallaki sito agyanammi. Nangataweno palungu, udde nataya awana abbingnga. Antuweno inataweno metufarino balu, ²⁶ udde natekappaya awana abbinda. Kunna kappayino nakwa sino mekatalluwa kola'da, mampesino korwanira a kakkola'da kiyad sino mekapitu. ²⁷ Wasin natayira ammin, natekappayino bafay. ²⁸ Kunnantu, naso awa pangngangoliyanino natayira, inyana sikwara a pituweno makwan atawa sinaya bafay? Se inatawara ammin.”

²⁹ Sinombati Jesus si, “Natamakayu, se ammeyu ammuweno neturakka sapiti Dios e ammeyu kappay ammuweno pannakadamana. ³⁰ Se nanu mangngangoliyeno natayira, ammeran mangatawa, nu ammera lud mekunna

sino anghelira sey langit. ³¹ Nu mappeafu kappay sino pangngangoliyanino natayira, kunangke ammeyu binaseno neturakka sinapiti Dios sikwayuwa kunna si, ³² 'Ikkanakino Diosi Abraham, i Isaac, anni Jacob.'* Antuweno nassapitanna si massiki natayiran, nabiyayira kepay sikwana. Ino anggama sapitan, mangngangoliyeno natayira, se i Dios, bakkanna Diosino natayira, nu ammena lurino aggabiyayira."³³ Nakka'bawingke ino tolayira sin diningngadenaya netulduwi Jesus.

Ino Kapatiyana Tuni Dios
(*Mar. 12:28-34; Luc. 10:25-28*)

³⁴ Wasin diningngaggino Fariseowera si sininakkino Saduceowera sino sinapiti Jesus, nakkakarampattira e inangngira ki Jesus. ³⁵ Ino tata sikwara a nalainga mesturuna lintig, antuweno nangakkapa namalabali ki Jesus a nabbebut si, ³⁶ "Afu mesturu, sanneno kapatiyana tun sino ammina lintiyi Dios?"

³⁷ Netabbi Jesus si, " 'Anggammannu naddi Dios a Afum, e pittatannuweno ammina nakammu, ammina urem, annino ammina kinalaingngu sikwana.'† ³⁸ Antuwenayino kapatiyana tuni Dios. ³⁹ Ino mekadwa a kapatiyana, mekunna sino palungu, a kunna si, 'Anggammannu naddino kasittolem a kunna payino agganggammu sino baggim.'‡ ⁴⁰ Iyawira a adwa a tuni Dios, ireno kefungallanino

* **22:32** 22:32 Exodo 3:6 † **22:37** 22:37 Deuteronomio 6:5

‡ **22:39** 22:39 Levitico 19:18

ammına lintiyi Moises andino neturakkino gumalabbunira.”

*Ino Nebebu'da Mapeafu Sino Kristo
(Mar. 12:35-37; Luc. 20:41-44)*

⁴¹ Wasin nakkakarampakkepayino Fariseowera, nabbebukkappayi Jesus sikwara a nassapit si, ⁴² “Sanneno masapi'daw mapeafu ki Kristo? Inyeno gagginafuna?”

“Gaka i David,” kunda sikwana.

⁴³ Nebebukkappayi Jesus si, “Nu kunnenoy, mayan Afu mantuveno nepingngani David sikwana? Se kunnayawino nepesapitino Espirituwi Dios ki David:

⁴⁴ ‘Sinapiti Afu Dios ki Kristo a Afuk: Mattuttugga sito padiwanangku kiyad si affutangkuweno kalingam.’ ”§

⁴⁵ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Nu ingnganani Daviri Kristo si Afuna a matturay sikwana, ansandolang kun si gaka i David?” ⁴⁶ Awaningke sikwara a makasombat, e mangiyafu sinoy, awaninna naturira mabbebut sikwana.

23

*Ino Sinapiti Jesus Mapeafu Sino Fariseowera
Andino Mammesturuwerana Lintig
(Mar. 12:38-39; Luc. 11:43, 46; 20:45-46)*

¹ Wasinoy, sinapiti Jesus sino tolayira andino adalannera si, ² “Ino mammesturuwerana lintig andino Fariseowera, ireno ana kalintiyanna a manuldu sino lintiyi Moises, ³ antuveno kuruwandonad ammına ituldura sikwayu. Udde

§ 22:44 22:44 Salmo 110:1

ammeyu nad tuntulannino aggangwara, se amera akwanino ituldura. ⁴ Dadagganandeno lintig e patutandeno tolayira a manuntul, gampade awangkena iduffunda sikwara. Kun-nangke pattunda si nadammat, udde amera manuffuna mattu. ⁵ Ammina akwanda, akwanda ta itanino tolayira e iyataldera. Antuweno padokkallandeno piitungan sino korwana neturakka sapiti Dios a ibabbadda sino kirera anna sino gissipatanda, e pata'nanganda kappayino barebayino barawasira. ⁶ Nu umangngira makipangngan, pilinda a pakitutturanino pangafuwanira, e pilinda kappaya pattutturanino attutturanna napatiya tolay sino sinagoga. ⁷ Angganda a medayawa mapakumusta sino mangita sikwara kadda mallakarira sino palengki, e angganda kappaya maingnganan si mesturu.

⁸ “Udde ikkayu, ammeyu purayan si ingnganandakayuveno bafulundawira si mesturu, se makkakarolakkayu ammin e ikkanappelangino mesturuyu. ⁹ Ammeyu kappenad ingnganan si amayuveno massiki inya a kakkola'daw sito lubag, se tata ke ino Amayuwa i Dios sey langit. ¹⁰ Ammeyu kappay purayannino bafulundawira a mingngan si afu sikwayu, se ikkanappelanga Kristoweno afuyu. ¹¹ Ino masserbi sino bafulunnera, antuneno kapatijan sikwayu. ¹² Se ino miyantaw sino baggina, itabbafa i Dios, udde ino mitabbafa sino baggina, iyantonana.”

Ino Nappaliwatani Jesus Sino Fariseowera

Andino Mammesturuwerana Lintig

(Mar. 12:40; Luc. 11:39-42, 44, 47-52)

¹³ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Kunnangke iyaku'dawino kayatana sumallungan naddino tolayira sino patturayani Dios. Se ammeyu anggamma mesapat sino patturayanna anna ilo'dokappayino tolayira a manggam.

¹⁴ “Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se balabaliyandawino bafaluwera ta appandawino kukwara andino bafalera, e makkararaggayu si asoddag ta pangalladdaw sino narakkatta aggangwayu. Nadammattingkeneno kastiguyu!*

¹⁵ “Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se maddadamangkayu sino bebaya umang mannodoyug si palulubbun takesi mawiskayu si masiki tata a mabbali si adalandaw. Nu wara awisandaw, tuntulandeno aggangwayu kiyad si marrarakkattira amma sikwayu, e kumarallingkeneno kastigura sey infiyernu.

¹⁶ “Kakallakkayuna! Kunnangke lap-pakkayuwa mifuyut si dalan se manuldukayu, massiki awana ammuyu. Se itulduyu si nu wara misapata sino Templo, bakkanna liwa'na nu ammena akwanino nesapatana, udde nu ino bulawan sino Temploveno isapatana, liwa'na nu ammena akwan. ¹⁷ Lappakkayu anna ammekayu makadandam! Sanna kaddino

* **23:14** 23:14 Iyawa bersikulu, awan sino kaodduwana manuskritu sino dami'na Griego.

mas napatig? Ino bulawan onnu ino Templo a nappabali sino bulawan si nadosan? ¹⁸ Itulduyu kappay si nu wara misapata sino assikkulanda sino mewa'lat ki Dios, bakkanna liwa'na nu ammena akwanino nesapatana, udde nu ino newa'lat sino assikkulanino isapatana, liwa'na nu ammena akwan. ¹⁹ Lappakkayu gakkurug! Sanna kaddino mas napatig? Ino newa'lat onnu ino assikkulana nappabali sino newa'lat si nadosan? ²⁰ Ino assikkulanino mas napatig, e ino misapata sino assikkulan, bakkampelang inayino isapatana, nu ammena kappelurino newa'lat sinay. ²¹ E ino misapata sino Templo, bakkampelang inayino isapatana, nu ammena kappeluri Dios a makwan balay. ²² Kunna kappayino misapata sino langit, bakkampelang inayino isapatana, nu ammena kappelurino tronowi Dios anna i Dios a aggatuttud sinaya matturay.

²³ “Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangayu! Se nattalaginaggayuwa manga'da sino pakkatafuluneno mulayu, massiki ino kaddatta meusar si rikadu, udde ammeyu tuntulannino napatiya tunino lantiya massapit si naggaddangngaddino akwandaw sino bafulundaw, naallakkayu nad sikwara, anna matalakkayu. Ira nad yawino tuntulandaw e tuluyandokappayino korwan. ²⁴ Gakkuruwa lappakkayuwa mifuyut! Kakunayuweno tolaya paparanneno ilak sino inumanna, gampade sillunanneno kamelyu si tasilunan. Se maddararangkayu sino bibissangnga liwa'daw, gampade ammeyu dandammannino

darokkalla liwa'daw.

²⁵ “Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se uwatandawino lasinneno tasayu andino likunnenno duyuddaw ta tuntulandawino lintig, gampade narakkattino iyekwayu sinay se naggabwat sino kinadaroga'daw. ²⁶ Lappakkayuwa Fariseo! Palungundonadda dalusanino dolammeno tasa a mibbatta mangwa si kunnenoy e nadalus kappeneno lasinna.

²⁷ “Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Kakunnayuveno pantiyona napinturan si nafuraw. Nalawaringke a itan, udde napannu si tulangnga natay andino korwana kaddadakkut. ²⁸ Mekunnakayu sinay se nalawarino aggangwayu sino anngitana tolay, udde ino kakuruwana, massasannakangkayu anna passiya narakkattino ana sino nakandaw.

²⁹ “Kakallakkayuna a mammesturuwerana lintig anda Fariseo! Massasannakangkayu! Se mangwakayu si nalawara pantiyonin gumalabbunira a pinapatayino gagginafuyuwera si'in e artiyandokappayino pantiyonin naggad-dangngira a tolay. ³⁰ E sapitandaw si, ‘Nu nagyangkami nad sin tiyempowenin gagginafumiya, ammekami nad nesapata namapatay sin gumalabbunira.’ ³¹ Gafu se kunnenayino sapitandaw, ipunnuyu si gakagakarakayuveno namapatayira sin gumalabbunira.† ³² Ara

† **23:31** 23:31 Ino dinandammino Judyuwera, nakkunnenno abbing annino amana. Antu gafuna, nu gakagakereno gumapapataya tolay, anggamma a sapitan si nekunnera sikwara.

mantu, itupa'dawino neyafuwenin gaggina-fuyuwera. ³³ Kunnangke ulaggayuwa manuntul sino aggangwenin gagginafuyu. Ammeyu mali'wanino kakastiguwandaw sey infiyernu! ³⁴ Se manunduna'nga sikwayu si gumalabbunira, mammesturuwera, andino korwanira a nangammu sino sapiti Dios ta tulduwandakayu. Papatayandoneno korwanira anna ilansayuneno korwanira si krus. Siwasiwa'wattandoneno korwanira kappay sino sinagogayuwera, e massiki sintawino pabbukalanda, daladaddaggandawirana ta padyatandawira. ³⁵ Gafu sinay, makastigukayuna a kunnangke ikkayuweno mikaru sino namapatayanda sino ammina naggaddangnga tolay sito lubag nangiyafu ki Abel kiyad ki Zacarias a abbingi Barakias a pinapatayin gagginafuyuwera sino nallatanneno Templo annino assikkulan. ³⁶ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ikkayuwa tolay sito ingkein, makastigukayuna gafu sino napapatayanda ammin."

Ino Angngikalowi Jesus Sino Tolayira Sey Jerusalem

(Luc. 13:34-35)

³⁷ Wasinoy, sinapiti Jesus si, "Ikkayuwa tolay sito Jerusalem a nallapalappag anna namapatay sino gumalabbunira andino korwanira a dinunduni Dios! Namipidyantakayuwa anggama para'nin sikwak ta imutantakayu a kunnangke ino akwanino upa a mangakkab sino piya'ngera, udde ammeyu anggam. ³⁸ Antu gafuna, ikkayunino makammu, se anawandakayuwi Dios.

39 Sapitangku sikwayu si ammerakunna maita makkiyad sino awa passapitandona si 'Madandayawino gumamwanga dinunduni Dios.' "

24

Ino Nilabbunani Jesus Sino Akkadaralmeno Templo

(Mar. 13:1-2; Luc. 21:5-6)

¹ Wasin umanawi Jesus sino Templo, inara'niyeno adalannera ta ipaitara sikwaneno kinalawanneno Templo andino bafalay sino lebanna. ² Udde sinapi'na si, "On, itandawira nad. Gakkurug yo sapitangku sikwayu, mada'nganeno awa madarallira ammin. Awaningkena tata si batuwa mabattang sino agyananna, se maduduwirana ammin."

Ino Tiyempona Dyat So Maddagguna Aw

(Mar. 13:3-13; Luc. 21:7-19)

³ Wasinoy, inangngira sino kulura Olivo, e nattutturi Jesus. Inara'niyeno adalannera a ira pelang, e sinapi'da si, "Ituldum abbu sikwami nu naanseno kaangwannenaya sinapi'nu, anna sananeno senyala pilasinammi si ara'niyennino puliyannu annino pakkiyaranna yo lubag?"

⁴ Netabbi Jesus si, "Palanandaw ta ammekayu mabalabaliyan. ⁵ Se odduweraneno gumamwanga massapit si, 'Ikkanaki Kristo a dinunduni Dios a matturay,' e odduneno balabaliyanda. ⁶ Dingngaggandokappeneno maggarubattira sino ara'ni sikwayu annino damag mappeafu sino gubat sey korwana lubbun, udde

ammekayu nad mattalaw. Maawag si makw-erana yaw, udde bakkangkepayino uddina aw. ⁷ Se maggaguba'nenno naddadaruma a lulubbun, mampesino patturayandera. Ananeno nafulota bisin e maluniggappena si palulubbun. ⁸ Udde amminira yaw, gafuna pelangino kadyatan a kunnangkeno loneno kuyungnga gapapanak.

⁹ “Sinoyna a tiyempo, do'mandakayuna ta padyatandakayu anna papatayandakayu. Ammina tolay, kababannaddakayuna gafu sino ke-sapatandaw sikwak. ¹⁰ E odduneno manalekkud sino angngurudda sikwak, e kababannaddeno bafulundera e idarundera. ¹¹ Odduneno gumamwanga massisiriya massapit si gumalab-bunira i Dios, e odduneno balabaliyanda. ¹² Gafu se umoodduweno narakkat, bumibissangngino agganggammino kaodduwan. ¹³ Udde ino mat-talaginara mangurug kiyad si mada'ngeno ud-dina, mesalakanna. ¹⁴ E ino nalawara damag mappeafu sino patturayani Dios, mebanyangnga si palulubbun sito lubag takesi dingngaggan ammina tolay, kasena mada'ngeno uddina aw.”

Ino Kattalatalawingke A Manandaral

(Mar. 13:14-23; Luc. 21:20-24)

¹⁵ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Meyakku-rungngeno nelabbuni Daniel a ananeno ‘kattalatalawingke a manandaral’ a matta'dag sino nadosana agyanan. (Ino mabbasa sitaw, maawatanna naddino anggamma sapitan.) ¹⁶ Nu itandonenay, ino magyanira sey Judea, mab-bukalira nadda umang sino kakuluran. ¹⁷ Inona agyan sino lasinno balena, ammenan nad

sumallunga mappa si iyangkalinna. ¹⁸ Kunna kappeneno magyan sino umana, ammenan nad umapita mappa sino barawasina. ¹⁹ Sinoyna a tiyempo, kakalla'ngeno mabussitira andino map-pasusuwera. ²⁰ Ikararaddaw ta ammena nad medemmuweno pabbukalandaw si aggururan onnu si awna aggimwangan. ²¹ Se sinoyna a tiyempo, nappelalo'nenno dyat, e awana kakun-nana mangiyafu sin naparatuwanna yo lubag kiyad to ingkein, e ammenan mepipidwa si makkikiyad. ²² Nu amme nad dinandammi Dios a aranaino awnenaya kadyatan, awan nadda mabuna si tolay sito lubag. Udde gafu sino alla'nga sino pinilinera a tolona, aranannana.”

²³ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Sinoyna a tiyempo, nu wara massapit sikwayu si ‘Itandaw, ayawinnino Kristo’ onnu ‘Anen sinay,’ ammeyu kuruwan. ²⁴ Se odduneno massan Kristo andino massasanlabbuna massapit si ireno dinunduni Dios. Mipaiterana si kakka'bawa senyal anna milagro takesi balabaliyanda naddino tolayira, massiki ino tolayira a piniliyi Dios, nu damana. ²⁵ Kunnantu, mappalangkayu, se dinadangukuwa sinapitira yaw sikwayu.

²⁶ “Antu gafuna, nu wara massapit si ‘Itandaw, agyanino Kristo sino kalolowat,’ ammeyu nad umang itan. Nu sapitanda kappay si ‘Itandaw, ana sitawa ammena mappadda,’ ammeyu kuruwan. ²⁷ Se ino puliyangukuwa Abbingnga Tolay, kunnangke ino kilata itan ammina tolay nu mangilat sey langit. ²⁸ Gakkuruwingke a makwerenay a kunnangke ino sapitanda si,

'Massiki sintawino agyananino natay, antuweno pakkakarampattanino mammanukira.' "

Ino Pulianneno Abbingnga Tolay

(Mar. 13:24-27; Luc. 21:25-28)

²⁹ "Nanu masindu ammin inaya dyat, mallammu'ngeno sinag anna ammenana maddakkag. Madara'nangngeno bitunira, se maguyaddino ammina ana sey langit.

³⁰ Ananeno senyal sey langita pilasinan si ara'niyennino puliyangkuwa Abbingnga Tolay, e maloneno nakam ammina tolai sito lubag gafu se ara'niyennino kaukumanda. Itanda'nga a Abbingnga Tolaya maggabwat sey langit mebulun si dulam. Itandana kappayino pannakadamak andino nappelalota kedayawangku.

³¹ Ananeno natuyagga dami'na tangguyub, e dundunangkuneno anghelkuwera sino pampangnga yo lubag ta pakkakarampattandeno tolekira a pinilik sino palulubbun sito lubag."

Ino Maammuwan Sino Kayuwa Igos

(Mar. 13:28-31; Luc. 21:29-33)

³² Wasinoy, sinapiti Jesus si, "Dandammandonaddino kayuwa igos ta wara padalandaw. Nu mallalimuddutino tangatangana e mandadaron, ammuyu si ara'niyennino dawun.

³³ Kunna kappay, nu itandawa makwa ammina sinapikku sikwayu, ammuyun si ara'niyennino puliyangku. ³⁴ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ananeno korwanira sikwayuwa ammera matay liyeya meyakkurug amminino sinapikku.

³⁵ Maawanneno langit anyo lubag, udde ammenana maawanino sapikku si makkikiyad, nu ammena lud meyakkurug ammin.”

Awana Makaammu Nu Naanseno Puliyanino Abbingnga Tolay

(Mar. 13:32-37; Luc. 17:26-30, 34-36)

³⁶ Sinapikkappayi Jesus si, “Awana makaammu nu sannaneno aw anna oratta keyakkuruwanino sinapikku mappeafu sino puliyangku. Ino anghelira sey langit, ammera ammu, anna massiki ikkanaka Abbingnga Tolay, ammek kappay ammu. Se awana mangammu nu bakkampelanghi Dios a Ama. ³⁷ Inona akwanino tolayira sino awa puliyangkuwa Abbingnga Tolay, kunnaneno nakwa sino tiyempowi Noe. ³⁸ Se sinoya tiyempo liyeya nallinang sito lubag, netulutuluyda a nangngan, napparinum, anna nangatawa kiyad sino awa sinallunda Noe sino dokalla abanga inangwana. ³⁹ Ammera inammu si ara'niyenna makwa sikwareno kattalatalaw kiyad si nallinang sito lubag e nalimattira ammin. Kunnana kappayino makwa sino puliyangkuwa Abbingnga Tolay. ⁴⁰ Sinoyna a aw, nu warana adwa a lallakiya mattarabafu sino umara, maappaneno tata e mabattangino tata. ⁴¹ Nu warana adwa a bafabbaya aggegiligiling, maappaneno tata e mabattangino tata. ⁴² Antu gafuna, kanayungkayu nadda maddadan, se ammeyu ammuweno awa puliyanino Afuyu.

⁴³ “Dandammandaw yaw. Nu ammu naddino makwan balayino oratta gumwanganino gumatakaw, ammena nad maturug ta amme

makatallungino gumatakaw. ⁴⁴ Kunnantu, kanayungkayu nadda maddadan, se ikkanaka Abbingnga Tolay, gumamwanga'nga sino oratta ammeyu innanaman si gumamwanganku.”

Ino Matalak Andino Ammena Matalakka Arip-pan

(Luc. 12:41-48)

⁴⁵ Niyampariyi Jesus a nassapit si, “Ino matalak anna madandamma aripan, antuweno dotukanino amungnga a makammu sino korwana aripanna anna manga'da sino akkananda si kadda aw. ⁴⁶ Nagasat inaya aripan nu magamwanganino amungnga a mangwa sino nepakwana. ⁴⁷ Gakkurug yo sapitanku sikwayu, gafu se matalak, dotukangkappayino amungnga a makammu sino ammina kukwana. ⁴⁸ Udde nu narakka'nad inaya aripan, kunna nakuy sino nakamma si, ‘Mabayaggepayino puliyanino amungku.’ ⁴⁹ E padyatanneno bafulunnera a aripan, e makakakkan anna makininumira andino bafulunnera a minabbobok. ⁵⁰ E kaka'meng kelanga gumamwangino amungnga sino aw anna oratta amme innanaman inaya aripan. ⁵¹ Kastigunnangkena e isapa'na sino korwanira a ammena matalakka metakkub sey in-fiyernu takesi mattatarangitirana anna mangngarangaritammira.”

25

Ino Amparig Mapeafu Sino Tafuluwera A Bafalatang

1 Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ino manggam-mira a mesapat sino patturayani Dios sino puliyangku, meyampariyira si tafuluwa bafalatang nappa si sittatara a lampara ta umanda dambalannino lalakiya mangatawa.* 2 Ino lima sikwara, pangababulannira, udde ino limer, nadandammira. 3 Ino limer a pangababulan, niyangkalinira sino lamparara, udde nakalyawanda a nangappa si reserbara a lana.† 4 Udde ino nadandammira, niyangkalinira sino lamparara anna reserbara a lana. 5 Gafu se ammena nalana ginamwangino lalakiya mangatawa, natatukappira e nakaturuwannira.

6 “Wasin tanggenna gafi, aneno nikulawuwa nassapit si, ‘Anennino mangatawa! Umandaw dambalan!’ 7 Ginabwatino tafuluwera a bafalatang e nedadandeno lamparara. 8 Sinapitino limer a awana reserbara sino bafulundera si, ‘A’dandakami abbu sino lanayu, se gaaaddappinnino lamparami.’ 9 ‘Ammena dama,’ kunnino nadandammira, ‘se ammena makabalinino reserbami sikwatam ammin. Umangkayullang sino allakuwan ta maggatangkayu si akwayu.’

10 “Antuweno inangngira naggatang. Udde

* 25:1 25:1 Ino gagangena Judyu nu wara makkasar, inangngino lalaki sino balayino bafay sino palunguwa awneno kasar. Sinoya gafi, nallakarino matawera andino amminira a naayana makikasar a umang sino pabbalayanneno matawera. Ino kappay gagangena Judyu, wara nad lamparaneno kadda tata a mebulun. Ino bafalatangira sito amparig, aggataronandeno maggabwatira sino balena bafay takesi mebulunira a umang sino balena lalaki.
 † 25:3 25:3 Ino inusarino Judyuwera si'in sino lamparara, lana a naggabwat sino napappatta bungana olibo.

wasin inanawiran, ginamwanginnino lalakiya mangatawa. Ino limera a bafalatanga ag-gatarona naddadan, nebulunira sino lalakiya sinallung sino pakkasaran, e neyakutinnino lamwangan.

¹¹ “Ammena mabayag e ginamwangino bafalatangira a inang naggatang, e nekokwara a nassapit si, ‘Afu, Afu! Sumallungkami pay!’ ¹² Udde sinombatino mangatawa si, ‘Ammena dama, se ammetakayu ammu.’ ”

¹³ Wasinoy, neyabambuti Jesus a nassapit si, “Antuweno kanayungkayu nadda maddadan, se ammeyu ammuweno aw anna ora'neni puliyangku.”

Ino Amparig Mapeafu Sino Talluweri A Ari-panna Naa'dan Si Pirak
(Luc. 19:11-27)

¹⁴ Netuluyi Jesus a nassapit si, “Ino makwana sino patturayani Dios sino puliyangku, meyamparig si kunnayaw. Aneno tata a lalakiya naddadana umang si aroyuwa lubun. Inayan-neno aripannera ta itala'ngeno kinaba'nannga sikwara. ¹⁵ Ina'danneno kadada tata sikwara sino pira'nga a meannung sino kinalainda. Ino tata, na'danna si limarifu, ino tata, na'danna si adwarifu, e ino tata kappay, na'danna si tarifu, kasena inanaw.

¹⁶ “Wasinoy, ino nitalakkanna si limarifu, nalana nenigosiyona, e nagganansiya si limarifu kappay. ¹⁷ Kunna kappayino nitalakkanna si adwarifu, adwarifu kappayino ganansiyana. ¹⁸ Udde ino nitalakkanna si tarifu, inangnga nekokkob inaya pirakino amungnga.

19 “Wasin nabayin, nuliyennino amunda a nitalak si pirak sikwara, e inayannera ta ammunna nu pidyeno ganansiyara. 20 Inang sikwaneno nitalakkanna si limarifu, neya'daneno tafulurifu, e sinapi'na si, ‘Afu, limarifuweno netala'ngu sikwak. Ayokappayino limarifuwa ganansiyak.’ 21 ‘Nalawarino inangwam,’ kunnino amungnga. ‘Nalawad anna matalakka a aripan. Gafu se natalakka sino bissangnga neya'dak sikwam, oodduneno italakku sikwam. E mesapakka kappaya makilanggak sikwak.’

22 “Wasinoy, inampay sikwaneno nitalakkanna si adwarifu, neya'daneno appatarifu, e sinapi'na si, ‘Afu, adwarifuweno netala'ngu sikwak. Ayokappayino adwarifuwa ganansiyak.’ 23 ‘Nalawarino inangwam,’ kunnino amungnga. ‘Nalawad anna matalakka a aripan. Gafu se natalakka sino bissangnga neya'dak sikwam, oodduneno italakku sikwam. E mesapakka kappaya makilanggak sikwak.’

24 “Wasinoy, inampay sikwaneno nitalakkanna si tarifu, neya'daneno tarifu, e sinapi'na si, ‘Afu, ammu si ammemungke nu wara bissang. Se magganansiyaka sino ammem nallingattan a kunnangke buwatannuweno ammem nemula. 25 Antuweno mattalawak sikwam e nekokkoguweno pira'ngu. Ayawin sitaw, iyulikun.’ 26 ‘Narakkat anna natarukkangke a aripan,’ kunnino amungnga. ‘Nu ammu si kunneno magganansiyak sino ammek nallingattan anna buwangkuweno ammek nemula, 27 mayan ammem mantu nebangkuweno pirakku takesi wara

nad appangku si ganansiya sito nuliyangku?' ²⁸ E sinapitino amungnga sino korwana aripanna si, 'Appandaw yaw tarifuna ta iya'dayu sino aripanna aneno tafulurifuna. ²⁹ Se ino matalakka musar sino kinalaingnga, madadagganan takesi oodduweno ana sikwana, udde ino ammena matalak anna matarut, massiki ino bissangnga ana sikwana, maawanna. ³⁰ E inaya aripanna awana serbina, itakkuddaw sino kalammukan takesi mattangit anna mangngaritamma sinay.' "

Ino Kaukuman Ammina Tolay

³¹ Netuluyi Jesus a nassapit si, "Nanu muliyaka Abbingnga Tolaya mangipaita sino kedayawangkuwa mebulun sino ammina anghel, mattuttura'nga a matturay anna mangukum. ³² Amminna a tolal sito lubag, makkakarampattirana a uma'lang sikwak, e ipassigguneno naggaddangngira sino korwanira a kunnangke ino akwanino mimut si animala mipassig sino karnero annino galding. ³³ Ino naggaddangngira a tolaya meyamparig si karnero, iyekwakirana sino padiwanangku, e ino meyampariyira si galding, iyekwakirana sino padawik.

³⁴ "Ikkanaka ari, sapitangkuna sino tolal yira sino padiwanangku si, 'Ikkayuwa inallakki Ama, umangkayu taw e sumallungkayu ta maki-agyangkayu sino patturayani Dios a nedadanna para sikwayu nangiyafu sin naparatuwanna yo lubag. ³⁵ Se nabisinanak e pinakkandak, nauwawak e pinainundak. E massiki ammerak

kalubbunan, nepadilo'dak. ³⁶ Wasin awana barawasik, binarawasiyandak. Wasin natakidak, inimu'dak. Wasin nabalurak, binisitarak.'

³⁷ "Ino naggaddangngira a tolay, isomba'dana si, 'Afu, kanseno nangitammi sikwama nabisinin e pinakkammika, onnu nauwoka e pinainummika? ³⁸ Kanseno nappadilotammi sikwam onnu namarawasiyammi sikwam? ³⁹ Kansa kappayino natakitanu e inimu'mika, onnu nabalugga e binisitamika?'

⁴⁰ "Ikkanaka ari, sapitangkuna si, 'Gakkurug yo sapitanku sikwayu, sin nangwandawira sinay sino massiki tata a kaabbafawana kolakku,‡ ikkanakino nangwandaw.'

⁴¹ "Sapitangkuna kappay sino tolayira sino padawik si, 'Ikkayuwa meannunga makastigu, umaroyukayu sikwak! Agyangkayuna sino afuya ammena maaddappa nedadan para ki Ofag andino anghelnera. ⁴² Se sin nabisininak, ammerak pinakkan, e sin nauwawak, ammerak pinainum. ⁴³ Sin inangngak sino lubbundaw, ammerak nepadilot, e sin awana barawasik, ammerak binarawasiyan. Sin natakidak anna nabalurak, ammerak binisita.'

⁴⁴ "Isomba'dana sikwak si, 'Afu, kanseno nangitammi sikwama nabisin onnu nauwaw, awana pagyanannu onnu awana barawasim, natakik onnu nabalugga, e ammemika dinuffunan?' ⁴⁵ E kungkuna a ari si, 'Gakkurug yo sapitanku

‡ **25:40** 25:40 Nu mapeafu sino kakkolakira i Jesus, itannu kappay sino 12:48-50.

sikwayu, sin ammeyu dinuffunanino tata a kaab-bafawana kolakku, ikkanakino ammeyu dinuffunan.' ”

⁴⁶ Wasinoy, inabambutani Jesus a nassapit si, “Iranayawino makastigu si makkikiyad, udde inona naggaddanggira a tolay, maa'danirana si biyaya mannayun.”

26

Ino Nattatarabbanda A Pamapatayan Ki Jesus
(*Mar. 14:1, 2; Luc. 22:1, 2; Jn. 11:45-53*)

¹ Wasin nasinduwi Jesus a nassapit sinay, sinapi'na sino adalannera si, ² “Ammuyu si adwa aw kaseneno fiyestana La'wutan, e ikkanaka Abbingnga Tolay, meyalawata'nga ta melansak sino krus.”

³ Sinoya aw, nakkakarampattino pangafuwani-rana padi andino korwanira a pangafuwanna Judyu sino balayi Caifas a afafuna padi ⁴ ta pattatarabbanda nu ansandeno mappado'ma ki Jesus a awana makaammu takesi papapatera. ⁵ Udde sinapi'da si, “Ammetammad iyindan sino fiyesta, tantaro nu makungkulino tolayira.”

Ino Nisibuwano Bafay Si Bambangug Sino Uluwi Jesus
(*Mar. 14:3-9; Jn. 12:1-8*)

⁶ Wasin agyanda Jesus sey Betania, inanggira sino balera Simon a nakkutal si'in. ⁷ Sin aggekakkanira, inara'ni ki Jesusino tata a bafaya niggam si beduruwa naangwa si alabastrowa nannu si nangina a bambangug, e nesibungnga sino uluna.

⁸ Wasin initeno adalannera, nabbungutira, e sinapi'da si, “Mayan tatangganna pelangino bambangug? ⁹ Nelakuna nad si nangina, ta wara iya'dana sino mekakallakkira.”

¹⁰ Udde ammuwi Jesusino sapitanda, e sinapi'na si, “Sandolang balawan inaya bafay? Nalawarino inangwana sikwak. ¹¹ Se ino mekakallakkira, kanayuna anera sikwayu, udde sikwak, ammek mabaya makiigyan sikwayu. ¹² Nesibungngeno bambangug sikwak takesi idadanneno baggik liyeno ketanammangu. ¹³ Gakkurug yo sapitangu sikwayu, massiki sintawa lubbun sito lubaggino kebanyanneno nalawara damag, masapikkappeneno inangwa yawa bafay ta panandammanino tolayira sikwana.”

Ino Nakitulani Judas Sino Pappado'manna Ki Jesus

(Mar. 14:10-11; Luc. 22:3-6)

¹⁴ Wasinoy, ino tata sino karadwera a adalani Jesus a i Judas Iscariote, inang sino pangafuwanirana padi, ¹⁵ e sinapi'na si, “Pidyeno iya'dayu sikwak nu duffunantakayuwa mano'ma ki Jesus?” E na'danda si tallufuluwa pirak.* ¹⁶ Mangiyafu sinay, neyafunana manandam sino nalawara tiyempowa pappado'manna ki Jesus.

* **26:15** 26:15 Iyawa tallufuluwa pirak, nabbalor si 120 a dinariyu a antuweno fustuwa paggatang si tata a aripan.

Ino Uddiya Nakipangnganani Jesus Sino Adalannera

(Mar. 14:12-21; Luc. 22:7-14, 21-23; Jn. 13:21-30)

¹⁷ Wasin awa pangiyafuwanino fiyestana Tinapaya Awan Lebadurana, inangngino adalanira i Jesus sikwana, e nebebu'da si, "Sintawino anggammuwa pidadanammi sino akkanantam sino fiyestana La'wutan?"

¹⁸ Sinapi'na si, "Umangkayu sey Jerusalem sino agyananino tata a lalakiya ammutam, e sapitandaw sikwana si, 'Kunnino Afumi si nada'ngennino katayanna, e sitawin baleyuweno pakipangnganammi ammin sino fiyestana La'wutan.'" ¹⁹ Wasinoy, inangweno adalannereno netuni Jesus, e nedadandeno pamuwadda.

²⁰ Wasin gafenin, nakia'langi Jesus sino karadwera a adalanna a mangngan. ²¹ Wasin aggekakkanira, sinapiti Jesus si, "Gakkurug yo sapitangku sikwayu, aneno tata sikwayuwa makipangngan sikwaka mangifuyut sino manggammira a mamapatay sikwak."

²² Malowingkeno nakanda, e nappatapaliyera a nabbebut sikwana si, "Afu, ikkana'ngalangino sapitannu?"

²³ Sinabbi Jesus si, "Ino meyindan sikwaka misosaw si tinapay sito malukung, antuneno mangwa sinay. ²⁴ Ikkanaka Abbingnga Tolay, gakkuruwa mataya'nga takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios si'in. Udde kakallappeneno mangifuyut sino manggammira a mamapatay sikwak. Unoyna nad nu ammena neyanak!"

²⁵ Wasinoy, naddamiti Judas a antuneno mangifuyut sino manggammira a mamapatay ki Jesus. Sinapi'na si, "Afu, ikkana'ngalangino sapitannu?"

"Nu antuweno sapitannu, antu," netabbi Jesus.

Ino Sinapiti Jesus A Akwanda Nadda Panandam Sikwana

(Mar. 14:22-26; Luc. 22:15-20; 1 Cor. 11:23-25)

²⁶ Wasin aggekakkanira kepay, nappa i Jesus si tinapay e nappasalamat ki Dios, kasena ginaradwa e neyannena sino adalannera a nasapit si, "Appandaw yaw ta akkanandaw, se antuyawino baggik." ²⁷ E nangappa kappay si kopa a napannu si diyuna ubas, e nappasalamat ki Dios, kasena neya'da sikwara, e sinapi'na si, "Minungkayu ammin sitaw, ²⁸ se antuyawino adaka mamakurug sino bawuwa tulagi Dios. Se mebubbuneno adak takesi odduneno tolaya mapakomanino liwa'da. ²⁹ Sapitangku sikwayu si ammekunna uminum si diyuna ubas kiyad sino awa makiinumak sikwayu si bawuwa diyuna ubas sino patturayani Ama."

³⁰ Wasinoy, nakkantera si paddayaw ki Dios, e nanawira sinay e inangngira sino kulura Olivo.

Ino Nilabbunani Jesus Sino Piimaddani Pedro Sino Nangammuwanna Sikwana

(Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³¹ Wasinoy, sinapiti Jesus sino adalannera si, "Sito kappaya gafi, ikkayu ammin, anawanda'nga e mabbukalkayu gafu sino makwana sikwak, se antuweno anggama sapitannino nepeturakki Dios a kunna si,

'Papatayangkuneno mimut sino karnerowera, e makkakarawayiran.'† ³² Udde nu pangngangolinda'nga i Dios, untanantakayuna a umang sey Galilea."

³³ Wasinoy, sinapiti Pedro si, "Massiki nu mabbukal amminino bafulungkuwera gafu sino makwana sikwam, ammetaka anawan."

³⁴ Kunni Jesus sikwana si, "Gakkurug yo sapitangku sikwam, sito gafi, liyeya massirallotino lalung, nami'luwannakunna a neimad."

³⁵ Sinapikkappayi Pedro si, "Massiki nu mataya'nga a melot sikwam, ammetakangkena iyimad." Kunna kappayino sinapitino ammina bafulunnera a adalan.

*Ino Nakkararani Jesus Sey Getsemani
(Mar. 14:32-42; Luc. 22:39-46)*

³⁶ Wasinoy, inanda Jesus andino adalannera sino kakayuwana mingngan si Getsemani, e sinapi'na sikwara si, "Mattuttuggayu sitaw ta umangngak makkararag seoy." ³⁷ Ino pelang nebulunna, da Pedro andino adwera a abbingi Zebedeo. Mangiyafu sinoy, malowingkeno nakamma e maddararan, ³⁸ e sinapi'na sikwara si, "Nappelalotingkeno loneno nakanguwa kunnangke antuweno ipatek. Agyangkayu sitaw ta makipabbiraggayu sikwak."

³⁹ Wasinoy, nebakkangi Jesus sikwara, kasena nassakabba makkarara massapit si, "Ama, nu damana, ili'warak sitawa dyata ara'niyenna makwa sikwak. Udde bakkan

† **26:31** 26:31 Zacarias 13:7

naddino anggangkuweno makwa, nu ammena lurino panggammannu.”

⁴⁰ Wasin nuliyi Jesus sino agyananino talluwera a adalanna, dina'nganera a maturug. Antuweno sinapi'na ki Pedro si, “Ma, ammekayu kad makattamma makipabbirag sikwak si taora'lang? ⁴¹ Ammekayu maturug, nu ammekayu lud makkararag, takesi ammekayu matutunggan. Se ammukino nakandaw, anggandawa mangurug, udde nakafuy langino baggiyu.”

⁴² Nebakkang kappayi Jesus a nakkarara nassapit si, “Ama, nu ammek meli'wa sitawa dyata makwana sikwak, iyattangku, takesi makweno panggammannu.”

⁴³ Nuli kappay sino agyananino talluwera a adalanna, e dina'nganera kappaya aggakaturug, se matatukappirangke. ⁴⁴ Inanawannera kappay, e nepi'luna a nakkararag, e antu kappayino nekararangnga.

⁴⁵ Wasinoy, nan-uli sino talluwera, e sinapi'na si, “Aggakaturuggayu kepaya mimwang? Nada'ngennino oratta keyalawatanguwa Abbingnga Tolay sino minalliwatira a tolai. ⁴⁶ Gumabwakkayu, se anennino mappado'ma sikwak. Antam dambalan.”

Ino Nado'mani Jesus

(Mar. 14:43-52; Luc. 22:47-53; Jn. 18:3-11)

⁴⁷ Wasin aggedamadamikkepayi Jesus, ginamwangi Judas a tata sino karadwera a adalanna. Odduweno tolaya nebulun sikwana a nassisaset anna nassibafa'gung.

Ireno dinundunino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwanna Judyu.

⁴⁸ Agyanino sinapiti Judas sino bafulunnera ta maimunuwanda i Jesus. Kunna si, “Inona ummangku, antuneno do'mandaw.”

⁴⁹ Kinangkamani Judas a inara'ni ki Jesus e sinapi'na si, “Afu, ayokami.” E inummana.

⁵⁰ Sinapiti Jesus si, “Akwannunnino gakkannu.”[‡]

Inara'niyeno tolayira ki Jesus, e dino'manda.

⁵¹ Ino tata a buluni Jesus a aggata'dag sinay, sinu'nu'nenno sase'na, e binakanggenno aripannino afafuna padi e nagingaranino layangnga.

⁵² Udde sinapiti Jesus sikwana si, “Iyimfunnu yan sase'na. Se ino mamapataya musar si saset, sase'peneno ipatena. ⁵³ Ammengkad ammu si nu marangngak si duffun ki Ama, manundun si kawalufulu si adwarifuwa anghela misalak sikwak?§

⁵⁴ Udde nu antuweno akwangku, ansanna meyakkuruwino neturakka sapiti Dios a sapitanna si maawag si makwa yaw?”

⁵⁵ Wasinoy, sinapiti Jesus sino tolayira si, “Ma, narakkattaka tolay ta nassisaset anna nasibafa'gungkayuwa umang mano'ma sikwak? Kadda awa aggatutturak sino Templo a manuldu sikwayu. Mayan bakkanna sinayino nano'mandaw sikwak?

⁵⁶ Udde nakwa amin yaw takesi meyakkuruwino nepeturakki

[‡] **26:50** 26:50 Ino tata kappaya anggamma sapitan sino dami'na Griego: “Sanneno gakkannuwa inang sitaw?” § **26:53** 26:53 Ino sapitannino dami'na Griego, nasuruk si karadwa a bunggoya anghel. Sin tiyempowi Jesus, ino bilangino sindaluwera sino tata a bunggoy, annammarifu.

Dios sino gumalabbunira.” Sin nassapitani Jesus sinay, nabfafukal amminino adalannera e nananawanda.

Ino Nimbistigaranino Turayirana Judyu Ki Jesus

(Mar. 14:53-65; Luc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Wasin dino'manda i Jesus, neyanda sino balayi Caifas a afafuna padiya nakkakarampatanino mammesturuwerana lintig andino korwanira a pangafuwanna Judyu. ⁵⁸ Dumadandani Pedro sino gafanda kiyad si ginamwang sino kalawatan inaya balay, e inang nakituttud sino gwardiyera kesi itanneno makwa ki Jesus.

⁵⁹ Ino pangafuwanirana padi andino korwanira a nakkakarampat, niintufukira si pamakurudda a pappaliwatanda ki Jesus, massiki nu ammena gakkurug, ta akiranda a pamapatayan sikwana. ⁶⁰ Udde awana sinumpalanda, massiki odduweno manistigu si siri mappeafu sikwana. Wasinoy, agyanino adwera a tolaya ⁶¹ nassapit si, “Iyawa tolay, sinapi'na si damana a darallannino Templowi Dios, kasena pata'daggan si tallu aw.”

⁶² Wasinoy, natta'daggino afafuna padi, e sinapi'na ki Jesus si, “Ma, awana isomba'nu sino ipaliwa'da sikwam?” ⁶³ Udde sininappelangi Jesus. Antuweno sinapikkappayino afafuna padi si, “Isapatammad ki Dios a aggabiyag ta ituldum sikwami nu gakkuruwa ikka i Kristo a Abbingnga.”

⁶⁴ “On, gakkuruwino sinapi'nu,” kunni Jesus. “Udde ino sapitangku sikwayu, itanda'nga a Abbingnga Tolaya aggatuttud sino padiwanani Dios a mannakadama. Itandak kappena a muliya maggabwat sey langita mebulun si dulam.”

⁶⁵ Wasin diningngangenay, pinissayino afa-funa padiyeno barawasinangkepaya mangipaita sino bungu'na, e sinapi'na si, “Ikunnaneno baggina ki Dios! Anna kepayino awantama manistigu? Diningngaddam amminino narakkatta sinapi'na. ⁶⁶ Sanneno ureyuwa makwa sikwana?”

“Nalliwat, e mapapatenad!” kunda. ⁶⁷ E ilupaluppendeno mutungnga anna sinatampalanda. Ino korwanira, sinipasipanda ⁶⁸ a nasapit si, “Ikka a Kristo, nu gumalabbungka, sapitannu nu inyeno nanipang sikwam.”

Ino Niimaddani Pedro Ki Jesus

(Mar. 14:66-72; Luc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Aggatuttuggepayi Pedro sino kalawatan sin inara'niyeno tata a balatanga aripan sikwana, e sinapi'na si, “Massiki ikka, nebumbulangka ki Jesus a taga-Galilea.”

⁷⁰ Udde neimanna sino nara'langanda ammin, e sinapi'na si, “Ammek ammu yan sapitannu.”

⁷¹ Wasinoy, inangngi Pedro sino pampangnga kalawatana ara'ni sino lamwangan. Udde agyangkappayino balatanga aripanna nangita sikwana, e sinapi'na sino tolayira sinay si, “Inaya lalaki, nebumbulun ki Jesus a taga-Nazaret.”

⁷² Udde neimaggappayi Pedro a nassapit si, “Isapatak si ammek inammu inaya tolay.”

⁷³ Ammena mabayag e inara'niyeno tolayira sinay e sinapi'da si, “Gakkuruwa tataka sikwara, se melasin sino addami'nu.”

⁷⁴ E nesapata i Pedro si, “Massiki matayak nu ammena gakkurug yo sapitangku. Ammek gakkuruwa ammu yana tolay.” Assapi'na lang sinoy, nassirallotinnino lalung. ⁷⁵ E dinandammi Pedroweno sinapiti Jesus a “Liyeya massiral-lotino lalung, nami'luwannakunna neimad.” E nallowani Pedro e nakatangatangit.

27

Ino Niyalawatanda Ki Jesus Ki Pilato (*Mar. 15:1; Luc. 23:1-2; Jn. 18:28-32*)

¹ Wasin gigi'battin, nammamitingino ammina pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwanna Judyu, e nattatarabbanda nu ansan-neno ammapatera ki Jesus. ² E binaludda, kasera inang neyalawat ki Gubernurador Pilato.

Ino Natayani Judas (*Inangwa 1:18-19*)

³ I Judas a nifuyut sino nano'mera ki Jesus, naammuwanna si nasentensiyani Jesus a matay, e nammoboli sino inangwana. Wasinoy, neyulineno tallufuluwa pirak sino pangafuwani-rana padi andino korwanira a pangafuwan, ⁴ e sinapi'na si, “Nakaliwatak, se nepado'makino tolaya awana liwa'na.”

“Awaninna ammumi sitan,” kunda sikwana. “Ikka pelangino makammu.”⁵ Netakkufi Judasino tallufuluwa pirak sino lawummeno Templo, kasena inanaw e inang nappattal.

⁶ Ina'namino pangafuwanirana padiyeno pirak, e sinapi'da si, “Kontara sino lintiddama meyekwa yawa pirak sino aggiittungantam sito Templo, se pagana biyangnga tata a tolay.”

⁷ E nattatarabbanda nu sanneno keusaranneno pirak, e dinandanda si iyatanda sino lubangnga tata a maddweng si banga ta pabbalinda si atanamman sino bakkanna kalubbunanda. ⁸ Antu gafuna, maingnganan inaya lubag si Lubangnga Ada kiyad sito ingkein. ⁹ Antuweno neyakku-ruwanino neturakki Jeremias a gumalabbun si'ina kunna si,

“Inappareno tallufuluwa piraka nattatarabbandino gakagakera i Israel si fustuwa pagana, ¹⁰ e neyatanda sino lubangngeno maddweng si banga, a antuweno sinapiti Afu Dios sikwaka makwa.”*

Ino Nimbistigarani Pilato Ki Jesus

(Mar. 15:2-5; Luc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Wasinoy, nepaa'landa i Jesus sino gubernador, e inimbistigarino gubernadora nabbebut si, “Ikkeno Arina Judyu?”

“Nu antuweno sapitannu, antu,” kunni Jesus.

¹² Udde wasin nepaliwatino pangafuwani-rana padi andino korwanira a pangafuwan, awana nesomba'na. ¹³ Antu gafuna, sinapiti

* **27:10** 27:10 Zacarias 11:12-13; Jeremias 32:6-9

Pilato si, “Ammengkad madingngaggino odd-uwa ipaliwa'da sikwam?” ¹⁴ Udde ammayingke sinombati Jesus sino nepaliwa'da, antuweno nakka'bawino gubernador.

Ino Nasentensiyani Jesus A Matay

(Mar. 15:6-15; Luc. 23:13-25; Jn. 18:39-19:16)

¹⁵ Ino gagangayino gubernador, kadda fiyestana La'wutan, aneno tata a pallawananna a balud, massiki inyeno anggammimo tolayira a arangngan. ¹⁶ Sinoya tiyempo, agyanino tata a balura naddinnamag gafu sino kinarakka'nenno inangwana a mingngan si Jesus Barrabas. ¹⁷ Antu gafuna, wasin nakkakarampattino odduwersa a tolay, nebebuti Pilato sikwara si, “Inyeno anggandawa pallawanangku, i Jesus Barrabas onnu i Jesus a maingnganan si Kristo?” ¹⁸ Kunnenoyino nebebu'na, se ammuna si neyalawa'da i Jesus sikwana gafu sino apalda. ¹⁹ Ino tata kappay, wasin aggatuttuggepayi Pilato sino tutunna ukum, nepetulduweno atawana si, “Ammeka luma'laka mangastigu sitana tolaya awana liwa'na, se kattalatalawino sinenakku sino gafi mappeafu sikwana.”

²⁰ Udde ino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwan, sinutunggungandeno tolayira sinay takesi arangnganda ki Pilato a i Barrabasino pallawananna e i Jesusino papap- atena. ²¹ Antu gafuna, wasin nebebukkappayino gubernador nu inya sikwara a adweno angganda a pallawananna, nesomba'da si, “I Barrabas!”

22 “Nu kunnenoy, sanna mantuweno akwangku ki Jesus a mingngan si Kristo?” kunni Pilato.

“Ilansam si krus!” kunda ammin.

23 “Ma? Sanna ma'lurino liwa'na?” kunni Pilato.

Udde neyangkakulawura si, “Ilansam si krus!”

24 Wasin magi'na i Pilato si awaninna damana akwan se ara'niyenna maguluguluweno tolayira, nappaappa si danum e binagguwanneno kama'na sino nara'langanda, e sinapi'na si, “Antuyawino mangipaita si ammek luma'laka mamapatay sitawa tolay. Ikkayuneno makammu!”

25 E sinombat amminino tolayira si, “Kadde, ikkami andino gakagakamiyerenno makammu sino katayanna!”

26 Wasinoy, nepallawani Pilatowi Barrabas, udde i Jesus, nepasiwa'wa'na, kasena neyalawat sino sindaluwera ta ilansara si krus.

*Ino Inangweno Sindaluwera Ki Jesus
(Mar. 15:16-20; Jn. 19:2-3)*

27 Wasinoy, netallungino sindaluwera i Jesus sino balayino gubernador, e inaribumbung amminino sindalunera.

28 Binoyanganda e binarawasiyanda si ata'nanga barawasiya nalibaga a kunnangke barawasina ari.

29 Binalikokawandeno nasasit, e nesinga'da sikwana a kunnangke koronana. Nepiggandeno diwanana kama'na si sikal a kunnangke senyalneno kinaarina. E namaliturira sino a'langnga a nassandayaw sikwana, e sinapi'da si, “Madayoka nadda Arina

Judyu!” ³⁰ Ilupaluppanda, kasera inappeno sikalla nepaigganda sikwana ta antuweno nepamompolda sikwana. ³¹ Wasin nasinduwera a nappoporay sikwana, inarireno nebarawasira sikwana, e nepatalira kappayino dadana barawasina, kasera neyang sino pilansanda sikwana.

Ino Nilansanda Ki Jesus Sino Krus

(Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Wasin agyanira kepay sino dalan, dinam-baldeno tata a lalakiya taga-Cirene a mingngan si Simon, e pinatu'da a nepabuttungino krusi Jesus. ³³ Wasin ginamwangira sey Golgota, ino anggama sapitan, ino agyananino takata'nga ulu, ³⁴ painumanda si tayuwa nalamuran si a'duwa mapparaan si malow. Udde wasin sininsimanna, ammena ininum.

³⁵ E nelansara sino krus. Wasinoy, nab-babinnunutira a naggaradwa sino barawasina, ³⁶ kasera nattuttura mindag sikwana. ³⁷ Aneno nepikka'da sino kalekeneno uluna a neturakkanino nepaliwa'da sikwana a kunna si, “Antuyawi Jesus a Arina Judyu.” ³⁸ Nelansara kappayino adwera gumattakaw sino krusda, tata sino padiwananna, tata sino padawina.

³⁹ Ino natta'lifira, wawwarangngiwangnganda a a'ayoyungana massapit si, ⁴⁰ “Matta kunnu si darallannuweno Templo, kasem kappay pata'daggan si tallu aw? Nu kunnenoy, salakannu antu yan baggim! Nu gakkuruwa Abbindaka i Dios, mulluggan sitan krus!”

⁴¹ Kunna kappay, ino pangafuwanirana padi, ino mammesturuwerana lintig, andino korwanira a pangafuwan, ina'ayoyunganda kappayi Jesus a nassapit si, ⁴² “Nesala'ngeno korwana tolai, udde ammena makaisalak sino bagginangkepay. Antu ke kanuweno Arina Israel. Nu gakkuruwinay, umullungngad sino krus, e manguruggami sikwana. ⁴³ Talakkanna kanuwi Dios e kunna si antuweno Abbingnga. Itantam antu nu anggammii Dios a misalak sikwana.” ⁴⁴ Massiki ino gumattakawira a nelansa si krus sino idangnga, nakiayoyungira kappay sikwana.

Ino Natayani Jesus

(Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Wasin alas doseyin, nallammuk ammina palulubbun kiyad si tallu orat. ⁴⁶ Wasin ara'niyen si alas tres si fuwab, nekokwa i Jesus a naddamit a nassapit si, “Eli, Eli, lama sabaktani?”, ino anggammii sapitan, “Diosku, Diosku, mayan inanawandak?”

⁴⁷ Wasin diningngaggino korwanira a nagyan sinay, sinapi'da si, “Ayanna i Elias.” ⁴⁸ Nalayawino tata sikwara a inang nangappa si kunnangke kapat. Nesosona si kilam, kasena pinakaw si biltak ta iyaddangnga ki Jesus ta sussupanna. ⁴⁹ Udde kunnino korwanira si, “Ammembu, ta itantam nu gumamwangi Elias a misalak sikwana.”

⁵⁰ Wasinoy, nakkulawuwi Jesus e natayin. ⁵¹ Neyindana napissayino kortina a nanaldak sino Kadidiosana Kwartuneno Templo, a neyafu

sino kalekay kiyad sino difafa. Nalunig e nabbar-takino batuwera. ⁵² Nabukkatanino tanammira e nangngangoliyeno odduwera a tolayi Dios a natay si'in, ⁵³ e nallawanira sino tananda. Wasin nangngangoliyenni Jesus, inangngira sey Jerusalem a Nadiosana Lubun, e odduweno nangita sikwara.

⁵⁴ Wasin nagi'nenno kapitanna sindalu andino bafulunnera a mindag ki Jesusino alunig, e initarata ammina nakwa, nakatalawira, e sinapi'da si, "Gakkurug ikka a Abbingi Dios iyawa tolay."

⁵⁵ Oddu kappayino bafabbaya aggadipat sino makwa. Ireno nebumbuluna nanuffun ki Jesus sin naggabwatanda sey Galilea. ⁵⁶ Ino korwan sikwara, i Maria Magdalena, i Maria a inara Santiago anni Jose, annino atawa i Zebedeo.

Ino Nitanammanda Ki Jesus

(Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Wasin fuwafin, ginamwangino tata a ba' nangnga tolaya taga-Arimatea a mingngan si Jose a tata kappaya nangurug ki Jesus. ⁵⁸ Inang ki Pilato a narang sino baggiyi Jesus, e sinapiti Pilato si damana a appan. ⁵⁹ Inappa i Jose ino baggina, e bina'battanna si bawuwa nafurawa sinnun. ⁶⁰ Neyekwana sino tanamma nad a bawuwa nepangwana a neyabbut si batuwa kunnangke agweb, kasena nangalleling si da'dap a paggaku'na sino tanam, e inanawin. ⁶¹ Agyan sinera Maria Magdalena annino kanganna a i Maria a aggatuttura ina'lang sino tanam.

Ino Nindaggira Sino Tanammi Jesus

⁶² Sinoya aw, antuweno paddadanano Judyuwera para sino kadarama'na a awna agginwangan.† Sinoya awna agginwangan, inangngino pangafuwanirana padi andino Fariseowera ki Pilato, ⁶³ e sinapi'da sikwana si, “Afu, madandammi si sin aggabiyaggepay inaya massisiriya tolay, sinapi'na si mangngangolina si tallu aw. ⁶⁴ Antu gafuna, nalawad nu paindangnguweno tanam kiyad si mekatalluwa aw, tantaro nu umang takawannino adalannereno baggina, kasera sapitan si nangngangoliyen. Nu kunnenoyino akwanda, oodduneno balabaliyanda sinaya sirira amma sino binalabaliyani Jesus sin nassisiriyanina si antuweno Kristo.”

⁶⁵ “Mangappakayu mantu si sindalu ta paindaddaw si nalawarino tanamma,” kunni Pilato. ⁶⁶ Antuweno inanawira e inanda minarkanino batuwa sellanneno tanam ta malasinda nu wara mabbukkat. E nibatangira si sindaluwa mindag.

28

Ino Nangngangoliyani Jesus

(Mar. 16:1-11; Luc. 24:1-12; Jn. 20:1-18)

¹ Wasin nasinduveno awna agginwangan e gigi'battinna Linggu, inang initara Maria Magdalena annino kanganna a i Maria sino tanammi Jesus. ² Kaka'meng kelanga nalunig si natuyag, se naddassino tata a angheli Dios a naggabwat

† **27:62** 27:62 Ino gagangena Judyu, mangiyafuweno awna agginwangan nu massi'lappin si awna Biyernes, e masindu nu massi'lappin sino awna Sabadu.

sey langit. Kinaroringngeno batuwa nesellad sino tanam, kasena nattutturana. ³ Karririyeno mutungnga a kunnangke kilat e nakafurawingke ino barawasina. ⁴ Nayya'yakkino mindaggira gafu sino talora, e naletwarira a kundangke natay.

⁵ Udde sinapitino anghel sino bafabbayira si, "Ammekayu mattalaw. Ammuk si tufukandawi Jesus a nelansa sino krus. ⁶ Udde awanin sitaw, se nangngangoliyen a antuweno sinapi'na sikwayu. Umandaw itanino newagganna, ⁷ e kangkamandawa umang ituldu sino adalannera a nangngangoliyen, e untanandakayuwa umang sey Galilea. Itandona sinay. Aggadandammandaw yawa sinapikku sikwayu."

⁸ Antu gafuna, nakkangkamira a inanaw sino tanam. Nakatalawira udde maanggammira kappay, e nalayawira a inang nituldu sino adalannera. ⁹ Wasin aggepalapalayawira, kaka'meng kelanga dinambalira i Jesus, e sinapi'na si, "Sintawino angandaw?" Inara'niyera sikwana, namaliturira, e inawakandeno takkina a nad-dayaw sikwana. ¹⁰ "Ammekayu mattalaw," kunni Jesus sikwara. "Umandaw ituldu sino kakkolakkuwera ta umangngira sey Galilea e maitara'nga sinay."

Ino Namasussukanda Sino Nindaggira Sino Tanam

¹¹ Wasin nakaanawinnino bafabbayira, inang sino lubbuna Jerusalemno korwanira a sindaluwa nindag sino tanammi Jesus, e nepakaammura sino pangafuwanirana padi ammina

nakwa. ¹² Antu gafuna, nammamitingino pangafuwanirana padi andino korwanira a pangafuwan, e nattatarabbandeno akwanda nad. E ino inangwara, pinasussukandeno sindaluwera si odduwa pirak, ¹³ e sinapi'da sikwara si, "Kunna nad yawino sapitandaw sino tolayira. 'Sino gafiya aggakaturuggami, ginamwangino adalanira i Jesus e sinakoreno baggina.' " ¹⁴ Sinapi'da kappay si, "Ammekayu mattalaw tantaro nu maammuwanino gubernador yaw, se ikkamiyeno makammuwa makitatabbag sikwana ta ammerakayu ansan."

¹⁵ Antuweno inappeno sindaluwereno pirak e inangwareno netuldu sikwara. Antu gafuna, kiyad sito ingkein, antu kepayino sapesapitanino Judyuwera.

Ino Nappaddani Jesus Sino Adalannera

(Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49; Jn. 20:19-23;

Inangwa 1:6-8)

¹⁶ Wasinoy, inangngino kadwafulu si tata a adalani Jesus sey Galilea, sino kulura netulduwi Jesus si umangnganda. ¹⁷ Wasin initara i Jesus sinay, naddayawira sikwana, udde ino korwanira, naddaladudwera. ¹⁸ Inara'niyanira i Jesus, e sinapi'na si, "Neya'da sikwakino ammina kalintiyen sey langit anna sito lubag. ¹⁹ Antu gafuna, dundunantakayuwa umang sino ammina lulubbun sito lubag ta tulduwandaw ammina tolay ta mabbaliyera si adalangu. Bawtisarandawira a mangipaita si mesapatira ki Ama, sikwaka Abbingnga, annino Espirituna, ²⁰ e tulduwandawira a mangurug sino ammina

netungku sikwayu. Aggadandammandokappay
si kanayunaka mebulun sikwayu kiyad sino
uddina aw.”

Ga'dang
Ga'dang: Ga'dang New Testament

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ga'dang

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

d27dc212-1a55-5d51-8f9d-54742e300a0f